

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บริบทเกี่ยวกับชนเผ่ากะเหรี่ยงในประเทศไทย

ตำบลแก่นมะกรูด อยู่ในอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าของกรมป่าไม้ มีพื้นที่เป็นแนวป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีเขตติดต่อหลายจังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี ติดต่อกับอำเภอด่านช้าง จังหวัดกาญจนบุรี ติดอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดตาก ติดอำเภออุ้มผาง และจังหวัดกำแพงเพชร ตัวผู้วิจัยได้พบเห็นกะเหรี่ยงกลุ่มต่าง ๆ ตามแนวตะเข็บชายแดนแถบจังหวัดตากที่อำเภออุ้มผาง โดยเฉพาะ บ้านเบ็งเคล้ง ที่อำเภออุ้มผาง บ้านเบ็งเคล้งอยู่ห่างจากอำเภออุ้มผางประมาณ 80 กิโลเมตร หนทางจากอุ้มผางไปเบ็งเคล้งเป็นทางแนวสันเขาตลอดเส้นทางระหว่างทางมีศูนย์ผู้พักพิงผู้ลี้ภัยทางการเมืองจากประเทศพม่าเป็นศูนย์ใหญ่ บ้านเบ็งเคล้งเป็นชุมชนกะเหรี่ยงโปว์เหมือนกับกะเหรี่ยงบ้านแก่นมะกรูด ตัวผู้วิจัยได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ก่อนเมื่อ พ.ศ. 2540 - 2549 ได้เดินลัดป่าจากตำบลแก่นมะกรูด เดินผ่านป่าห้วยขาแข้งประมาณ 7 วัน ใช้เดินอย่างเดียวเพราะเป็นป่าตลอดเส้นทางเดินตามทางช้างเดินตัดขึ้นภูเขาสูงไปออกห้วยน้ำเขียว เป็นหน่วยป่าไม้กลางป่า อยู่ในเขตป่าทุ่งใหญ่นอกเขตติดต่อระหว่างอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก กับอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ป่าทุ่งใหญ่นอกเขตอยู่ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างทางผ่านหน่วยป่าไม้ยูงี่ ในแถบนี้คือเป็นที่อยู่อาศัยของ “ม้ง” ภูมิอากาศแถบนี้เป็นภูเขาสูงอากาศหนาวเย็นตลอดปี

พวกชาวเขาเผ่าม้งเป็นชาวเขาที่ทำการเพาะปลูกมานานกว่าชาวกะเหรี่ยง พืชที่ปลูกในแถบนี้คือ ผัก ชาวเขาเผ่าม้งก่อนช้างจะมีภูมิปัญญาในการทำลายป่า คือ เถ้าที่สังเกดชาวเขาเผ่าม้งจะเผ่าถางป่าเพื่อทำไร่ โดยเขาจะเว้นพื้นที่ป่าสมบูรณ์ไว้เป็นแถว ๆ ที่ทำไร่ 10 ไร่ แล้วจะเว้นเป็นป่า 10 ไร่ ตลอดระยะทางระหว่างห้วยน้ำเขียวจนถึงทุ่งน่าน้อย และกะแง่สอด จะเป็นที่ทำไร่ของชาวม้งเป็นแถว ๆ อย่างนี้ตลอดระยะเวลาเดิน 2 วัน ไปสู่กะแง่สอด ทางรัฐได้ให้ชาวเขาเผ่าม้งออกจากพื้นที่เมื่อ พ.ศ. 2518 ปัจจุบันเริ่มกลับมาเป็นป่าเกือบเหมือนเดิมแล้ว และเป็นชาวเขาเผ่าม้งกลุ่มเดียวที่เข้ามาอยู่ในแถบนี้ ส่วนที่เหลือตามแนวตะเข็บชายแดน ชาวเขาที่มีมากคือ ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงกลุ่มกะเหรี่ยงโปว์จากกะแง่สอดเดินอีก 1 วัน ไปถึงหมู่บ้านใหญ่คือ บ้านแม่จันทะ อยู่ในอำเภออุ้มผาง บ้านแม่จันทะเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงโปว์เป็นป่าต้นน้ำของแม่น้ำแม่กลอง น้ำที่ใสสะอาด เป็นสายน้ำที่สวยงามมากเท่าที่เคยเห็น ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองชาวกะเหรี่ยงจะทำกังหันน้ำติดกระเดื่องไว้

สำหรับใช้ตำข้าว เห็นแล้วประทับใจในภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยง กังหันกะต้องตำข้าววัสดุที่ใช้ส่วนมากทำจากไม้ไผ่และแข็งแรงมาก กะเหรี่ยงแถบนี้อาศัยปลูกข้าว พริก เพื่อไว้กินตลอดปี สภาพความเป็นอยู่ยังคงสภาพเดิมคือไม่มีการเพาะปลูกแบบกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย มีโรงเรียน และโรงเรียนอาศักรูจากตำรวจชายแดน จากแม่จันทะเดินไปอีกเกือบวันพบบ้านคูโป บ้านคูโปอยู่ติดริมแม่กลองดี (ดี หมายถึง แม่น้ำ) ชาวบ้านแถบนี้เป็นกะเหรี่ยงโปว์เหมือนกัน วิถีชีวิตเหมือนกับกะเหรี่ยงแม่จันทะ เดินต่อไปอีกครั้งวันพบบ้านยูไน้ ต่อไปอีกเป็นบ้านม่องกล้วย ต่อไปอีกจะพบบ้านตลอดเส้นทางพบว่าการรูกถางป่าตลอดแนว และมาถึงบ้านเบ็งเคล้งซึ่งเป็นบ้านที่มีความเจริญที่สุด เพราะมีถนนลาดยางไปอำเภออุ้มผาง กะเหรี่ยงทั้งหมดที่กล่าวมาจะต้องออกมาที่บ้านเบ็งเคล้ง เพราะเป็นศูนย์รวมในการติดต่อกับศูนย์ราชการที่อยู่ในอำเภออุ้มผาง โดยอาศัยรถประจำทาง การไปมาแต่ละครั้งต้องใช้เวลาหลายวันในการเดินทาง ตัวผู้วิจัยได้ผ่านมาบ้านเบ็งเคล้งประมาณ 10 ครั้ง เบ็งเคล้งติดชายแดนพม่าและมีด่านตรวจคนเข้าเมืองระหว่างไทยและพม่า ตัวผู้วิจัยได้เดินทางเข้าไปในพม่าหลายครั้ง แถบนี้อยู่ในจังหวัดก๊กะรักของพม่า และเป็นรัฐของกะเหรี่ยง มีมอญอยู่บ้างไม่มากนัก มีค่ายทหารพม่าอยู่บ้างและมีกลุ่มกองกำลังกะเหรี่ยงประชาธิปไตย เรียกสั้น ๆ ว่า กะเหรี่ยงพุทธ (Democratic Karen Buddhist Army – DKBA) และกองกำลังสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen Nation Union – KNU) ซึ่งมีการปะทะกันบ่อย ๆ ระหว่างกลุ่ม KNU กับพม่า หรือ DKBA สามกลุ่มนี้ไม่ถูกกัน

ตัวผู้วิจัยได้ออกจากเบ็งเคล้ง บางครั้งเดินตัดไปเลตองคู กะเหรี่ยงเลตองคูเป็นกลุ่มกะเหรี่ยงอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกะเหรี่ยงตองตู กะเหรี่ยงกลุ่มนี้นับถือ ฤาษี มีฤาษีเป็นผู้นำ เขตบ้านเลตองคูอยู่ติดเขตชายแดน ตัวผู้วิจัยได้เดินผ่านแม่น้ำสุริยะ แม่น้ำสุริยะเป็นแม่น้ำที่สวยพอ ๆ กับแม่กลองดี แต่มีสภาพที่สวยงามเพราะเป็นป่าสมบูรณ์ ตัวผู้วิจัยได้พบค่ายทหารไทยอยู่ใกล้ ๆ กับแม่น้ำสุริยะ อีกฝั่งของแม่น้ำเป็นฝั่งพม่า เดินมาแถบนี้ค่อนข้างจะกลัวอยู่บ้าง กลัวไปพบทหารพม่าเขาจะเข้าใจผิดคิดว่าตัวผู้วิจัยเป็นสายลับอะไร น้ำตองนี้ตัวผู้วิจัยไม่กล้าลงไปอาบเพราะกลัวว่าจะมีจระเข้ น้ำลึกใสดูเป็นสีเขียวเหมือนน้ำทะเล เดินอยู่แถบนี้ประมาณ 1 วันเต็ม ๆ ไปถึงบ้านจะแก บ้านจะแกอยู่ในเขตอำเภอสังขละบุรี ในเขตป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เป็นหมู่บ้านที่สวยงามสะอาด บ้านเรือนสร้างด้วยไม้เนื้อแข็งไม่เป็นไม้ไผ่เหมือนกะเหรี่ยงอำเภออุ้มผาง บ้านจะแกอยู่ด้านทิศเหนือของทุ่งใหญ่นเรศวร ทุ่งใหญ่นเรศวรเป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า ในเขตทุ่งใหญ่นเรศวรไม่มีบ้านคนจะมีหน่วยพิทักษ์ป่าช่วงไหนก็พักพิง ในเขตทุ่งใหญ่นเรศวรมีสัตว์ป่าสมบูรณ์ ระยะทางจากจะแกเดินผ่านทุ่งใหญ่นเรศวรมาถึงคลิตี้บนประมาณ 97 กิโลเมตร หมู่บ้านคลิตี้บน หรือบ้านทุ่งเสือโทน เป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง มีถนนหนทางสะดวกสบาย ตรงนี้ตัวผู้วิจัยยังไม่เคยนั่งรถกลับทางถนนแต่กลับโดยเดินลงไปที่ด้านล่าง เรียกว่าคลิตี้ล่าง ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร หมู่บ้านคลิตี้ล่าง มีปัญหาด้านสารตะกั่วจากเหมืองแร่

จากคลีตึ้น โดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยงแถบนี้ทั้งคลีตึ้นและคลีตึ้นล่าง อาศัยน้ำจากธรรมชาติ โดยเฉพาะลำห้วยคลีตึ้นล่างได้รับสารตะกั่วจากลำห้วยโดยใช้อาบ ดื่ม โดยไม่รู้ตัวมานานหลายปีจนเกิดโรคผิดปกติของร่างกาย เช่น มีเม็ดตุ่ม คัน หัวโต ฯลฯ เพิ่งมาทราบตอนหลังจนกลุ่ม NGO และกลุ่มอนุรักษ์ประท้วงให้หยุดทำเหมืองแร่ คลีตึ้นล่างอยู่ไม่ห่างจากเขื่อนศรีนครินทร์ และเดินตัดภูเขาสูงไปบ้านองค์หลุ บ้านองค์หลุรอบ ๆ หมู่บ้านเป็นเขื่อน แถบนี้ชาวบ้านสามารถหาปลาจากในเขื่อนค่อนข้างจะอุดมสมบูรณ์มาก ในแถบนี้ติดอยู่กับเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นกลุ่มชาวไทยเชื้อชาติกะเหรี่ยงทั้งหมด จากบ้านองค์หลุ ถ้าจะไปบ้านนาสวนต้องอาศัยนั่งเรือไป แถบบ้านนาสวนแถบนี้บางส่วนเป็นคนไทยปนกัน เพราะบ้านนาสวนมีถนนหนทางสะดวกสบายมีรถไปจังหวัดกาญจนบุรี บ้านนาสวนมีภูเขาล้อมรอบสลับกันคล้าย ๆ กันกับกะทะ ถัดจากบ้านนาสวนไปด้านบน เป็นบ้านองค์จู้ บ้านองค์จู้เป็นกลุ่มของชาวไทยเชื้อชาติกะเหรี่ยงโปว์เช่นกัน กะเหรี่ยงแถบนี้ค่อนข้างจะเจริญในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา และค่อนข้างจะพัฒนาตัวเองเหมือนคนเมืองหรือคนไทยโดยทั่วไป มีความรู้ดี มีกะเหรี่ยงที่รับราชการเป็นครู เป็นตำรวจอยู่มากมาย ภาษาพูดก็ใช้ภาษาไทยได้เก่งเหมือนคนไทย จากองค์จู้ปัจจุบันมีถนนลาดยางไปจังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอด่านช้าง แต่ก่อนถนนสายนี้เมื่อ พ.ศ. 2545 ตัวผู้วิจัยได้เดินจากจังหวัดสุพรรณบุรีไปวัดถ้ำองค์จู้ ตำบลนาสวน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีตอนนั้นเป็นทางลูกรัง เส้นทางเป็นทางสันเขาสภาพป่าสมบูรณ์สวยงามเป็นที่สุด แต่การเดินค่อนข้างจะเหนื่อยเพราะต้องเดินไต่เขาตลอดจนถึงบ้านดินตก ซึ่งเป็นกลุ่มกะเหรี่ยงโปว์เหมือนกัน ถัดมาเป็นบ้านบึงชะโค บ้านแสวงยา และบ้านเขาเหล็ก เป็นหมู่บ้านของกะเหรี่ยงทั้งหมด และถัดมาด้านบนในแถบน้ำเอ่อ และน้ำพุ บ้านน้ำพุและบ้านน้ำเอ่ออยู่ในอำเภอศรีสวัสดิ์ สภาพหมู่บ้าน บ้านน้ำพุอยู่กลางป่ามีกะเหรี่ยงอาศัยอยู่กันมากพอสมควร อาชีพที่ทำคือปลูกข้าวโพด ข้าว พริก กล้วย มะละกอ ส่วนบ้านน้ำเอ่อ ชาวบ้านแถบนี้มีความสัมพันธ์กันกับกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด เพราะได้อพยพออกมาจากห้วยขาแข้ง จากบ้านหนองหญ้า บ้านตลิ่งสูง ตะละเข็ง บ้านองย๊ะ ซึ่งอยู่ในห้วยขาแข้งปัจจุบัน เมื่ออดีตแถบน้ำเอ่อมิได้มีน้ำเอ่อตอนสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ ชาวบ้านแถบนี้อาศัยน้ำจากลำห้วยขาแข้ง ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นที่เก็บน้ำจากการล้นเขื่อน ลำห้วย ขาแข้งจึงอยู่ด้านบน อีกประมาณ 10 -15 กิโลเมตร จากน้ำเอ่อ

ตระกูลก้านตำบลบ้านแก่นมะกรูด คือ **นายพุ่ม คลองวะ** พ่อของ **นายเวียจะโพ่ คลองวะ** ท่านก็เป็นอดีตก้านเก่า ถัดมาลูกชายคือ **นายเวียจะโพ่** ก็เป็นก้านต่อจากพ่อ หลังจากนั้นน้องชาย **นายเวีย จาโพ่** คือ **นาย อ้วน คลองวะ** ปัจจุบันเป็นก้านบ้านแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี กะเหรี่ยงโปว์ทั้งหมดที่ได้กล่าวมาได้มาอยู่ในเมืองไทยบางกลุ่มยาวนานหลายร้อยปี ซึ่งได้หนีภัยการสู้รบในหลาย ๆ ครั้ง ระหว่างพม่ากับมอญบ้าง ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงไม่ชอบการสู้รบและชอบความสงบ เท่าที่สังเกตจะเห็นชาวกะเหรี่ยงอยู่ในป่าลึก เพราะทุกๆ ที่ที่ได้กล่าวมาในอดีตเป็น

ป่าลึกยากต่อการเข้าถึง เมื่อในอดีตกะเหรี่ยงจะเก็บตัวแยกตัวออกจากสังคมที่มีใช้กะเหรี่ยงจะอยู่ในกลุ่มของตัวเองเท่านั้น ในปัจจุบันที่จะมีลักษณะอย่างนี้เช่น กลุ่มกะเหรี่ยงเลตองกู กะเหรี่ยงแม่จันทะ คูโบ ยูไน และมองเก็ง ยังอยู่ในที่ห่างไกล การสัญจรไปมายังต้องอาศัยเดิน ความเจริญยังเข้าไม่ถึง เพราะสภาพเป็นเขาลึกสลับซับซ้อน ถ้าเมื่อ 50-60 ปีก่อน คงจะไม่พบคนกลุ่มอื่นเลย โดยเฉพาะคนไทย ทางรถไฟเข้าไปดูแลเมื่อไม่นานนี้เอง แต่เมื่อครั้งที่นักศึกษาได้หนีเข้าป่าช่วง พ.ศ. 2515-2516 ได้มีนักศึกษาได้เข้ามาอยู่กับกะเหรี่ยงแถบแม่จันทะเป็นจำนวนมาก และบางคนได้มีภรรยาเป็นชาวกะเหรี่ยงมีลูกด้วยกัน ผู้วิจัยได้เห็นผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงซึ่งมีอายุประมาณเกือบ 70 ปี หน้าตาสวยดี สมัยที่ยังสาวคงจะสวยมาก ท่านได้มาคุยกับตัวผู้วิจัยว่าท่านเคยมีแฟนเป็นคนไทยมีลูกด้วยกัน 2 คน แต่ลูก ๆ ไปอยู่กับพ่อ หลังจากเหตุการณ์สงบแล้ว ท่านบอกว่าแฟนของท่านเป็นคนจังหวัดตรัง ท่านมีรูปถ่ายลูกด้วย ตัวผู้วิจัยถามว่ายังติดต่อกันอยู่หรือเปล่า ท่านบอกก็ติดต่อกันบ้าง พบกันบ้างหรือเปล่า ท่านบอกว่าไม่ได้พบกันมาหลายปีแล้ว โดยปกติแถบบ้านแม่จันทะ บ้านแก่มะกรูดเป็นพื้นที่สีแดง ได้มีการปะทะกันระหว่างทหารกับกลุ่มนักศึกษาที่หนีเข้าป่า นักศึกษาไทยได้รับการสนับสนุนจากทางการจีนในสมัยนั้น สำหรับปัจจุบันเหตุการณ์แบบนั้นไม่มีแล้ว คงยังเหลือแต่กลุ่มกะเหรี่ยงยังคงอยู่ในแถบบ้านแม่จันทะยังใช้ชีวิตแบบป่าเหมือนเดิม

ระบบสังคมของกะเหรี่ยง

ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงจะเป็นคนที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบความสงบ สนุกสนาน และเรียบง่าย โดยเฉพาะกะเหรี่ยงในแถบตะเข็บชายแดนไทย 2 จังหวัด คือ จังหวัดตาก กับ จังหวัดกาญจนบุรี วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งในประเทศพม่าเหมือนกันกับประเทศไทย มีระเบียบปฏิบัติเหมือนกัน และกะเหรี่ยงทุกกลุ่มจะถึงกันหมด แลกเปลี่ยนพบปะกัน ปัจจุบันมีการจัดประชุมประจำปีสำหรับแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของกะเหรี่ยงในทุก ๆ ด้าน จัดประชุม บางครั้งจัดที่จังหวัดกาญจนบุรีบ้าง จังหวัดอุทัยธานีบ้าง จังหวัดตากบ้าง การจัดประชุมครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 1-4 กรกฎาคม 2555 ที่จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีกะเหรี่ยงจากจังหวัดเพชรบุรีเข้าประชุมด้วย ตัวผู้วิจัยได้ร่วมสังเกตการณ์การประชุมครั้งนี้ จะพูดในทุกเรื่อง ตั้งแต่การรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม เช่นการแต่งตัว การเขียนอ่านภาษากะเหรี่ยง พูดภาษากะเหรี่ยงและดนตรีของกะเหรี่ยง และที่เน้นหนักที่สุดคือการรักษาป่า กะเหรี่ยงอาศัยป่าเป็นที่อยู่อาศัย เก็บเกี่ยวใช้สอยแทบทุกอย่างจากป่า อาศัยผืนป่าปลูกข้าวปลูกพริก อาศัยพืชผักจากป่า อาศัยไม้จากป่าในการสร้างบ้าน อาศัยยาจากป่า และอาศัยความชุ่มชื้นจากต้นไม้ในป่าอีก ปัจจุบันกะเหรี่ยงทุกพื้นที่อาศัยป่าเป็นปัจจัยในการอยู่ การประชุมในครั้งนี้ได้เปิดประเด็นเราจะอยู่อย่างไรถ้าไม่มีป่า

ประเด็นนี้ค่อนข้างจะดีมากเพราะปัจจุบันป่าไม้ในเมืองไทยมีน้อยมาก โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นใน จังหวัดเพชรบุรีที่กะเหรี่ยงบุกรุกป่าในเขตแก่งกระจาน และได้มีปัญหากับรัฐโดยเฉพาะกรมป่าไม้ เพราะที่ตรงที่กะเหรี่ยงเข้าไปปลูกข้าวเป็นเขตป่าสงวนเลยทำให้เกิดปัญหามากมายต้องสูญเสียอะไร มากมายรวมทั้งชีวิต

ประเด็นที่พูดกันในวันนั้นคือ เราจะใช้พื้นที่ทางการให้เราใช้ประโยชน์ในการทำกิน ทำ อย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือการใช้พื้นที่น้อยที่สุดได้ผลผลิตมากที่สุด เพราะพื้นที่ที่ทาง ราชการหรือทางรัฐให้มานั้นมันจำกัด รุกที่ใหม่ก็ไม่ได้ ประชากรของกะเหรี่ยงก็เพิ่มมากขึ้นเราจะ ทำอย่างไรกับพื้นที่ที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประเด็นนี้พบว่าประเด็นที่เข้ากับสภาวะ ปัจจุบัน สังคมกะเหรี่ยงในปัจจุบันค่อนข้างจะพัฒนาไปมากพอสมควร มีการรวมกลุ่ม มีการพบปะ พูดคุย ปรับความคิดต่าง ๆ ตัวผู้วิจัยเห็นแล้วรู้สึกประทับใจใน กะเหรี่ยงในปัจจุบันมีการศึกษาค้น ขวหาเมืองมากขึ้น เริ่มปรับตัว เริ่มปรับความคิด หัดริเริ่มทำอะไร ๆ ยาก ๆ ได้ดีขึ้น เพียงแต่ให้ คำแนะนำเล็กน้อยและสามารถนำไปต่อยอดเองได้ และทำอะไรได้ดีกว่าเก่าในอดีต ตัวผู้วิจัยได้ ใฝ่ดูได้พบเห็นและคอยให้การแนะนำในทุกเรื่องที่ตัวเองมีความเข้าใจ และกะเหรี่ยงจะมาถามใน ทุก ๆ เรื่องที่พวกเขาไม่เข้าใจ ทั้งเรื่องของการเมือง การปลูกพืช ว่าปีนี้จะปลูกอะไรดี หรือเรื่องของ สุขภาพว่าควรทำอะไร ไปหาหมอที่ไหน ตัวผู้วิจัยกลายเป็นพระเจ้าเป็นที่พึ่งของชาวกะเหรี่ยงไป กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดเท่านั้น ในแถบอื่นไม่เกี่ยวข้องอะไร แต่วิถีชีวิตของกะเหรี่ยงที่กล่าวมา ทั้งหมดคล้าย กันทั้งเรื่องสังคมการทำมาหากิน

สังคมอีกประการหนึ่งของกะเหรี่ยงคือ การหาของป่า หรือการล่าสัตว์ ในปัจจุบันการเข้า หาของป่า เช่น การหากกล้วยไม้ป่าออกมาขาย หรือพวกสมุนไพรต่าง ๆ ออกมาจากป่าได้เอามาใช้ เองก็คงไม่เป็นไร ถ้าเอาออกมาขายคงไม่ได้ เพราะผิดกฎหมายป่าไม้ หรือแม้กระทั่งเข้าไปล่าสัตว์ ป่า เช่น ล่าเสือ ช้าง กระทิง ฯลฯ เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้เด็ดขาด เพราะเป็นสัตว์ประเภทหวงห้าม หรือเข้าไป หาปลาในลำห้วยเขาแข้ง จริง ๆ แล้วผิดกฎหมายเพราะเป็นเขตห้ามหาของป่าทุกชนิด แต่กรณีเข้าไป หาปลาเจ้าพนักงานป่าไม้ในพื้นที่ยังอนุญาตไม่จับกุม หรือแม้กระทั่งหน้าเห็ดโคนช่วงเดือน ตุลาคมจะมีเห็ดโคนออกปีละ 1 ครั้ง เห็ดประเภทนี้ค่อนข้างมีรสอร่อยและแพงมาก หน้าเห็ดทางป่า ไม้ก็อนุญาตให้ชาวบ้านเข้าไปหาเห็ดโคนได้ ปีหนึ่ง ๆ ทำรายได้ให้แก่ชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด หลายล้านบาท และเปรียบเสมือนเทศกาลสนุกสนานของชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด แม้ค่าจากใน เมืองเข้ามาซื้อเห็ดราคากิโลกรัมละ 200-300 บาท เห็ดตูม เห็ดบานอาจจะราคา 50-80 บาท การ หาของป่าถือได้ว่าเป็นสังคมของกะเหรี่ยง โดยปกติจะเข้าหาผักระไรต่าง ๆ อยู่แทบทุกวัน ในป่า ห้วยเขาแข้งอุดมสมบูรณ์มาก ๆ กะเหรี่ยงเวลาเข้าป่าจะมีความสุขมากเพราะในน้ำมีปลาเต็มไปหมด เลือกกินเลือกจับได้เลย

ผู้วิจัยได้พากระเหรี่ยงเข้าป่าบ่อย ๆ พวกนี้จะเอาเห ตาข่าย เข้าไปด้วย ไปที่ล่าห้วยแล้วโยน
แหไปครั้งเดียวยกขึ้นมาอยู่กัน 4-5 คนก็กินปลาไม่หมดแล้ว แต่อย่างทีกล่าแล้วว่าการเข้าหาของป่า
ในเขตป่าลึกโดยเฉพาะห้วยขาแข้งนั้น เป็นสิ่งที่ยากมาก เพราะหนึ่งอยู่ไกลจากหมู่บ้านมาก สองผิ
ดกหนาเข้าไปลึก ๆ มากพวกพนักงานป่าไม้ไม่อนุญาตให้เข้าไปหาปลา เว้นแต่ที่ใกล้ ๆ หมู่บ้าน
ก็พอจะอนุญาต ปัจจุบันปลาที่ห้วยขาแข้งอุดมสมบูรณ์มาก สัตว์ป่าทุกชนิด เช่น เสือ ช้าง ควายป่า
กระทิง กวาง เก้ง มีมาก ตัวผู้วิจัยเคยอยู่ในแถบห้วยขาแข้ง 10 กว่าปี พบสัตว์ป่าเพิ่มขึ้นมากเพราะ
การล่าในปัจจุบันน้อยลง เพราะทางราชการกรมป่าไม้กวาดขันให้พนักงานป่าไม้ลาดตระเวนทุกพื้นที่
ของห้วยขาแข้งเลยทำให้กลุ่มผู้ล่าลดน้อยลงไปมาก และอีกประการหนึ่งกลุ่มกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด
เด็กรุ่นใหม่ปัจจุบันเลิกการเข้าป่าล่าสัตว์แทบจะร้อยเปอร์เซ็นต์ อาจจะมีล่าบ้างในเขตบริเวณชายป่า
ในที่ที่เป็นไร่ปลูกข้าวโพดของชาวบ้าน หน้าข้าวโพดออกฝักอาจจะมีพวกหมาป่าออกมากินข้าวโพด
ซึ่งหมาป่าถือได้ว่าเป็นสัตว์ไม่สงวน สามารถยิงได้ถ้าออกมากินข้าวโพด ถือว่าไม่ผิดกฎหมายแต่
ประการใด ปีหนึ่ง ๆ ช่วงหน้าข้าวโพดหมาป่าจะโดนปืนตายไปหลายสิบตัว แต่หมาป่าเป็นสัตว์ที่
ฉลาดและถ้าไม่เผื่อไว้ถ้ามันออกมาแล้วฝูงหนึ่ง ๆ บางครั้งเป็นร้อยตัว 20 ตัว 30 ตัว 3 ตัว หรือตัว
เดียว ถ้าเป็นร้อยตัวเข้ามากินข้าวโพดบางครั้งมันกินหมดเป็นไร่ ๆ เพราะฉะนั้นช่วงหน้าข้าวโพด
ออกฝักหมาป่ากับชาวบ้านต้องปะทะกันทุกปี หมาป่าโดนปืนตายไปหลายสิบตัว ในแต่ละปีสวนของ
ชาวบ้านก็ต้องเสียข้าวโพดให้หมาป่าในแต่ละปีหลายไร่เช่นกัน ก็เท่ากับเจ้ากันไป ส่วนกวางก็
ออกมากินเช่นกัน แต่ละปีโดนปืนตายไปหลายตัวแต่ไม่มากเพราะกวางเป็นสัตว์สงวนไม่อนุญาต
ให้ล่าในทุกพื้นที่แม้จะออกมาในแถบที่ชาวบ้านปลูกข้าวโพด ถ้าใครไปยิงโดนจับได้ต้องติดคุก
แน่นอน

ส่วนพวกที่เป็นพรานป่าใหญ่ เช่น เข้าไปล่าสัตว์ใหญ่ เช่น กระทิง วัวแดง พรานใหญ่พวกนี้
ส่วนมากเป็นผู้ที่เจนจัดกับป่ารู้จักป่าเป็นอย่างดี รู้จักหลบหลีกเจ้าหน้าที่ป่าไม้ โดยเฉพาะตัวผู้วิจัยได้
เข้าป่ากับพรานใหญ่หลายต่อหลายครั้งเพื่อเข้าไปหาตัวยาว เช่น หาเลือดผา หาสมุนไพร เครื่องเทศ
เช่น นิซ่า ก้องซุงซ่า เป็นชื่อกะเหรี่ยง นิซ่า เป็นสมุนไพรที่หอมมากถ้ามาใช้ผัดเผ็ดจะหอมไปทั้ง
หมู่บ้าน นิซ่าจะมีมากในแถบภูเขาที่เป็นหน้าผาจะออกประมาณช่วงเดือนสิบสอง คือปลายเดือน
พฤศจิกายนจะมีมากในแถบหน้าผาเขตจังหวัดกาญจนบุรี อำเภอดงพญาภูมิ ในห้วยขาแข้งซึ่งอยู่
ไกลจากแก่นมะกรูดมากต้องเดินกันประมาณ 2-3 วัน กว่าจะไปถึง จุดที่นิซ่าออกและต้องเป็นผู้
ชำนาญทางเท่านั้นที่จะพาไปได้ ในจำนวนนี้ผู้ที่ชำนาญที่สุดมีอยู่ 2 ท่าน คือ โจเวีย และ
ก้านนเวียจะโพ สองท่านนี้ในอดีตคือพรานใหญ่ตัวจริง โจเวียเป็นอันดับหนึ่ง เวียจะโพเป็นลูกศิษย์
โจเวียอายุมากกว่าก้านนเวียจะโพ แต่ปัจจุบันเลิกจับปืนมานานแล้ว อายุ 60 กว่าปีเกือบ 70 ปี แล้ว
ทั้งสองท่าน

ระบบเศรษฐกิจของกะเหรี่ยง

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ของตัวผู้วิจัยที่ได้อยู่ร่วมกับชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ตำบลบ้านแก่น มะกรุต รวมทั้งชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในเขตตะเข็บชายแดน ตั้งแต่ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ในเขตอำเภอลี้ขะบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอกองคาญนิ จังหวัดกาญจนบุรี พร้อมทั้งกะเหรี่ยงในแถบอำเภอด่านช้าง ซึ่งอยู่ติดกับกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรุต อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงทุกกลุ่มที่ได้กล่าวมาทั้งจังหวัดตาก กาญจนบุรี สุพรรณบุรี อุทัยธานี อาศัยป่าเป็นที่อยู่อาศัยและเป็นป่าลึกอยู่ห่างไกลจากความเจริญ ในอดีตถนนหนทางไม่มี อาศัยการเดินทางพาหนะมานานนับร้อย ๆ ปี ชุมชนของกะเหรี่ยงไม่มีไฟฟ้าหรือเครื่องอำนวยความสะดวกใด ๆ ทั้งสิ้น อาศัยธรรมชาติจากป่าเขาเป็นเครื่องอาศัย ระบบเศรษฐกิจจะไรต่าง ๆ ไม่มี อาศัยการปลูกข้าวและพริกเพื่อไว้บริโภคให้พอสำหรับครอบครัวในปีหนึ่ง ๆ เท่านั้น และการดำรงชีพลักษณะอย่างนี้ก็ยังมิอยู่บ้าง โดยเฉพาะในแถบอำเภออุ้มผาง บ้านแม่จันทะ เพราะอยู่ในป่าลึกเข้าไปยากแต่ระบบราชการเข้าถึงแต่ยังพัฒนาได้น้อยมาก ชาวบ้านบ้านแม่จันทะ ช่างแปะ คูโบ ยูไน้ มองแก้ว ยังปลูกพืชเพื่อยังชีพคือปลูกข้าว พริก อ้อย และพืชผักสวนครัวเท่านั้น รายได้ของชาวบ้านแถบนี้ก็พอมิอยู่บ้าง การบีบน้ำอ้อยเพื่อนำมาทำเป็นน้ำตาลปี๊บ กะเหรี่ยงกลุ่มนี้จะรวมกันทำน้ำตาลอ้อยให้ได้มาก ๆ แล้วน้ำตาลที่ต้มจนเหนียวแล้วนำไปหยอดไว้ในกระบอกลมไฟ เหมือนกับทำข้าวหลาม จะรวบรวมกันไว้มาก ๆ แล้วนำไปขายที่เบ็งเคลิง รายได้ที่ได้จากการทำน้ำตาลก็มีใช้จะมีราคาอะไรได้อย่างมากคนหนึ่ง ๆ ไม่เกินพันบาท รายได้จากตรงนี้ก็นำไปซื้อพวกเกลือและน้ำมัน พวกเกลือก็จะนำไปประกอบอาหาร ส่วนน้ำมันก็จะนำไปเป็นเชื้อเพลิงให้แสงสว่าง แต่ปัจจุบันทางรัฐได้ให้การสนับสนุนให้ชาวบ้านแถบนี้มีโซลาเซลล์และแบตเตอรี่ สำหรับเก็บไฟไว้ใช้ในเวลากลางคืน

ชาวกะเหรี่ยงเขตอำเภออุ้มผาง แถบนี้อาศัยอยู่แบบนี้นับมานานเป็นร้อยปีแล้วเท่าที่เห็นโดยตัวผู้วิจัยเองก็เห็นว่ากลุ่มนี้มีสุขภาพแข็งแรงดี เครื่องนุ่งห่มที่ใช้ก็เป็นผ้าที่ทอด้วยมือเอง ตัวผู้วิจัยได้สอบถามว่าเดือนหนึ่ง ๆ ใช้เงินไปเท่าไร คำตอบคือ ไม่ได้ใช้อะไรเลย ถ้าไม่ไปไหนเรื่องกินอยู่ก็อาศัยปลาจากลำห้วยธรรมชาติ ผักก็อาศัยจากธรรมชาติบ้าง ปลูกเองบ้างไม่ได้เดือดร้อนอะไร และได้ถามอีกว่า ถ้าไปอยู่ในเมืองไปทำงานมีเงินเดือนจะไปอยู่หรือเปล่า คำตอบ ไปอยู่ในเมืองไม่ได้หรอกลำบากการกินการอยู่อะไร ๆ ต่าง ๆ ไปหาปลาไม่ได้ หาผักก็ไม่มี จะอยู่ได้อย่างไร ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงพวกผักปลาอะไรต่าง ๆ เมื่อได้มามาก ๆ ก็จะเอามาแบ่งกันกินซึ่งเป็นวัฒนธรรมไทยโบราณ เขาจะไม่ซื้อขายกัน เป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงจริง ๆ ส่วนกะเหรี่ยงที่อยู่ติดถนน

เช่น ชาวไทยเชื้อชาติกะเหรี่ยงบ้านมอ้งก๊ว มีถนนหนทางพอจะสัญจรได้สะดวกก็เริ่มปรับตัวเองไปอีกระดับหนึ่งคือ มีการซื้อขายพืชผลทางการเกษตร

กะเหรี่ยงแถบนี้อาศัยปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง และมะละกอ ขายให้กับพ่อค้าจากอำเภออุ้มผาง ได้เข้ามาซื้อพืชผลทางการเกษตรทำให้กะเหรี่ยงบ้านมอ้งก๊วเริ่มรู้จักการปลูกพืชเพื่อเศรษฐกิจมากขึ้น และปรับเปลี่ยนสภาพความเป็นอยู่มีการเปิดร้านขายของชำ มีเครื่องใช้ต่าง ๆ มีรถและบางบ้านมีเครื่องปั่นไฟสำหรับใช้ส่วนตัว มีตู้เย็น โทรทัศน์ ฯลฯ ส่วนกะเหรี่ยงในเขตจังหวัดกาญจนบุรีค่อนข้างจะสะดวกสบายกว่ากะเหรี่ยงแถบอำเภออุ้มผาง เท่าที่ตัวผู้วิจัยได้เห็นโดยประจักษ์กะเหรี่ยงแถบอำเภอสังขละบุรี เช่น บ้านจะแก กะเหรี่ยงแถบนี้มีถนนสามารถติดต่อกับในเมืองได้โดยง่ายและทางรัฐได้เข้าไปดูแลความเป็นอยู่โดยตลอด และกะเหรี่ยงบ้านจะแกโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่จะเข้าเมืองไปทำงานที่จังหวัดกาญจนบุรี ทำให้มีรายได้มาสนับสนุนครอบครัว

ระบบเศรษฐกิจของกะเหรี่ยงโดยรวมทั้งหมดมีระบบเศรษฐกิจอยู่สองแบบคือ ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่แบบทุนนิยม หรือเสรีนิยม แล้วแต่จะเรียก อีกพวกหนึ่ง คือ ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง อาศัยปลูกข้าว พริก และพืชผักสวนครัว เพื่อใช้บริโภคให้พอสำหรับปีหนึ่ง ๆ

ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่หรือเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แทบทุกประเทศในโลกปัจจุบันอาศัยระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี มีระบบการค้าที่เชื่อมกันและกัน ค่าขายซึ่งกันและกัน มีการติดต่อกันตลอดเวลา แลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน มีทั้งระดับประเทศต่อประเทศ คือรัฐต่อรัฐ หรือระหว่างรัฐกับเอกชนก็มี แม้แต่ประเทศที่ปิดประเทศ หรือประเทศที่เป็นระบอบสังคมนิยมก็ยังเปลี่ยนระบบตลาดเป็นตลาดเสรีทุนนิยม เช่น ประเทศจีน เวียดนาม เป็นต้น กลุ่มกะเหรี่ยงที่กล่าวมาทั้งหมดก็เช่นกันในหมู่ชาวกะเหรี่ยงมีอยู่ 2 กลุ่มคือ กลุ่มอาศัยเศรษฐกิจสมัยใหม่ทุนนิยม คือทำการเกษตรกรรมแบบตลาด อีกกลุ่มหนึ่งคือ อาศัยเศรษฐกิจแบบพอเพียงอาศัยการเกษตรเพื่อบริโภคเท่านั้น

กะเหรี่ยงกับระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่

ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในแถบจังหวัดกาญจนบุรีในเขตอำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอทองผาภูมิ กะเหรี่ยงอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และชาวไทยเชื้อชาติกะเหรี่ยง ตำบลบ้านแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ปัจจุบันได้มีหน่วยพัฒนาชาวเขา ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐจะมาตั้งศูนย์เพื่อให้ความรู้กับชาวเขาในการปลูกพืชเพื่อตลาด อย่างกรณีในจังหวัดเชียงใหม่ มีโครงการหลวงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาพัฒนาในการปลูกพืชในที่ราบสูง เช่น ปลูก

แอปเปิ้ล สตรอเบอรี่ ลูกท้อ ปลุกพืชเมืองหนาว เพื่อตลาดทำให้ชาวเขาเผ่าม้ง ชาวเขาในแถบจังหวัด เชียงใหม่ส่วนมากเป็นชาวเขาเผ่าม้ง ม้งมีความชำนาญในการปลูกฝิ่น ฝิ่นเป็นพืชที่ผิดกฎหมายทาง รัฐห้ามปลูก ชาวเขาเผ่าม้งจะลักลอบปลูกฝิ่นในแถบภูเขาสูง ซึ่งเป็นปัญหากับรัฐบาลไทย

ส่วนกะเหรี่ยงที่ได้กล่าวไว้ทั้งในเขตจังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และ จังหวัดอุทัยธานี ไม่เคยมีประวัติในการปลูกฝิ่น แต่ชอบสูบฝิ่นเหมือนกัน คนรุ่นเก่า ๆ ที่ตัวผู้วิจัย รู้จักและสนิทกันเป็นกะเหรี่ยงหลายท่าน ในอดีตเคยติดฝิ่น ในอดีตกะเหรี่ยงบ้านแก่นมะกรูดได้ เดินทางออกจากอุทัยธานีไปอุ้มผางเพื่อซื้อฝิ่นดิบจากพวกม้งใช้เวลาเดินทางประมาณ 3-4 วัน ก็ถึง ปัจจุบัน คือหน่วยรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง และทุ่งนาอันน้อย ซึ่งเป็นเขตของพวกม้ง ชาวกะเหรี่ยงเรียกไร่ม้ง ตรงนี้ ในอดีตเป็นที่ปลูกฝิ่น ปัจจุบันทางรัฐบาลไทยได้เอาพื้นที่ตรงนี้คืนเพราะเป็นพื้นที่ติดกับป่าไม้ทุ่ง ใหญ่ตะวันออก ทุ่งใหญ่ตะวันตก และห้วยขาแข้ง ปัจจุบันกลับมาเป็นป่าแล้วไม่มีผู้คนอาศัยอยู่

หน่วยพัฒนาชาวเขาได้มาพัฒนากลุ่มชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในการปลูกพืชเพื่อเศรษฐกิจ สำหรับตลาด อย่างกรณีกะเหรี่ยงแถบบ้านกล้วย บ้านตะเพินคี อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ปลูกกล้วยไม้เพื่อตลาดต่างประเทศ ตัวผู้วิจัยสนิทสนมกับเจ้าของสวนกล้วยไม้เป็นอย่างดี ได้ ไปพักผ่อนที่บ้านตะเพินคี กับบ้านกล้วยบ่อย ๆ ซึ่งเป็นสวนกล้วยไม้ การปลูกกล้วยไม้ที่นี้ปลูก ตามหลักวิชาการของการปลูกกล้วยไม้ มีการบำรุงลำต้นบำรุงใบและบำรุงดอก ผลผลิตกล้วยไม้ที่นี้ จุดหมายปลายทางคือ ต่างประเทศ เจ้าของสวนกล้วยไม้บอกว่า ส่งหลายประเทศมีประเทศญี่ปุ่น ได้หวัน อเมริกา ผลผลิตไม่พอกับตลาด จนต้องขยับขยายลงมาปลูกที่บ้านกล้วยเพิ่ม ที่บ้านตะเพินคี อยู่บนภูเขาสูง อากาศหนาวเย็นตลอดทั้งปี อาจจะเป็นที่ที่กล้วยไม้ชอบเพราะเห็นดอกสมบูรณ์และ สีสดใส ส่วนที่บ้านกล้วยตัวผู้วิจัยได้เห็นขยายออกไปมากแต่ยังไม่เคยเข้าไปดูในสวนกล้วยไม้ที่ บ้านกล้วย การปลูกกล้วยไม้ที่นี้มีการร่วมทุนกันระหว่างเจ้าของสวนกล้วยไม้ที่ปลูกกันมากในแถบ ทวีวัฒนาในกรุงเทพ ได้ย้ายฐานการปลูกมาปลูกที่บ้านตะเพินคี และบ้านกล้วย โดยมีชาวกะเหรี่ยง เป็นหุ้นส่วนในการให้พื้นที่ปลูกและเป็นผู้ร่วมในการดูแล การปลูกกล้วยไม้ที่นี้ได้ปลูกมานานนับ 10 ปีแล้ว

สำหรับรายได้ตัวผู้วิจัยเห็นครอบครัวนี้อยู่แบบสบายค่อนข้างฐานะดีกว่ากะเหรี่ยงทั่วไป ในแถบบ้านกล้วยซึ่งอยู่ในที่ราบมีถนนหนทางลาดยางสะดวกสบาย ปัจจุบันได้มีการผสมผสาน ระหว่างคนไทยกับกะเหรี่ยงซึ่งอยู่ร่วมกัน เพราะปัจจุบันที่ดินในแถบนี้เป็นที่ดินมี ส.ป.ก.4-01 จึงทำ ให้มีการซื้อขายกันในกลุ่มคนรู้จัก ได้มีคนไทยเข้าไปซื้อเพื่อปลูกยางพารา ปัจจุบันนั่งรถผ่านพื้นที่ แถบนี้ก็จะเห็นต้นยางพาราดกสองข้างทางถนนเหมือน ๆ กับเดินทางไปทางภาคใต้ แต่เจ้าของ สวนยางส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย กะเหรี่ยงแทบจะไม่มีสวนยางเลย จุดบอดของกะเหรี่ยงประการ หนึ่งที่ต้องแก้คือ การพัฒนาทางความคิด กะเหรี่ยงเท่าที่ตัวผู้วิจัยอยู่กับพวกเขาได้แนะนำให้ปลูก

ยางพาราพวกเขาไม่ยอมปลูก เขาบอกว่าปลูกยางกว่าจะได้ผลมันนานหลายปี ยางพาราใช้เวลาประมาณ 6-7 ปี ในการปลูก ถึงแม้จะใช้เวลานานถึง 7 ปี ก็จริงแต่เมื่อได้ผลแล้วจะให้ผลยาวนานถึง 30 ปี ปลูกครั้งเดียวแทบจะใช้ประโยชน์ได้ตลอดชีวิต และส่วนที่ดีที่สุดคือ ยางพาราใช้พื้นที่น้อยแต่ได้ผลผลิตมาก ดีกว่าปลูกข้าวโพด มัน หรือแม้แต่กล้วยไม้ เพราะพืชเศรษฐกิจยางพาราใช้ทุนในการดูแลไม่มาก ผลผลิตก็นำยางหรือยางแผ่นเก็บได้นานไม่เน่าเสีย ราคาก็เป็นราคาตลาดโลก ตัวผู้วิจัยเติบโตมากับยางพารา เห็นพวกกะเหรี่ยงปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง เห็นแล้วสงสารเพราะต้องลงทุนมาก ขยันมาก ต้องดูแลตลอด บางปีลงทุนลงแรง ตลอดทั้งปีแต่กลับขาดทุน แต่ถึงกระนั้นก็ยังปลูกข้าวโพดอยู่เพราะพวกเขาบอกว่าไม่รู้จะปลูกอะไร

ผู้วิจัยได้ใช้ความพยายามโน้มน้าวอยู่ประมาณ 10 ปี ที่จะให้กะเหรี่ยงปลูกยางพาราที่โน้มน้าวได้มีอยู่หลายเจ้า ในช่วงแรก ๆ หนึ่งในจำนวนนั้นคือ เจ้าของสวนกล้วยไม้ ปัจจุบันปลูกประมาณ 30 ไร่ กำลังจะกรีดยางน้ำยางได้ประมาณ พ.ศ. 2556 นี้ ส่วนที่บ้านแก่นมะกรูดที่ผู้วิจัยได้โน้มน้าวให้ปลูกได้กรีดยางน้ำยางแล้วมีอยู่ 4 ครอบครัวยางได้เดือนหนึ่ง ๆ ประมาณหลายหมื่นบาท ตรงนี้แหละที่เป็นจุดประกายทำให้กะเหรี่ยงเห็นว่าการปลูกยางพารามันดีกว่าการปลูกข้าวโพด มัน เพราะสามารถไปกรีดยางน้ำยางได้ทุกวัน เช่น เราปลูกยางพารา 15 ไร่ เท่ากับ 1,000 ต้น เราสามารถแบ่งกรีดยางได้ทุกวันคือจะกรีดยางน้ำยางวันละ 500 ต้น เว้นไว้ 500 ต้น ทำแบบนี้เราก็สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทุกวัน ราคายางพาราปัจจุบันก็โลกรัมละ 100 กว่าบาท หรือจะคิดราคาเป็นตันก็ได้คือตันละ 3 บาท คิดแบบถูก ๆ 500 ต้นก็ได้แล้ว 1,500 บาท ต่อวัน อยู่แบบสบาย ๆ และการทำยางพาราไม่เหน็ดเหนื่อยเหมือนกับปลูกข้าวโพด ปลูกมัน ปัจจุบันกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูดเริ่มปลูกยางกันมากขึ้นแนวโน้มน้าวจะปลูกเต็มพื้นที่แก่นมะกรูด เพราะผลผลิตที่ได้จากกลุ่มผู้ปลูกยางพาราในแก่นมะกรูด พวกที่ปลูกมีความเป็นอยู่สบายทำงานน้อยลง แถมได้เงินเป็นกอบเป็นกำ กะเหรี่ยงเมื่อได้ผลจากการปลูกว่ามันได้ผลแบบนี้ พวกเขาจะทำตามกันและการปลูกยางพาราเท่ากับเป็นการช่วยทางรัฐในการปลูกป่าโดยทางอ้อม ปัจจุบันแถบบ้านแก่นมะกรูดตามแนวสันเขาเริ่มไม่เห็นเนินเขาโล้นเริ่มเขียวขจีสวยงามกว่าแต่ก่อน ตรงนี้ถือได้ว่าการปลูกยางในตำบลแก่นมะกรูดตัวผู้วิจัยเป็นผู้จุดประกายมาเป็นคนแรก ได้นำยางมาปลูกแบบเป็นเรื่องเป็นราวและจนได้ผลผลิต ยางพาราจริง ๆ แล้วในตำบลแก่นมะกรูดที่ศูนย์พัฒนาชาวเขาอิมาดอิทรายก็มีการปลูกยางแบบทดลองปลูกอยู่นานแล้วแต่ไม่ได้ปลูกเป็นเรื่องเป็นราว คือปลูกแบบทดลองและไม่ได้ขยายการปลูกให้กับชาวบ้าน

ศูนย์พัฒนาชาวเขาอิมาดอิทราย ปัจจุบันได้ให้การส่งเสริมในการปลูกพืช เมื่อ พ.ศ. 2540 ศูนย์พัฒนาชาวเขาที่บ้านได้คือแก่นมะกรูดก็มีศูนย์อยู่ปัจจุบันได้ขยับมาอยู่ที่อิมาดอิทรายระยะทางห่างกันกับบ้านได้ประมาณ 12 กิโลเมตร ได้ส่งเสริมการปลูกพืชเมืองหนาวหลาย ๆ อย่าง เช่น การปลูกสตรอเบอรี่ บ้านแก่นมะกรูดรสชาติอร่อยมาก ๆ ไม่เปรี้ยวลูกอาจจะเล็กสักหน่อยจะปลูก

กันช่วงเดือนตุลาคม จะเก็บผลผลิตได้ช่วงเดือนธันวาคมแต่ผลผลิตยังได้ไม่มากไม่พอกับความต้องการเพราะปลูกกันน้อย ส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาชาวเขาจะปลูกเอง ส่วนชาวบ้านก็มีบ้าง 2-3 ราย ตัวผู้วิจัยได้ทดลองรับประทานทุกปีเพราะเจ้าของสวนสตรอเบอรี่เป็น ลูกศิษย์ได้นำมาถวายตลอดเวลาที่สตรอเบอรี่ออก และได้ถามว่าผลผลิตเป็นอย่างไรดีหรือเปล่า เขาบอกว่าพอใช้ได้แต่ต้องบำรุงให้ผลใหญ่กว่านี้ถึงจะดี ผลผลิตออกมากหรือเปล่า เขาตอบว่าก็พอไปได้ ให้อุ่นๆ คนนี้คือ เจ้าวินัย เป็นลูกชายของนายสหัส เรียนจบปริญญาตรี สำหรับนายสหัสผู้วิจัยได้ให้การแนะนำและสนับสนุนในการปลูกยางพาราในแถบอีมาดอิทราย ได้ปลูกยางพาราประมาณ 20 กว่าไร่ ปัจจุบัน พ.ศ. 2555 ได้เริ่มกรีดเอาน้ำยางแล้ว ปัจจุบันรายได้แต่ละวันไม่ต่ำกว่า 3,000 บาท เป็นช่วงแรกของการกรีดยาง ยางพาราในช่วงปีแรกน้ำยางยังไม่ออกเท่าที่ควร ต้องกรีดไปประมาณสัก 2 ปี น้ำยางจะออกมากขึ้นอีกเท่าตัว เช่นปัจจุบันวันละ 3,000 บาท อีกปีกว่า ๆ จะเพิ่มเป็น 6,000 บาท ซึ่งรายได้ขนาดนี้สำหรับชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงนับว่ามากและรายจ่ายก็มีไม่มากเท่ากับในเมือง รายได้มากกว่าอยู่ในเมืองหลายเท่าตัวเพราะวันละ 6,000 บาท รายได้เดือนหนึ่งเกือบ 2 แสนบาท อนาคตต่อไปชาวกะเหรี่ยงแถบมะกรูดที่ปลูกยางพาราจะร่ำรวยไปตาม ๆ กัน

พืชเศรษฐกิจอีกอย่างหนึ่งที่ทำรายได้ให้ชาวกะเหรี่ยงเป็นกอบเป็นกำทั้งกะเหรี่ยงแถบจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอุทัยธานี คือการปลูกมะละกอพันธุ์ฮอลแลนด์ มะละกอชนิดนี้ตัวผู้วิจัยได้เห็นพระที่วัดบ้านกล้วยคือ ท่านมหาเตื้อ เป็นพระชาวกะเหรี่ยงได้เอาพันธุ์มาปลูกที่วัดเมื่อ พ.ศ. 2545-2547 ท่านซื้อเมล็ดพันธุ์เมล็ดละ 1 บาท เอามาปลูก ผลปรากฏว่าได้ผลผลิตมากมาย รสชาติหวานลูกดกเนื้อแน่น ท่านปลูกไว้มากผลผลิตมีมากท่านได้เอาไปแจกตามวัดในเมืองหรือกับญาติโยมที่มาทำบุญ แจกให้อย่างไรก็ไม่หมด ตอนพ่อค้าแม่ค้ามาขอซื้อเพื่อนำไปขาย มะละกอชนิดนี้ขายโดยชั่งเป็นกิโลกรัม ในตอนนั้นกิโลกรัมละ 10 บาทบ้าง 12 บาทบ้าง 7-8 บาทก็มี ท่านเก็บมะละกอขายที่เหลือจากเอาไปทำบุญแล้วปีหนึ่ง ๆ ได้เป็นแสนหรือหลายหมื่นบาท ทำให้กะเหรี่ยงแถบวัดบ้านกล้วยเห็นว่ามะละกอชนิดนี้ขายได้ราคาดีจึงปลูกตามกันทั้งหมู่บ้าน และการปลูกได้ลามมาถึงตำบลแก่นมะกรูด ชาวบ้านแก่นมะกรูดทั้งตำบลปลูกมะละกอชนิดนี้เพื่อตลาดจนทำให้ผู้ปลูกมีรายได้เป็นกอบเป็นกำ มะละกอชนิดนี้ลูกจะดกกว่ามะละกอของไทย จะดกเต็มต้นไปหมด แต่ข้อเสียคือ เป็นโรคง่ายต้องคอยดูแลต้องฉีดยาในบางครั้งเพื่อป้องกันโรค เท่าที่เห็นจะเป็นโรคใบด่าง เมื่อเป็นโรคแล้วทางที่ดีต้องตัดต้นที่เป็นโรคทิ้งเพื่อป้องกันการติดต่อจากต้นสู่ต้น มะละกอชนิดนี้ทำรายได้ให้กับชาวกะเหรี่ยงปีหนึ่ง ๆ หลายล้านบาท ดีกว่าปลูกข้าวโพด มัน การปลูกพืชถือว่าได้เป็นเศรษฐกิจของชาวกะเหรี่ยง การปลูกพืชทุกชนิดของกะเหรี่ยงมิใช่จะได้ผลตอบแทนที่ดีเสมอไปเหมือนกับที่ได้บรรยายเพราะการปลูกพืชก็เหมือนกับการทำธุรกิจอื่น ๆ ต้องอาศัยทักษะ ความเฉลียวฉลาดในการคิดทำต้องเอาใจใส่ต้องขยันอย่างต่อเนื่อง

ขนาดอาศัยทักษะความฉลาดและขยันแล้วบางคนบางท่านยังไม่ประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้น การที่จะทำอะไรให้ประสบความสำเร็จ สูตรสำเร็จคือ อย่ายอมแพ้อะไรง่าย ๆ บางคนบางท่าน ผลผลิตอะไรดีหมดแต่ราคากลับไม่ดี การประกอบธุรกิจใด ๆ อาศัยความฉลาดขยันอดทนแล้ว บางครั้งไม่พอสอดอาศัยโชคอยู่บ้างในบางครั้ง การปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อตลาดเปรียบเสมือนเป็น คาบ 2 คม ให้ทั้งคุณและโทษ มันอยู่ที่คนจับจะจับระวางขนาดไหน จะจับอย่างไรจึงจะไม่โดนบาด การทำเกษตรกรรมส่งตลาดของกะเหรี่ยงในแถบตะเข็บชายแดนทำให้กะเหรี่ยงพัฒนาแนวคิดหลาย ๆ ด้าน เช่น

1. เปลี่ยนแนวคิดการเพาะปลูกเพื่อยังชีพ
2. พัฒนาทักษะในการเพาะปลูกเพื่อให้ทันกับความต้องการของตลาด
3. พัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก
4. รู้กลไกของตลาดดีขึ้นกว่าในอดีต

การเพาะปลูกพืชแต่ละอย่างของกะเหรี่ยงเชื่อว่าจะได้ผลผลิตดีตลอดบางครั้งขนาดดูแล อย่างดีแล้วผลผลิตได้ไม่ดีก็มี ปัจจัยหลักคือ กะเหรี่ยงทำการเกษตรแบบอาศัยธรรมชาติเป็นปัจจัย บางครั้งน้ำเกิดแล้งฝนไม่ตกนาน ๆ ผลผลิตก็เสียหาย โดยเฉพาะตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ชาวกะเหรี่ยง เริ่มปลูกข้าว การปลูกข้าวของกะเหรี่ยงคือ ปลูกข้าวไร่ปลูกบนเนินเขา อาศัยน้ำจากฟากฟ้าอย่างเดียวคือ อาศัยฝนถ้าเกิดฝนไม่ตกข้าวก็ตาย ซึ่งหมายความว่าในปีนั้นกะเหรี่ยงก็จะไม่มีข้าวกิน ซึ่ง การไม่มีข้าวกินของกะเหรี่ยงถือได้ว่าเป็นเรื่องใหญ่ เพราะต้องซื้อข้าวจากในเมืองต้องอาศัยปัจจัย หลักคือเงิน การเพาะปลูกหลาย ๆ อย่างต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่างควบคู่กัน กะเหรี่ยงบ้านแก่น มะกรูดหลาย ๆ ครอบครัวประสบความสำเร็จในการเพาะปลูกเพื่อส่งตลาดได้เงินทองมากมาย เมื่อ มีเงินที่เป็นกำไรก็นำเงินไปซื้อรถไถบ้าง รถกระบะบ้าง รถ 6 ล้อ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จนเกินความจำเป็น ในบางปีผลผลิตออกมาดี ราคาก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่ในบางปีผลผลิตมีปัญหา ไม่มีราคา ตรงนี้เป็นปัญหาใหญ่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดหรือกะเหรี่ยงทั่วไปไม่มีเงินจะไป ผ่อนค่ารถ เช่น รถกระบะ รถไถ ฯลฯ เลยทำให้เป็นหนี้ค้ำปีและต้องเสียดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น จน บางครั้งถึงขนาดไม่ได้ผ่อนหลายปีจนในที่สุดโดนยึดรถไปก็มีทุกปี

กะเหรี่ยงแก่นมะกรูด ถ้าเอาหลักเกษตรแต่พอเพียงคือ ปลูกพืชเพื่อตลาดแต่ไม่ต้องอาศัย เครื่องทุนแรงมากจนเกินไป ตัวผู้วิจัยคิดว่า ความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดกลุ่มใหญ่คงจะไม่ต้องเป็นหนี้ และสามารถอยู่ได้แบบสบาย ๆ เพราะการเพาะปลูกถึงแม้ว่าผลผลิตไม่ดีราคาคงต่ำก็ยังไม่ลำบากถ้าไม่เป็นหนี้

กะเหรี่ยงอีกกลุ่มหนึ่งอาศัยการเพาะปลูกแบบพอเพียง

กะเหรี่ยงอีกกลุ่มหนึ่งบ้านแก่งมะกรูดอาศัยการเพาะปลูกแบบพอเพียงมิได้เพาะปลูกเพื่อตลาด กะเหรี่ยงกลุ่มนี้ค่อนข้างมีน้อยและส่วนมากเป็นคนรุ่นเก่า อาศัยปลูกข้าว พริก เพื่อไว้บริโภค อาจจะปลูกขายบ้างเช่น ปลูกฟักทอง พริกชี้หนู ซึ่งการลงทุนในการปลูกพืชชนิดนี้ค่อนข้างลงทุนน้อยมาก อย่างกรณีปลูกฟักทอง 3-4 ไร่ ลงทุนเมล็ดฟักทองประมาณ 3-4 กระป๋อง ใช้เงินลงทุนไม่เกิน 1,000 บาท ปลูกแล้วปลูกเลยไม่ต้องดูแลอะไรเลยปล่อยให้ไปตามธรรมชาติ การปลูกแบบนี้ลงทุนน้อยอาศัยพื้นที่ที่มีดินอุดมสมบูรณ์และได้ฝนดี ๆ ไม่แล้งจนเกินไปผลผลิตก็ได้ดีแล้ว การปลูกฟักทอง 3-4 ไร่ จังหวัดใด ๆ ผลผลิตดี ราคาดี กิโลกรัมละ 10-12 บาท ก็ได้แล้วเกือบแสนหรือแสนกว่าบาท ซึ่งตัวผู้วิจัยเห็นอยู่แทบทุกปีในตำบลแก่งมะกรูด เพราะสอบถามผลผลิตทุก ๆ อย่างที่ได้ขายออกไปว่าได้ราคาดีหรือเปล่าในแต่ละปี แต่ก็มีใช้ได้ทุกครั้งไปอยู่ที่จังหวัด เช่น ฟักทองที่ออกก่อนจะได้ราคาดี หรือออกหลังสุดราคาจะดี ถ้าออกกลาง ๆ ราคาจะตกต่ำลงมาอย่างฟักทองออกแรก ๆ ราคาตกอยู่ประมาณกิโลกรัมละ 10-12 บาท เมื่อมีฟักทองมากขึ้นราคาตกลงเหลือประมาณกิโลกรัมละ 7 บาท ฟักทองที่ปลูกพร้อมกันจะออกพร้อม ๆ กัน แต่ไม่แน่นอนบางครั้งถ้าดินดี ๆ อาจจะออกก่อนประมาณ 1 เดือน ตรงนี้ทำให้ได้ราคาดี ฟักทองดูเหมือนจะปลูกง่ายแต่ก็ไม่ง่ายเหมือนกัน ต้องคลุมฟ้าอากาศ ฝนตกมากไปก็ทำให้ต้นเน่าตาย แต่เหมือนที่กล่าวไว้เบื้องต้นคือ เมื่อปลูกแล้วก็ปล่อยให้มันเป็นไปตามธรรมชาติของมันเอง ได้ก็เอาไม่ได้ก็ไม่เอา ซึ่งกะเหรี่ยงรุ่นเก่าบ้านแก่งมะกรูดจะอาศัยธรรมชาติเป็นตัวกำหนด เพาะปลูกแบบพอเพียงเพื่อตลาดบ้างเล็กน้อยแบบนี้มิได้สร้างปัญหาให้กับผู้ปลูกเลย ไม่เป็นหนี้ ไม่ร้อนใจว่าจะได้ผลผลิตดีหรือไม่ดี ซึ่งมันตรงกันข้ามกับการเพาะปลูกเพื่อตลาดแบบทุนนิยม ต้องลงทุนมากและต้องการผลผลิตมาก ต้องขยันมากขึ้น ดูแลเอาใจใส่ตลอดเวลา ซึ่งตรงนี้เป็นสิ่งที่น่าคิดว่าเราจะเลือกเศรษฐกิจแบบไหน แบบพอเพียงหรือแบบตลาด เพื่อให้เราสามารถอยู่ได้โดยไม่ต้องเป็นหนี้

สรุประหว่างแบบพอเพียงกับแบบเพื่อตลาดแบบไหนจะดีกว่าคงจะพูดยากสรุปได้ยาก เพราะบางครั้งการปลูกแบบเพื่อตลาด ถ้าเรามีแนวคิดหรือเทคนิคที่สามารถลดต้นทุน และอาศัยความเฉลียวฉลาดในการปลูกอาจจะดีกว่าการปลูกแบบพอเพียง เพราะสามารถสร้างมูลค่าได้มากกว่า

รายได้อีกแบบหนึ่งของกะเหรี่ยงบ้านแก่งมะกรูดคือ การทอผ้าพื้นบ้านทอด้วยมือเพื่อขาย เป็นของที่ระลึก เท่าที่ตัวผู้วิจัยเห็น ก็เห็นชาวบ้านเอาผ้าทอมือมาขายอยู่ที่บ้านอิมาดอิทราย ซึ่งปัจจุบันได้ปิดกิจการไป แสดงว่าผ้าทอมือยังไม่เป็นที่นิยมสักเท่าไร ปกติกะเหรี่ยงรุ่นเก่า ๆ จะทอผ้าเป็นกันทุกคน รวมทั้งเด็กรุ่นใหม่ที่เป็นผู้หญิงปัจจุบันก็ทอเป็น กะเหรี่ยงตำบลแก่งมะกรูดจะทอผ้า

ไม่สลับซับซ้อนมากนักทอแบบง่ายๆ เส้นใยที่ทอก็มีใช้เส้นใยจากฝ้ายที่ปั่นเองส่วนมากจะซื้อเส้นใยจากตลาดแล้วนำมาทอเองเท่านั้นที่ตัวผู้วิจัยเห็น

รายได้อีกประการหนึ่งที่แต่ละปีกะเหรี่ยงบ้านแก่นมะกรูดจะได้เป็นกอบเป็นกำคือ การหาของป่าสองอย่าง ช่วงระหว่างเดือนห้า คือเดือนเมษายน จะเป็นช่วงที่ในเขตป่าธรรมชาติมีดอกไม้ป่าออกดอกแทบทั้งป่ารวมทั้งในเขตจังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นฤดูกาลของน้ำผึ้งเดือนห้า โดยเฉพาะในตำบลแก่นมะกรูดในแต่ละปีรายได้จากการเก็บน้ำผึ้งเดือนห้าจากป่าคิดเป็นเงินเป็นจำนวนหลายล้านบาททีเดียว

การตีผึ้งเพื่อเอาน้ำผึ้งนั้น ปกติทางป่าไม้ไม่อนุญาตให้ตีผึ้งในเขตป่าห้วยขาแข้ง การเข้าไปตีผึ้งในป่าแถบนี้ถือได้ว่าผิดกฎหมายป่าไม้ แต่กะเหรี่ยงก็หลบหลีกเจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้าไปตีอยู่ทุกปี เพราะเจ้าหน้าที่ที่ดูแลป่าเขตห้วยขาแข้งตำบลแก่นมะกรูดผ่อนผันให้ เพราะไม่ได้ทำลายสภาพแวดล้อมป่าไม้แต่อย่างใด แต่อย่าไปตีผึ้งใกล้ ๆ หน่วยป่าไม้ซึ่งเจ้าหน้าที่ขอร้อง ผึ้งในป่าห้วยขาแข้งเป็นผึ้งหลวงเสียเป็นส่วนใหญ่ คือผึ้งตัวใหญ่และชอบทำรังอยู่บนต้นผึ้ง ต้นไม้ชนิดนี้มีชื่อเรียกเป็นทางการว่าอย่างไรไม่ทราบแต่พวกชาวกะเหรี่ยงและเจ้าหน้าที่ป่าไม้เรียกว่า “ต้นผึ้ง” เพราะผึ้งชอบไปทำรัง เป็นต้นไม้ที่ใหญ่โตมาก สูงมาก แต่ละต้นจะสูงกว่า 100 เมตร เป็นไม้เนื้ออ่อนลำต้นลื่นมาก ลำต้นถ้าใหญ่มาก ๆ ถึงขนาด 10 คนโอบก็มี การจะขึ้นไปจับผึ้งบนต้นผึ้งนี้ค่อนข้างเสี่ยงมาก เพราะมันใหญ่โตและสูงและต้องใช้คนหลายคนในการขึ้นไปตีผึ้ง

ตัวผู้วิจัยได้ตามไปดูกะเหรี่ยงตีผึ้งหลายครั้ง กะเหรี่ยงใช้วิธีขึ้นต้นผึ้งโดยใช้ไม้ไผ่เป็นลำ ๆ และต้องใช้ไม้ไผ่หนามเท่านั้น ไม้ไผ่หนามจะหนาและแข็งแรงมาก พวกเขาจะเอาไม้ไผ่ทั้งลำนำมาบากให้เป็นรูทั้งสองด้านตลอดทั้งลำแล้วเอาไม้ไผ่อีกส่วนหนึ่งผ่าเอามาทำลิ่มที่คนไทยเรียกว่าทอย เวลาทำลิ่มต้องเอาไม้ไผ่หนามที่แข็งแรงเหนียวที่สุดมาเหลาให้แหลมแล้วนำยางไฟให้แห้งหลังจากนั้นเขาจะนำลิ่มไปตอกที่ลำไผ่ โดยเอาลำไผ่ไปทาบกับต้นผึ้ง เมื่อทาบแล้วพวกเขาจะเอาลิ่มเสียบเข้าไปในช่องที่เขาบากให้ทะลุสองด้าน แล้วตอกลิ่มให้ติดกับต้นผึ้ง ตัวลิ่มนั้นยาวประมาณเกือบ 30 เซนติเมตรคือ 1 ฟุต พวกเขาจะตอกลิ่มตลอดทั้งลำระยะห่างของลิ่มประมาณ 50 เซนติเมตร และไม้ไผ่ที่เป็นลำนั้นต้องมีที่สำหรับเหยียบและจับด้วย พวกเขาค่อย ๆ ตอกลิ่มที่ลำไผ่ทีละลำขึ้นไปเรื่อย ๆ ซึ่งตัวผู้วิจัยเห็นแล้วก็สนุกสนานแต่เสียวมากเพราะการขึ้นต้นผึ้งขึ้นได้โดยวิธีนี้อย่างเดียวเท่านั้น และก่อนขึ้นต้องทำพิธีขอเจ้าป่าเจ้าเขาให้อนุญาตก่อนจึงจะขึ้นได้ และผู้ขึ้นตีผึ้งที่เขาเรียกว่าหมอผึ้งจะต้องเอาถังน้ำ เชือกยาวมาก สำหรับหย่อนน้ำผึ้งและต้องมีกิ่งไม้แห้งสำหรับจุดให้เป็นควันไล่ผึ้งให้หนีไป เห็นแล้วลำบากมาก ลำพังขึ้นตัวเปล่าก็ลำบากแล้ว และช่วงที่จะตีผึ้งต้องตีในเวลากลางคืนอีก พวกกะเหรี่ยงบอกว่ากลางคืนผึ้งมันมองไม่เห็นมันจึงไม่ค่อย ถ้ากลางวันขึ้นตีไม่ได้อันตรายมันมองเห็น และการตีผึ้งบนต้นผึ้งจะดำเนินไปตลอดคืนตั้งแต่หัวค่ำจนเกือบ

สว่าง พวกเขาจะสนุกสนานกันในช่วงที่ขึ้น ต้นผึ้งแต่ละต้นบางต้นมีรังผึ้งเกือบ 200 รัง แต่ละรังยาวประมาณ 2-3 เมตร ช่วงเดือนห้าน้ำผึ้งกำลังเต็มรัง แต่ละรังได้น้ำผึ้งหลายปี๊บ ปี๊บหนึ่ง ๆ ต้องอาศัย 2 คนแบก กระเหรี่ยงเวลาไปตีผึ้งจึงไปกันเป็นคู่ ๆ เช่น 20 คน 10 คน ส่วนมากถ้าไปตีผึ้งที่ต้นผึ้งต้องไปมากเกิน 20 คน อาจจะ 30 คน จะแบกได้ 15 ปี๊บ คือ ต้องให้มากที่สุดเพราะการจับผึ้งที่ต้นผึ้งนั้นจับได้ครั้งเดียว ในแต่ละปีต้นหนึ่ง ๆ ขึ้นได้ครั้งเดียวเท่านั้นถ้าขึ้นไปแล้วขึ้นอีกจะโดนผึ้งต่อย เพราะผึ้งมันรู้ว่าเคยมาเอาน้ำผึ้งมันแล้วครั้งหนึ่งมันจะจำได้ แต่ถ้าปีต่อไปมันลืมกระมัง เพราะฉะนั้นจากผึ้งจำนวน 100 รังจับได้แค่ประมาณ 30 รัง เท่านั้น ส่วนที่เหลือให้มันได้แพร่พันธุ์ต่อไป ส่วนที่จับเอาน้ำผึ้งก็มีใช้ว่ามันจะตายแต่อาจจะมีผลต่อลูกของมันบ้าง เพราะน้ำผึ้งที่ผึ้งไปเก็บมานั้นไว้สำหรับเลี้ยงลูกผึ้งในรัง เพราะฉะนั้นเมื่อไปเอาน้ำผึ้งของมันก็อาจจะมีผลต่อลูกของมันบ้างแต่ไม่ถึงกับลูกผึ้งตาย เพราะชาวกระเหรี่ยงจะเอาแต่หัวน้ำผึ้งเท่านั้นคือ จะเอามิดตัดที่หัวน้ำผึ้งอย่างเดียวส่วนอื่นไม่เอา

การตีผึ้งค่อนข้างจะอันตรายต้องใช้ความระมัดระวังเป็นที่สุด เพราะถ้าพลาดตกจากต้นผึ้งก็หมายความว่าตายสถานเดียว เพราะต้นผึ้งสูงมาก จะสูงเกือบเท่าต้นตะเคียนทอง ต้นตะเคียนทองเป็นต้นไม้ที่สูงมากและตรงดิ่งสวยมาก แต่การตีผึ้งถึงแม้จะอันตรายและเสี่ยงจากการตกและเสี่ยงจากการโดนผึ้งต่อย แต่ผลตอบแทนจากน้ำผึ้งเดือนห้าแท้จากป่าแบบนี้ และมีคุณค่าทางยาจึงเป็นที่ต้องการของชาวเมือง ราคาขวดหนึ่งประมาณ 200-300 บาท แย่งกันซื้อไม่พอต่อความต้องการ แต่ละปีชาวกระเหรี่ยงที่ชำนาญในการตีผึ้งจึงมีรายได้ปีหนึ่ง ๆ หลายหมื่นบาท บางคนได้ถึงห้าหมื่นบาท สำหรับคนตีผึ้ง ส่วนผู้ช่วยก็ได้หลายหมื่นเหมือนกัน อาจจะลดลงเช่น ได้ 2 หมื่นบาท รอง ๆ ลงไป ซึ่งเป็นรายได้เสริมที่ดีสำหรับกระเหรี่ยงในแถบนี้ อย่างน้อยช่วยเป็นค่าเทอมลูก ๆ ได้ และรายได้อีกอย่างหนึ่งที่เป็นรายได้ที่เป็นกอบเป็นกำสำหรับทุก ๆ คนทั้งเด็กและผู้ใหญ่คือ การเข้าหาเห็ดโคนช่วงเดือนตุลาคม เห็ดโคนในแถบจังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอุทัยธานี แถบอำเภอบ้านไร่ เป็นที่รู้จักของแม่ค้าขายของป่า เห็ดโคนตำบลแก่นมะกรูดมีชื่อของคามมिरสาดีอร่อย เห็ดโคนแก่นมะกรูดจะขึ้นช่วงเดือนตุลาคม สถิติผู้วิจัยได้บันทึกตลอดระยะเวลา 10 กว่าปีคือ จะออกวันที่ 8-11 ตุลาคมของทุก ๆ ปี และจะออกช่วงระยะเวลานี้แทบทุกปี จะออก 3 ช่วง ช่วงแรก 8-11 จะออก เริ่มแรก ดอกเล็ก ซึ่งอร่อยที่สุด

สำหรับผู้วิจัยคิดว่าที่รับประทานมาดอกเล็กจะหวานหอมแต่การทำความสะดวกยากอยู่สักหน่อย ดอกเล็กไม่เป็นที่ต้องการของแม่ค้าจากในเมืองสักเท่าไร แม่ค้าจะชอบดอกขนาดกลางและขนาดใหญ่ เห็ดโคนแก่นมะกรูดดอกขนาดกลางจะออกช่วงที่ 2 คือ หลังจากดอกเล็กออกแล้วระยะหนึ่งดอกขนาดกลางจึงออก ดอกขนาดกลางแบบดุม ๆ กิโลกรัมหนึ่งประมาณ 200-280 บาท ซึ่งช่วงนี้เป็นช่วงที่มีความสนุกสนานของชาวกระเหรี่ยงทั่วไปโดยเฉพาะแก่นมะกรูดจะ

ลึกลับมาก ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านจะเข้าป่าหาเห็ดโคนทั้งเด็กและผู้ใหญ่มีโอกาสพอ ๆ กัน ไม่เหมือนกับช่วงที่ฟ้ามีโอกาสมิสำหรับบางคนเท่านั้น โดยเฉพาะผู้ชายล้วน ๆ ที่มีโอกาส แต่เห็ดโคนมันจะขึ้นทั่วป่าห้วยขาแข้ง แต่การเข้าไปหาเห็ดโคนในป่าไม่ว่าจะสำเร็จทุกคน ต้องอาศัยความอดทน ต้องขยันเดิน และกะเหรี๋ยจะชอบหาเห็ดโคนเวลากลางคืน เพราะเห็ดโคนมันมีสีสะท้อนแสงเมื่อโดนแสงไฟส่องมันจะสะท้อนแสงเหมือนที่เราเห็นแถบสีขาวของถนนอย่างไรก็อย่างนั้น กะเหรี๋ยแก่นมะกรูดจะเก็บเห็ดในเวลากลางคืนและจำนำออกมาขายที่หมู่บ้าน โดยมีแม่ค้ามารับซื้อตั้งแต่เช้า และการนำเอาเห็ดมาขายนั้นต้องอาศัยที่มันักเดินที่มีไฟเท้าเร็ว เพราะการเข้าไปหาเห็ดต้องมีทีมงานเหมือนกัน กะเหรี๋ยชอบทำอะไรเป็นกลุ่ม ๆ เหมือนกัน เช่น การเข้าไปหาเห็ดเขาจะเข้ากันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 10 คนบ้าง 15 คนบ้าง 4 คน 3 คน แล้วแต่ ไปหาเห็ดด้วยกันหาได้เท่าไรเอามาขายได้เท่าไรก็แบ่งเท่า ๆ กัน แต่ที่ไปด้วยกันบางคนไม่ต้องไปหาเห็ดแต่รออยู่ในที่พักเมื่อในกลุ่มได้เห็ดมาหลายแห่งพวกนี้ก็จะนำเห็ดมาขายคือ เดินเข้าออกอย่างเดียว ระยะเวลาสำหรับเดินเข้าออกบางครั้งไป-กลับ 20 กว่ากิโลกรัม เพราะต้องเดินเข้าป่าลึกในการเข้าไปหาเห็ด จริง ๆ แล้วถนนมิในการเข้าออกแต่เป็นกฎของกรมป่าไม้ไม่อนุญาตให้นำรถเข้าไปในเขตป่าห้วยขาแข้ง ยกเว้นเอาพนักงานป่าไม้หรือนักวิจัยเท่านั้นที่อนุญาตให้นำรถเข้าไปได้ แต่ก่อนในอดีตทางหน่วยป่าไม้ไม่อนุญาตให้เข้าไปหาเห็ดโคนในป่าแถบนี้ เพราะชาวบ้านบางกลุ่มได้ลักลอบเอาสัตว์ป่าเล็ก ๆ เช่น เต่าบ้าง ตะกวดบ้าง นำเอามาประกอบเป็นอาหาร ซึ่งเจ้าพนักงานป่าไม้จับได้ จึงไม่ยอมให้ชาวบ้านเข้าไปหาเห็ดโคนอีก เรื่องนี้ทำให้เจ้าพนักงานป่าไม้มีปัญหาเกี่ยวกับชาวบ้านมาตลอด ผู้ที่เข้าไปใกล้เกลี่ยกับหัวหน้าส่วนป่าไม้คือ ตัวผู้วิจัยเอง ได้เข้าไปพูดคุยกับหัวหน้าป่าไม้ซึ่งรู้จักกันเป็นอย่างดีสาเหตุที่ได้สนิทสนมกับพวกป่าไม้เนื่องจากตัวผู้วิจัยเป็นคนชอบธรรมชาติและให้การสนับสนุนเรื่องของเสบียงสำหรับพนักงานป่าไม้ในการใช้เดินลาดตระเวนตรวจมาโดยตลอดระยะเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมา เช่นเรื่อง ข้าวสาร ปลากระป๋อง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป น้ำตาล ฯลฯ คือ ให้การสนับสนุนในทุกเรื่อง จึงพูดคุยกันรู้เรื่อง

สำหรับชาวบ้านที่เข้าไปหาเห็ดโคนในเขตป่าสงวน ผู้วิจัยได้เชิญกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านและหัวหน้าป่าไม้ที่ดูแลอยู่ในตำบลแก่นมะกรูด จึงได้ข้อสรุปตกลงร่วมกันว่า กะเหรี๋ยที่เข้าไปหาเห็ดโคนในเขตป่าสงวนต้องปฏิบัติตามกติกาอย่างเคร่งครัดคือ เมื่อเข้าไปแล้วห้ามเอาของป่าเว้นแต่เห็ดโคนเท่านั้นที่นำออกมาได้ ห้ามจับสัตว์ป่าทุกชนิดมาบริโภคโดยเด็ดขาด ยกเว้นปลาที่อยู่ในลำห้วยเท่านั้น และถ้ามีสัตว์ป่า เช่น หมูป่า เก้ง กวาง ที่โดนหมาใน หรือ เสือกัดตาย ถ้าจะเอามาบริโภคต้องแจ้งให้พนักงานป่าไม้ทราบก่อนที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาต ซึ่งการประชุมเกี่ยวกับการเข้าหาของป่า คือ เห็ดก็ยุติโดยสรุปชาวบ้านเข้าไปหาได้ และข้อห้ามอีกประการหนึ่งที่ในที่ประชุมตกลงร่วมกันคือ ห้ามให้คนนอกตำบลแก่นมะกรูดเข้าไปหาเห็ดในป่าห้วยขาแข้งโดย

เด็ดขาด เพราะป้องกันปัญหาที่จะตามมาหลาย ๆ ประการ เช่น บุคคลภายนอกบางครั้งเมื่อเข้าไปแล้วไปลักลอบขโมยสัตว์ป่า เช่น ตะกวด เต่า ตะพาบน้ำ ก๊วยไม้ป่า นำออกมาขายพนักงานป่าไม้จับได้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหา อีกประการหนึ่งป่าแถบนี้เป็นป่าลึกคนที่ไม่ใช่คนในพื้นที่จะหลงป่าได้ง่าย หลายต่อหลายครั้งที่คนนอกเข้ามาแล้วเดินหลงป่าทำให้ต้องเดือดร้อนต่อเจ้าพนักงานป่าไม้ ต้องตามหา ต้องเสียเวลาเสียงบประมาณ เห็ดโคนบ้านแก่นมะกรูดเปรียบเสมือนธรรมชาติประทานมาให้ ช่วงเดือนตุลาคมของทุก ๆ ปี แต่ละปี ๆ รายได้ที่ได้จากเห็ดโคนหลายล้านบาททีเดียว

ผู้วิจัยพยายามสอบถามแม่ค้าอยู่หลายปี ข้อมูลที่ได้มีแม่ค้าใหญ่จากจังหวัดกาญจนบุรีเข้ามาซื้อโดยซื้อจากแม่ค้าย่อยของอำเภอบ้านไร่ ถ้าดอกใหญ่และตูม กิโลกรัมละ 300-350 บาท ซึ่งมีเท่าไรก็รับซื้อทั้งหมด เห็ดโคนจึงเหมือนกับทองคำไม่มีผิด คือ พอชาวกะเหรี่ยงออกมาจากป่าเหล่าแม่ค้าพ่อค้ารุมกันแย่งกันซื้อมันจะเป็นอย่างนี้อยู่ตลอดวัน แม่ค้าบางคนพกเงินมาสำหรับซื้อเห็ดโคน บางคนพกมา 500,000 บาท หמדไม่พอซื้อ ต้องรีบกลับลงไปส่งเห็ดแล้วกลับขึ้นมาอีก ตัวผู้วิจัยสอบถามว่าไปส่งที่ไหน เขาบอกว่า ส่งให้คนกรุงเทพฯ ที่มารับอีกทีหนึ่ง ถามต่อไปอีกว่าเขาให้ราคาเท่าไร แม่ค้าผู้นี้บอกว่าให้ดอกตูมสวย ๆ กิโลกรัมละ 380-400 บาท แต่ก็ได้กำไรกิโลกรัมละ 50-60 บาท มีมากเท่าไรได้มากเท่านั้น และเท่าที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่ทุกปีแม่ค้าที่เข้ามาซื้อเห็ดโคนหลายสิบคน แต่ละคนพกเงินมาซื้อไม่ต่ำกว่าคนละ 50,000 บาท เป็นอย่างน้อย ซึ่งเห็ดโคนบ้านแก่นมะกรูดแต่ละท่านหมดตัวทุกครั้งที่เข้ามาซื้อ และกลับเข้ามาซื้ออีกจำให้หมดฤดู คือช่วงเดือนพฤศจิกายน ผู้วิจัยคิดตัวเงินคร่าว ๆ หลายล้านบาทต่อปีมากกว่าน้ำผึ้งหลายเท่าตัว และได้ถามชาวบ้านแต่ละคนแม้กระทั่งเด็ก ๆ อายุ 12-13 ปี คนหนึ่ง ๆ ได้หลายพันบาท เพราะฉะนั้นเทศกาลเห็ดโคนของบ้านแก่นมะกรูดช่วงเดือนตุลาคม จึงเป็นช่วงแห่งความสนุกสนานและเป็นช่วงธรรมชาติจากป่าประทานสุขให้คือ มีเงินหมุนเวียนใช้กันสนุกสนานทั้งเด็กและผู้ใหญ่ แต่เมื่อปีที่ผ่านมา คือ ปี 2554 เห็ดออกน้อยผิดปกติและเป็นเหมือนกันหมดทั้งจังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอุทัยธานี ทำให้แม่ค้าใหม่และแม่ค้าเล็ก และชาวบ้านแก่นมะกรูดต้องผิดหวังเพราะเห็ดออกน้อยผิดปกติไม่เหมือนทุก ๆ ปี รายได้จากเห็ดโคนเปรียบเสมือนของขวัญจากป่าที่ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมเป็นกอบเป็นกำและเป็นเสน่ห์ของธรรมชาติที่ทำให้ชาวบ้านมีกิจกรรมร่วมกันเสมอ โดยเฉพาะร่วมกันรักษาป่าอนุรักษ์ป่าเพื่อให้ชุ่มชื้นน้ำและเป็นยาสืบต่อไป

ด้านการเมืองของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูด และชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตาม ตะเข็บชายแดน จังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี

กะเหรี่ยงตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนมากเป็นกะเหรี่ยงโปว์เท่าที่เห็นเพราะตัวผู้วิจัยได้เดินผ่านมาทางนี้แทบทุกปี ได้เห็นความเป็นอยู่ วัฒนธรรม รวมทั้งสิทธิด้านการเมือง กะเหรี่ยงโปว์แถบจังหวัดตากโดยเฉพาะอำเภออุ้มผาง ในแถบบ้านเบิงเคล็งซึ่งอยู่ติดชายแดนพม่า ซึ่งชาวบ้านแถบนี้เป็นกะเหรี่ยงโปว์แถบทั้งหมด ช่วงมีการเลือกตั้งผู้วิจัยได้เห็นป้ายผู้สมัครรับเลือกตั้งเรียงรายเต็มไปหมด แสดงว่าในแถบบ้านเบิงเคล็งกะเหรี่ยงสามารถออกเสียงเลือกตั้งได้ เท่าที่สังเกตอยู่อย่างหนึ่งคือ กะเหรี่ยงในแถบบ้านใต้ไม่ต้องเข้ารับเกณฑ์ทหาร มีทราบว่าเป็นแถบบ้านเบิงเคล็งจะเป็นเหมือนกับกะเหรี่ยงบ้านใต้หรือเปล่า แต่ระบบการเมืองของรัฐโดยภาครัฐได้เข้ามามีส่วนในการควบคุมและพัฒนาชาวบ้านแถบนี้เหมือนกันที่ได้กล่าวมาเช่น บ้านแม่จันทะ คูโบ ยูไน้ มอญกัว เพราะแถบนี้มีผู้ใหญ่บ้านคอยดูแลความเรียบร้อยในการติดต่อกับส่วนราชการเพื่อให้การช่วยเหลือ ในการดูแลในทุกคนด้านความสงบเรียบร้อย ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ถึงแม้ในแถบนี้จะเข้าออกลำบาก ปัจจุบันการเดินทางใช้เฮลิคอปเตอร์ ในกรณีเร่งด่วนเพราะช่วงหน้าฝนจะเข้าออกไม่ได้เลยขนาดเดินเข้าออกยังลำบากในช่วงหน้าน้ำ เพราะบางช่วงจะเป็นแม่น้ำ น้ำจะแรงมากข้ามน้ำไม่ได้ต้องรอน้ำลดจึงจะเข้าได้ ค่อนข้างจะลำบากมากในการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน แต่ทางรัฐโดยเฉพาะระบบราชการก็ให้การดูแลมิได้ทอดทิ้ง ถึงแม้ว่าจะเสียงบประมาณในการดูแลมากขนาดไหนก็ไม่ละเลยในการสนับสนุนในทุกเรื่อง

กะเหรี่ยงอีกกลุ่มหนึ่งคือ กะเหรี่ยงโปว์ในแถบอำเภอสังขละบุรี คือบ้านเสนย์พร่อง กะเหรี่ยงในแถบนี้อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์บ้านเสนย์พร่อง ที่ตรงนี้ธรรมชาติป่าและลำน้ำสวยงามแบบสุด ๆ คือ น้ำใสสะอาดไหลมาจากบ้านเกาะสเด็งมาเสนย์พร่อง ลำห้วยนี้ใช้สำหรับเดินทางโดยใช้แพไม้ไผ่ ตัวผู้วิจัยได้ไปนอนอยู่ริมห้วยนี้เมื่อ พ.ศ. 2545 ได้เห็นชาวบ้านเกาะสเด็งล่องแพลงมาตลอดเป็นธรรมชาติที่สวยงามไม่แพ้แถบบ้านแม่จันทะ ซึ่งมีแม่น้ำแม่กลอง บ้านเสนย์พร่องได้มีนักวิจัยด้านสังคมจากมหาวิทยาลัยมหิดลได้เข้าไปทำการวิจัยด้านความเป็นอยู่วัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งแนวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตัวผู้วิจัยได้สอบถามนักวิจัยจากมหิดลเมื่อ 10 ปีก่อน ท่านบอกผมได้เข้ามาอยู่กับกะเหรี่ยงที่นี่เกือบ 10 ปีจนพูดภาษากะเหรี่ยงได้เหมือนคนกะเหรี่ยง ชาวกะเหรี่ยงเสนย์พร่องยังไม่ค่อยจะไว้วางใจเลย ไม่ค่อยจะเปิดเผยอะไร ๆ ที่สำคัญกับผมเลย กะเหรี่ยงเสนย์พร่องบางคนยังไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนของไทย ต้องอาศัยบัตรพิเศษที่ทางการไทยออกให้ยังออกนอกพื้นที่ไม่ได้ เพราะอยู่ในช่วงพิสูจน์สัญชาติอยู่ เพราะ

กะเหรี่ยงที่อยู่แถบแนวชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี อำเภอสังขละบุรี มีกะเหรี่ยงที่เพิ่งอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศมีอยู่บ้างเหมือนกัน

กะเหรี่ยงโปว์เป็นกลุ่มที่รักพวกกะเหรี่ยงด้วยกันมากจะให้การช่วยเหลือเรื่องขอที่พักต่อเพื่อนชาวกะเหรี่ยงที่ได้หลบหนีเข้าเมือง โดยบางครั้งให้ที่ที่สำหรับใช้ทำกินต่อชาวกะเหรี่ยงที่หลบหนีเข้าเมืองมา เพราะชาวกะเหรี่ยงอาศัยหลักเมตตาทางพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด จริง ๆ แล้วการทำโดยให้ที่พักพิงสำหรับผู้หลบหนีเข้าเมืองเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่กะเหรี่ยงก็ยังให้การช่วยเหลือเพราะสงสาร ผู้วิจัยได้สอบถามว่าทำไมถึงทำแบบนั้น เขาบอกว่า คนมันไม่มีทางไปเขามาขอความช่วยเหลือแบบนี้ก็จำเป็นต้องช่วยเท่าที่จะช่วยได้ ทางส่วนของราชการจะสอบถามอย่างไรว่าผู้หลบหนีเข้าเมืองมาอยู่เมื่อไร กะเหรี่ยงจะพูดคำเดียวคือ เขาอยู่ที่นี่มานานแล้วเขาเกิดที่นี่ แต่ไม่ได้ไปแจ้งต่อทางการเขาจะพูดแบบนี้ตลอดไปจนทางรัฐของไทยต้องยอมออกใบอนุญาตให้อยู่ได้ นี่คือนิสัยของกะเหรี่ยงที่จะปกป้องกลุ่มกะเหรี่ยงด้วยกัน ลักษณะแบบนี้เกิดขึ้นทั่วในแถบชายแดน แม้แต่ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี แถบบ้านกล้วยก็มีกะเหรี่ยงที่หลบมาอยู่ในแถบนี้มีเป็นจำนวนมาก แม้กระทั่งที่อำเภอบ้านไร่ ตำบลแก่นมะกรูด ก็มีอยู่บ้างแต่ไม่มาก กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดจะมีความเกี่ยวข้องกับกะเหรี่ยงบ้านแม่จันทะ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก กันหลายครอบครัว ชาวบ้านแก่นมะกรูดจะไปเยี่ยมกลุ่มกะเหรี่ยงแม่จันทะในช่วงหน้าแล้ง อยู่แทบทุกปี ปีละครั้ง กะเหรี่ยงในแถบนี้ที่กล่าวมาที่มีบัตรประชาชนเป็นคนไทยมีสิทธิมีเสียงมีสวัสดิการต่าง ๆ เหมือนกับคนไทยทุกประการ แต่ทางรัฐคงเว้นกะเหรี่ยงกลุ่มนี้เข้าทำการคัดเลือกเป็นทหาร ซึ่งสาเหตุจากอะไรตัวผู้วิจัยพยายามจะถามคำถามนั้น คำถามนั้นบอกว่าผมเองก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าทำไมทางการไทยไม่อนุญาตให้เข้าร่วมคัดเลือกการเป็นทหาร กะเหรี่ยงทุก ๆ กลุ่มตัวผู้วิจัยคิดว่าถ้ากะเหรี่ยงได้รับการฝึกเป็นทหารจะทำให้กะเหรี่ยงมีความพร้อมอะไรหลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะกะเหรี่ยงอย่างที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าจะทำอะไรค่อนข้างจะซ้ำอืดอาดมาก ไม่ค่อยมีระเบียบวินัยสักเท่าไร ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่กะเหรี่ยงจะต้องปรับกายใจให้ทันกับสภาพแวดล้อมสมัยใหม่และมีระเบียบและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับโลกสมัยใหม่ อย่างน้อยความพร้อมเพรียงมีกฎกติกาที่ต้องปฏิบัติ ตัวผู้วิจัยได้รู้จักกับกะเหรี่ยงท่านหนึ่ง

ท่านชื่อว่า จูโลโซ คนส่วนใหญ่เรียกท่านว่าลุงเลื่อ ปัจจุบันท่านได้เสียชีวิตไปแล้ว เมื่อครั้งมีชีวิตอยู่สนิทกับตัวผู้วิจัยมากเคยเดินทางไปเที่ยวพม่าด้วยกัน ตอนที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ลุงเลื่อเป็นกะเหรี่ยงอยู่อำเภอทองผาภูมิ ท่านเคยเป็นทหารเกณฑ์ พุดไทยชัดเจน เป็นคนมีระเบียบวินัย ขยัน และเป็นคนที่จริงจังทำอะไรทำจริง ท่านมาสมัครขายอยู่ที่ตำบลแก่นมะกรูด ลุงเลื่อชอบมาพูดการเมืองในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม เสมอ ๆ ท่านสนใจการเมืองในระบบประชาธิปไตยการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นการเมืองที่เปิดโอกาสให้กับชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่มในประเทศ

ไทย และในทุก ๆ ประเทศของโลกที่ปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่ด้อยพัฒนา ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีชนกลุ่มน้อยเป็นจำนวนมากและมีหลาย ๆ กลุ่ม ชนกลุ่มน้อยที่อยู่ตามภูเขาหรือที่เรียกว่าชาวเขา เช่น พวกชาวเขาเผ่าม้ง กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ต่างกับชนกลุ่มน้อยที่เป็นคนจีนในอดีต คนจีนในอดีตเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ไม่มีบทบาทอะไรจะเป็นพ่อค้าเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำมาค้าขายจนร่ำรวย ส่งลูกหลานเรียนหนังสือสูง ๆ มีความรู้ ฉลาดในการคิดการทำ ซึ่งในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าผู้นำทางการเมืองเศรษฐกิจของชาติจะมาจากคนเชื้อสายจีนแทบทั้งหมด หรือแม้กระทั่งชนกลุ่มน้อยทางแถบชายแดนภาคใต้ คือ คนอิสลาม ถือได้ว่าเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งของประเทศไทย อาจจะไม่มีบทบาททางเศรษฐกิจสักเท่าไรแต่มีบทบาททางการเมืองมาก และในปัจจุบันปี พ.ศ. 2555 นี้ปัญหาที่เกิดจากกลุ่มชนอิสลามได้สร้างปัญหาให้กับรัฐเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการสร้างสถานการณ์ในการปลุกระดมใช้กำลังอาวุธทำร้ายหน่วยราชการกับประชาชนคนไทย เหตุการณ์เหล่านี้ปัจจุบันยังคงดำเนินให้ทางรัฐต้องหาวิธีการยุติปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันให้สงบลง ซึ่งเป็นปัญหาของชาติที่เกิดจากชนกลุ่มน้อย คือ คนอิสลามซึ่งจริง ๆ แล้วเป็นคนไทยเชื้อสายอิสลาม

ส่วนชนกลุ่มน้อยชาวม้ง กะเหรี่ยง มอญ ฯลฯ ซึ่งมีอยู่ไม่มากเท่าไร ชนกลุ่มนี้ไม่เคยสร้างปัญหาให้กับทางรัฐบาลไทยที่รุนแรงเลย อาจจะมีบ้าง เช่น การบุกกรุกทำลายป่า ทั้งกะเหรี่ยงและม้ง โดยเฉพาะชาวเขาเผ่าม้ง อาจจะมีปัญหาอยู่บ้างในอดีต คือ การบุกกรุกทำลายป่าในแถบภูเขาสูงทางภาคเหนือเพื่อเอาพื้นที่ที่หนาวเย็นปลูกฝิ่น แล้วนำมาสกัดเป็นเฮโรอีนสารเสพติดที่ทั่วโลกรู้จักกันดี ปัจจุบันทางรัฐได้ทำการปราบปรามแทบจะไม่มีปลูกอยู่ในเมืองไทย หน่วยงานที่เข้าไปมีบทบาทในการช่วยเหลือให้ชาวเขาเผ่าม้งเลิกปลูกฝิ่นคือ โครงการหลวงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เข้าไปตั้งหน่วยงานโครงการหลวงให้การสนับสนุนให้ชาวเขาเผ่าม้งหันมาปลูกพืชเมืองหนาวหลาย ๆ อย่างแทนการปลูกฝิ่น เช่น ปลูกผักเมืองหนาว ดอกไม้เมืองหนาว ปลูกลิ้นจี่ ฯลฯ พร้อมทั้งหาตลาดให้กับผลผลิตจากชาวเขาเผ่าม้ง ทำให้ชาวเขาเผ่าม้งมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเลิกปลูกฝิ่นโดยปริยาย และอีกประการหนึ่งการปลูกฝิ่นถือได้ว่าผิดกฎหมายอย่างร้ายแรง ทางรัฐมีบทลงโทษหนักและปราบปรามอย่างจริงจัง จนทำให้พวกม้งจำเป็นต้องเลิกปลูกฝิ่น ปัจจุบันฝิ่นแถบทางภาคเหนือแทบจะไม่มีจะเอามาทำยา การปลูกฝิ่นอาจจะมีบ้างเพื่อมาสกัดไว้เป็นยาระงับปวด ยาแก้ลมประสาท ปัจจุบันประเทศที่ปลูกฝิ่นกันมาก คือ อัฟกานิสถานในแถบภูเขาสูงซึ่งอากาศหนาว

ชาวเขาเผ่าม้งในปัจจุบันมีการศึกษาดี จบปริญญาเอกมีอยู่มากมาย จบปริญญาโท ปริญญาตรี ชาวเขาเผ่าม้งนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนมหาวิทยาลัย บทบาททางการเมืองในระดับชาติยังไม่มีแต่มีบทบาททางด้านการศึกษาอยู่บ้าง เช่น เป็นนักวิชาการทางด้านการศึกษา เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย

อยู่มากพอสมควร อนาคตต่อไปอาจจะมีชาวเขาเผ่าม้งเป็นนักการเมืองในแถบทางภาคเหนืออาจจะเป็นไปได้

ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงซึ่งมีมากที่สุดในจำนวนกลุ่มชาวเขาทั้งหมด บทบาททางการเมืองของกะเหรี่ยงที่มีบทบาทในระดับชาติหรือระดับจังหวัดยังไม่มีให้เห็น สาเหตุจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ ปัจจัยประการหนึ่งของกะเหรี่ยง ปัจจัยด้านการศึกษาเป็นปัจจัยหลัก เพราะการศึกษาถือได้ว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาในทุก ๆ เรื่อง สาเหตุที่กะเหรี่ยงด้อยเรื่องการศึกษาเพราะกะเหรี่ยงไม่ชอบอยู่ในสังคมที่วุ่นวาย ชอบความเรียบง่าย ชอบอยู่ตามป่าเขาเพราะอากาศไม่ร้อน ตรงนี้จึงเป็นอุปสรรคในการศึกษาในระดับสูงเพราะต้องเข้ามาอยู่ในเมืองใหญ่ และปัจจัยอีกประการหนึ่งของกะเหรี่ยงคือ ชอบเป็นผู้ตามมากกว่า ไม่ชอบทำอะไรที่ใช้ความคิดริเริ่ม การเมืองการปกครองเป็นเรื่องของผู้นำเท่านั้น ปัจจัยตรงนี้เป็นปัจจัยที่กะเหรี่ยงต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดดั้งเดิม เพราะปัจจุบันการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ทุกคนมีโอกาสในการแสดงความคิดเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตัวเอง ของกลุ่มตัวเอง รวมทั้งการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยยังเน้นเรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องของการไม่เข้าไปก้าวก่ายในเรื่องต่าง ๆ เช่น การใช้ความรุนแรงในการปราบปรามจากหน่วยงานของรัฐที่ใช้กำลังปราบปรามกับชนกลุ่มน้อยอย่างกรณีการใช้กำลังปราบปราม กลุ่มชนชาวอิสลามในจังหวัดทางชายแดนภาคใต้ เป็นต้น ซึ่งทำให้องค์กรดูแลเรื่องสิทธิมนุษยชนได้ดำเนินคดียื่นรัฐบาลที่ใช้กำลังปราบปรามประชาชน ซึ่งขนาดประเทศที่ปกครองในระบบอบาทหาร เช่น ประเทศพม่า ซึ่งเป็นประเทศที่มีชนกลุ่มน้อยมากที่สุดในแถบนี้ ได้ใช้กำลังปราบปรามชนกลุ่มน้อย เช่น กะเหรี่ยงในพม่า หรือกลุ่มไทยใหญ่ ที่ได้ตั้งกองกำลังต่อต้านรัฐบาลพม่า ซึ่งมีให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงหลายกลุ่มต้องหนีการสู้รบในพม่าทะลักเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งเป็นภาระต่อรัฐบาลไทยต้องหาที่พักพิงให้กับกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ตามหลักมนุษยชนของประเทศที่ปกครองในระบบประชาธิปไตย

ปกติพม่าจะปกครองประเทศในระบบเผด็จการทหารมานานนับ 50 กว่าปี จึงไม่สนใจต่อเสียงดำเนินคดียื่นที่ประณามต่อรัฐบาลพม่าที่ใช้กำลังปราบปรามชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงในประเทศ และเหตุการณ์การใช้กำลังทหารปราบปรามแบบนี้มีมานานหลายสิบปีแล้ว ปัจจุบันก็ยังดำเนินการปราบปรามอยู่ กลุ่มทหารของชนกลุ่มน้อยที่อยู่แถบชายแดนไทยบางครั้งต้องหนีการสู้รบเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งทำให้รัฐบาลไทยต้องผลักดันออกไปในบางครั้ง แต่บางครั้งก็ไม่ผลักดันออกไปเพราะถ้าไม่ทำแบบนั้นทหารของชนกลุ่มน้อยจะต้องโดนฆ่าตายแน่นอน จึงต้องช่วยเพื่อเห็นแก่มนุษยธรรม ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่ายังไม่จบสิ้นจนถึงปัจจุบัน จนทำให้กลุ่มกะเหรี่ยงหนีเข้ามาพักพิงในประเทศไทยตามแนวเขตตะเข็บชายแดน ซึ่งมีหมู่บ้านกะเหรี่ยงเต็ม

ไปหมด เมื่ออยู่นานเข้าก็เริ่มบุกที่เป็นป่าในแถบชายแดนเพื่อเป็นที่ทำมาหากิน จนทำให้เกิดปัญหา กับทางรัฐบาลไทยและแยกไม่ออกเหมือนกันว่าเป็นกะเหรี่ยงที่มาจากพม่าหรือกะเหรี่ยงไทย เพราะ ทางหน่วยราชการมิได้เข้าไปสำรวจเพราะอยู่ในแถบป่าลึก อยู่นานจนพูดภาษาไทยได้

ประเทศพมามีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่มากมายหลายสิบกลุ่มที่สำคัญได้แก่ กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ มอญ คะฉิ่น คะยา และยะไข่ ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศพม่าเป็นเวลานาน เช่น กลุ่มชาวมอญได้อพยพมาอาศัยอยู่ในพม่าเป็นเวลานานกว่า 2,000 ปี ความขัดแย้งทางเชื้อชาติระหว่างชนชาติพม่ากับชนกลุ่มน้อยได้มีมานานตั้งแต่โบราณกาล เมื่อพม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ความขัดแย้งทางเชื้อชาติได้หยั่งรากลึกลงไปอีกจากการที่อังกฤษได้นำนโยบายแบ่งแยกแล้วปกครองมาใช้ ความขัดแย้งทางเชื้อชาติที่มีมานานแต่เดิมทำให้ชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่ม ต้องการแยกตัวจากพม่า และเริ่มดำเนินการต่อสู้เพื่อจัดตั้งรัฐอิสระนับตั้งแต่พม่าได้รับเอกราชจาก อังกฤษเมื่อ พ.ศ.2491 เมื่อฝ่ายทหารภายใต้การนำของ นายพลเนวิน เข้ามามีอำนาจในการปกครอง ประเทศพม่าใน พ.ศ. 2505 รัฐบาลภายใต้การนำของ นายพลเนวิน ได้เข้าปราบปรามกองกำลังของ ชนกลุ่มน้อยอย่างรุนแรง รัฐบาลพม่าซึ่งภายใต้การมีผู้นำเป็นทหารทุกรัฐบาลได้ใช้กำลังทหารของ รัฐทำการปราบปรามกองกำลังของชนกลุ่มน้อยต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน การปราบปรามชนกลุ่ม น้อยของรัฐบาลพม่าประกอบกับความยากลำบากทางเศรษฐกิจจะเป็นผลให้ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ ประกอบด้วย กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ มอญ คะยา พากันหลบหนีเข้าสู่ประเทศไทย กลุ่มแรกที่เข้ามา ก่อน พ.ศ.2519 ได้แก่ กลุ่มผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า กลุ่มที่สอง ได้แก่ ผู้หลบหนีภัยการสู้รบที่เข้ามา ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 และกลุ่มที่สาม เป็นผู้ที่ประสบความยากลำบากทางเศรษฐกิจ ได้พากันหลบหนี เข้ามาหางานทำในประเทศไทย โดยเริ่มหลบหนีเข้ามาเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2530 เป็นต้นมา กลุ่มนี้ มีทั้งชาวพม่าแท้ ๆ และชนกลุ่มน้อย ผู้ที่หลบหนีเข้ามาจากพม่าทั้งสามกลุ่มซึ่งเรียกว่า “ชนกลุ่มน้อย สัญชาติพม่า” ได้สร้างปัญหาและภาระมากมายให้กับประเทศไทยที่สำคัญได้แก่ ปัญหาการทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ปัญหาการควบคุมดูแล ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความสงบ เรียบร้อยตามแนวบริเวณชายแดน ปัญหาความสัมพันธ์กับพม่า ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการ พลาดโอกาสในการทำงานของคนไทย และปัญหาความขัดแย้งในสังคม

นโยบายและมาตรการปฏิบัติของรัฐบาลไทยต่อชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าแตกต่างกันไป ตามข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา ในกรณีผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าซึ่งอพยพหนีเข้ามาอาศัยอยู่ในเขต ประเทศไทยเป็นเวลานาน ซึ่งในแถบตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ก็มีอยู่เป็น จำนวนไม่น้อย โดยกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ซึ่งมีไม่มากได้เข้ามาทางบ้านเบ็งเคล้ง อำเภออุ้มผาง แล้วเดินตัด ป่าเข้ามาทางทุ่งใหญ่นเรศวร ตัดเข้าห้วยขาแข้ง ซึ่งพื้นที่แถบนี้เป็นป่าทั้งหมด ไม่มีเจ้าหน้าที่คอย ดูแลจึงง่ายแก่การผ่านเข้ามาในหมู่บ้านตำบลแก่นมะกรูด และได้เข้ามาอาศัยกับกลุ่มกะเหรี่ยงไทยก็

มีอยู่บ้างแต่ไม่มากเท่าที่นับได้ไม่เกิน 10 คน ทางการค้ามีนโยบายผ่อนปรนต่อคนกะเหรี่ยงเหล่านี้เป็นพิเศษ ส่วนผู้หลบหนีภัยการสู้รบสัญชาติพม่า ทางการค้าไทยผ่อนปรนให้อยู่อาศัยได้เป็นการชั่วคราวและส่งกลับประเทศพม่าเมื่อสถานการณ์อำนวยให้ สำหรับผู้หลบหนีเข้ามาขายแรงงานสัญชาติพม่า ทางการค้าได้ดำเนินการตามกฎหมายการหลบหนีเข้าเมืองโดยการจับกุมและส่งออกนอกราชอาณาจักร ยกเว้นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้ทำงานเป็นการชั่วคราว

ประเทศพม่าที่พรมแดนทิศเหนือติดกับประเทศจีนและลาว ทางทิศตะวันตกติดกับอินเดียและบังคลาเทศ และทางทิศตะวันออกติดกับประเทศไทย โดยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยเป็นระยะทาง 2,401 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 ภาค ได้แก่ ภาคตะนาวศรี ภาคย่างกุ้ง ภาคอิรวดี ภาคพะโค ภาคมาเกวี่ ภาคมณฑลและภาคสะโก กับอีก 7 รัฐ ได้แก่ รัฐอาระกัน รัฐฉิ่น รัฐกะฉิ่น รัฐฉาน รัฐกะยา รัฐกะเหรี่ยง และรัฐมอญ รัฐทั้ง 7 เป็นเขตการปกครองที่มีชนกลุ่มน้อยกลุ่มสำคัญ ๆ อาศัยอยู่ ในจำนวนนี้มีอยู่ 4 รัฐที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศไทย ได้แก่ รัฐมอญ รัฐกะเหรี่ยง รัฐกะยา และรัฐฉาน ในบรรดาชนกลุ่มน้อยทั้งหมดที่สำคัญมี 7 กลุ่ม ได้แก่ กะเหรี่ยงจำนวนประชากรประมาณ 5,000,000 คน ไทยใหญ่ 3,000,000 คน มอญ 2,500,000 คน ฉิ่น 1,200,000 คน กะฉิ่น 1,000,000 คน ยะไข่ 2,100,000 คน และกะยา 230,000 คน (ขจิตกัย บุรุษพัฒน์ 2538:130)

ชนชาติต่าง ๆ ในพม่าได้พากันอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนของประเทศพม่าเป็นเวลานานกว่า 2,000 ปีแล้ว ชาวมอญเป็นชนชาติแรกที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานประมาณ 200-300 ปี ก่อนคริสตกาล

ถัดจากมอญก็เป็นชนชาติพยู ที่อพยพลงมาจากทางเหนือเข้าสู่ดินแดนพม่าเมื่อประมาณ 2,000 ปีผ่านมา ชนชาติพยู จัดอยู่ในกลุ่มภาษาทิเบต-พม่า ในตอนแรกมีเมืองหลวงชื่อศรีเกษตร (อยู่ระหว่างย่างกุ้งกับมณฑลพะโค) ในศตวรรษที่ 9 อาณาจักรน่านเจ้าได้แผ่อำนาจลงมาทางใต้ และได้ส่งกองทัพเข้าโจมตีเมืองฮาลินจนแตกพ่าย กวาดต้อนชาวพยูไปเป็นเชลยเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่นั้นมาชาวพยูได้สูญหายไปจากประวัติศาสตร์ของพม่า

ในราวศตวรรษที่ 9 ชนชาติพม่าได้เริ่มอพยพลงมาจากทางเหนือตามลำน้ำอิรวดีเข้ามาตั้งรกรากบริเวณที่เรียกว่าพม่าตอนบน ต่อมาได้ตั้งเมืองพุกามเป็นเมืองหลวง และกลายเป็นอาณาจักรพุกามอันยิ่งใหญ่สมัยพระเจ้าอนิรุฑ ซึ่งครองราชระหว่าง พ.ศ.1044-1073 ชนชาติพม่าจัดอยู่ในกลุ่มภาษาทิเบต-พม่า เช่นเดียวกับชนชาติพยู ชนชาติอื่น ๆ ที่จัดอยู่ในกลุ่มภาษาเดียวกันนี้ได้แก่ ชินกะฉิ่น และยะไข่ ตลอดจนชนเผ่าต่าง ๆ ในรัฐฉาน และรัฐกะฉิ่น โดยชนชาติเหล่านี้อพยพเข้าสู่พม่าภายหลังจากการอพยพของชนชาติพม่า โดยเฉพาะพวกกะฉิ่นเป็นชนชาติที่อพยพเข้ามาเป็นกลุ่มสุดท้าย (ขจิตกัย บุรุษพัฒน์ 2538 : 130)

ถัดจากชนชาติพม่าก็เป็นชนชาติไทยใหญ่ที่อพยพมาจากญวนเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในดินแดนรัฐฉาน ในปัจจุบันชนชาติไทยใหญ่จัดอยู่กลุ่มออสโตร-ไทย สมัยอาณาจักรน่านเจ้าประมาณศตวรรษที่ 9 ชนชาติไตได้เคยยกกำลังเข้าโจมตีเมืองหลวงของอาณาจักรพญานนทบุรีต่อมาในศตวรรษที่ 13 อาณาจักรน่านเจ้าล่มสลายจากการรุกรานของกองทัพกุบไลข่าน ชนชาติไตจึงพากันอพยพหลบหนีออกจากดินแดนเดิม โดยชนชาติไตสาขาหนึ่งที่เรียกว่า ไทยใหญ่ ได้เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในรัฐฉาน อีกพวกหนึ่งได้เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทย(ขจิตกัย นุรุษพัฒน์ 2538 : 131)

สำหรับกะเหรี่ยงก็เป็นอีกชนชาติหนึ่งที่อพยพมาจากทางเหนือเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในพม่านานแล้ว โดยส่วนใหญ่อยู่ในดินแดนที่เป็นรัฐกะเหรี่ยงในปัจจุบัน แต่ก็มีบางส่วนอาศัยอยู่ในดินแดนสามเหลี่ยมอิรวดี ประวัติความเป็นมาของชนชาติกะเหรี่ยงไม่ค่อยชัดเจนนัก ตามตำนานของชาวกะเหรี่ยงกล่าวว่า พวกเขาอพยพมาจากบริเวณใกล้กับทะเลทรายโกบี ชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ทางทิศตะวันตกของประเทศไทยในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ดาก แม่ฮ่องสอน น่าจะเป็นกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาจากพม่าในระยะเวลากว่า 100 ปี ที่ผ่านมานี้(ขจิตกัย นุรุษพัฒน์ 2538 : 131)

ความขัดแย้งทางเชื้อชาติในพม่าไม่ใช่จะเพิ่งมาเกิดในสมัยที่อังกฤษปกครองพม่า จากประวัติศาสตร์อันยาวนานของพม่ามีหลักฐานที่แสดงถึงการรบราฆ่าฟันกันเพื่อช่วงชิงความเป็นใหญ่ในแผ่นดินพม่า ระหว่างชนชาติพม่า มอญ ชะไข่ และไทยใหญ่ ในหนังสือเกี่ยวกับพม่าของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์บางตอนของพม่าไว้ในสมัยอาณาจักรพุกามเรื่องอำนาจ พระเจ้านิรุทธกษัตริย์พม่าได้แผ่อานุภาพลงมาทางใต้ทำให้เมืองหงสาวดี เมืองหลวงของชนชาติมอญต้องตกเป็นประเทศราชของอาณาจักรพุกามเป็นเวลา 200 ปี ระหว่างนี้พวкмอญพยายามตั้งตัวเป็นอิสระหลายครั้งแต่ถูกปราบปรามจนราบคาบ

เมื่ออาณาจักรพุกามสิ้นอำนาจลงจากการรุกรานของกองทัพจีนภายใต้การนำของกุบไลข่าน มอญก็สามารถสถาปนาอาณาจักรมอญขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และเมื่อพม่าตั้งตัวเป็นอิสระได้โดยสร้างเมืองอังวะเป็นราชธานี จึงเกิดอาณาจักรพม่าอยู่ทางด้านเหนือ อาณาจักรมอญอยู่ทางด้านใต้ ในสมัยพระเจ้าราชาธิราชครองกรุงหงสาวดีระหว่าง พ.ศ.1528-1966 มอญกับพม่าได้เกิดการรบพุ่งกัน “มหาสงคราม” กินเวลาหลายปีจนอ่อนกำลังด้วยกันจึงเลิกสงคราม ต่อมาพระเจ้าตะเบงชเวตี้แห่งพม่ามีกำลังเข้มแข็งสามารถตีเมืองหงสาวดีได้เมื่อ พ.ศ. 2074 และได้ย้ายราชธานีมาอยู่หงสาวดี

ความขัดแย้งระหว่างชนชาติพม่ากับชาวชะไข่ หรือ อาระกัน ก็มีมาแต่โบราณแล้วเหมือนกัน กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้กล่าวถึงความเป็นมาของพระพุทธรูปมหายมุนีที่เมืองมัณฑะเลย์ เมื่อคราวที่ไปเยือนเมืองนี้ใน พ.ศ.2478 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการทำศึกสงครามระหว่างชนชาติพม่ากับชนชาติชะไข่มีใจความว่า พระพุทธรูปมหายมุนีนับถือกันทั้งประเทศชะไข่ตลอดจน

ประเทศพม่า มอญ ว่าศักดิ์สิทธิ์เป็นศรีเมืองมากกว่า 1,000 ปี พระเจ้าแผ่นดินพม่ามีอำนาจมากจึงสามารถไปตีเมืองยะไข่ได้

พระเจ้าแผ่นดินพม่าหลายพระองค์ นับตั้งแต่พระเจ้าอนุธรรมหาราชเป็นต้นมา ได้พยายามจะเชิญพระมหามัณเฑียรมาเป็นศรีพระนครทุกพระองค์ แต่เผอิญเกิดเหตุขัดข้องไม่มีพระเจ้าแผ่นดินองค์ใดสามารถจะเอาพระมหามัณเฑียรมาจากเมืองยะไข่ได้จนถึง พ.ศ.2325 พระเจ้าปะดุงตีได้เมืองยะไข่ คริสต์ตั้งพระมหาอุปราชาผู้เป็นแม่ทัพให้เชิญพระมหามัณเฑียรมาเมืองพม่าให้จงได้ ในที่สุดก็สามารถนำพระมหามัณเฑียรมาประดิษฐานที่เมืองมณฑลทะเลตามพระราชประสงค์ของพระเจ้าปะดุง

ส่วนความขัดแย้งระหว่างชนชาติไทยใหญ่กับชนชาติพม่าในยุคโบราณ แม้จะไม่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากนักในเรื่องนี้ แต่ก็มีกรกล่าวถึงบ้างเมื่อคราวที่กองทัพจีนได้อาณาจักรพุกามไว้ในครอบครอง โดยในหนังสือเที่ยวเมืองพม่ากล่าวถึงเรื่องราวในตอนนั้นว่า เมื่อเมืองพุกามเสียแก่จีนแล้ว พวกพม่าก็ถูกไทยใหญ่นำมาจับจองกันหนีภัยไปอยู่เมืองตองอูโดยมาก เมืองตองอูก็กลายเป็นเมืองพม่ามีกำลังมากขึ้น โดยลำดับ ซึ่งต่อมาก็สามารถตีเมืองหงสาวดีของอาณาจักรมอญได้ดังที่กล่าวมาแล้ว (ขจิตกัย บุรุษพัฒน์ 2538 : 132)

สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคนพม่ากับชนกลุ่มน้อย

ขจิตกัย บุรุษพัฒน์ได้ศึกษาเมื่ออังกฤษได้พม่าเป็นเมืองขึ้นแล้ว ได้ปกครองพม่าโดยจัดแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน ตามลักษณะความแตกต่างของชนชาติ ส่วนแรกคือ พม่าแท้ มีอาณาเขตบริเวณตอนกลางของประเทศให้เป็นส่วนหนึ่งของอินเดีย อยู่ภายใต้การปกครองของข้าหลวงใหญ่อังกฤษที่เคลลี ใช้การปกครองระบอบเดียวกับที่อินเดียใช้คือการปกครองในระบบรัฐสภา อีกส่วนหนึ่งคือ พวกชาวเขา และพวกชนกลุ่มน้อยอยู่ที่บริเวณชายแดน อังกฤษปกครองโดยแบ่งออกเป็นรัฐตามเชื้อชาติของประชากร ได้แก่ รัฐฉาน รัฐกะเหรี่ยง รัฐกะฉิ่น รัฐฉิ่น รัฐอาระกัน โดยขึ้นตรงกับกระทรวงอาณานิคมของอังกฤษที่ลอนดอน

การปกครองของอังกฤษในลักษณะนี้ นอกจากจะไม่ช่วยให้คนพม่าและชนกลุ่มน้อยมีความเข้าใจกันและมีความผูกพันกันในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศเดียวกัน ยังสร้างปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติขึ้นอีก กล่าวคือ การผนวกพม่าเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอินเดีย ทำให้กรรมกรชาวอินเดียพากันหลั่งไหลเข้ามาแย่งงานจากพม่าจนหมดสิ้น ชาวพม่าจึงโกรธแค้นอังกฤษและเกลียดชังชาวอินเดียเป็นอย่างมาก มีการทะเลาะเบาะแว้งและใช้กำลังปะทะกันอยู่เสมอ ไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสะดวก เนื่องจากมีความแตกต่างกันทั้งเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และประวัติศาสตร์ ในที่สุดอังกฤษได้ยินยอมให้พม่าแยกตัวออกจากอินเดียไม่รวมกันเป็นอาณาเขตเดียวกันอีกต่อไป

การนำเอาหลักการแบ่งแยกแล้วปกครองมาใช้ ถือเป็นความจงใจของอังกฤษที่ไม่ต้องการให้พม่ามีความเป็นเอกภาพ เพราะไม่เช่นนั้นแล้วจะสร้างปัญหาการเรียกร้องเอกราชการปกครองจากอังกฤษ การดำเนินการปกครองในลักษณะนี้นอกจากจะทำให้พม่าและชนกลุ่มน้อยไม่มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว ยังเป็นการสร้างความขัดแย้งและเพาะเชื้อความไม่ไว้วางใจกัน และความเกลียดชังทางด้านเชื้อชาติให้เกิดขึ้นอีกด้วย

มีสาเหตุหลายประการที่นำไปสู่ความขัดแย้ง และความรู้สึกไม่ไว้วางใจกันระหว่างคนพม่ากับชนกลุ่มน้อยที่สำคัญ ได้แก่

1. สมัยอังกฤษปกครองพม่า ชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่ม เช่น ชาวคะฉิ่น และกะเหรี่ยง ได้รับการพัฒนาทางด้านการศึกษาจากอังกฤษ ทำให้มีความรู้ความสามารถ และมีโอกาสเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ อีกทั้งยังได้รับการคัดเลือกเป็นทหารและตำรวจเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะรัฐบาลไม่ไว้วางใจชาวพม่า เมื่อเกิดการจลาจลและการก่อกบฏของชาวพม่า ก็มักใช้ทหารและตำรวจชนกลุ่มน้อยทำการปราบปราม การปฏิบัติเช่นนี้ได้สร้างความเกลียดชังและความไม่ไว้วางใจให้กับชาวพม่าและชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ เรื่อยมา

2. ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวพม่าภายใต้การปกครองของนายพลอูอองซาน และพรรคพวกอีก 30 คน ได้ร่วมมือกับญี่ปุ่นทำการต่อต้านอังกฤษระหว่างที่ญี่ปุ่นยึดครองพม่าเป็นเวลา 3 ปี ในขณะที่ชนกลุ่มน้อยได้ร่วมมือกับอังกฤษและพันธมิตรต่อสู้กับทหารญี่ปุ่น โดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยงและชาวคะฉิ่นได้มีบทบาทอย่างสำคัญในการช่วยเหลืออังกฤษต่อต้านทหารญี่ปุ่น การช่วยเหลือของกะเหรี่ยงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้อังกฤษกลับมาปกครองพม่าได้สำเร็จ

3. สภาพทางภูมิศาสตร์เป็นการแบ่งแยกชนกลุ่มน้อยกับคนพม่าไปโดยปริยาย โดยชนกลุ่มน้อยจะอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลแถวชายแดนในภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออก พื้นที่เหล่านี้ขาดเส้นทางคมนาคม การไปมาหาสู่กันทำได้ลำบาก จึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการติดต่อสัมพันธ์การผสมผสานทางวัฒนธรรมและการสร้างความเข้าใจกัน

4. ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ของพม่าเป็นผลให้ชนกลุ่มน้อยแต่ละกลุ่มมีถิ่นกำเนิดและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอีกทั้งเงื่อนไขของการมีความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรพม่ากับนครรัฐของชนกลุ่มน้อยก็ได้เอื้ออำนวยต่อการอยู่ร่วมกันภายใต้การปกครองร่วมกันในฐานะประเทศนับตั้งแต่ยุคอาณาจักรมอญจนถึงยุคปัจจุบัน

5. ความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติในรัฐของชนกลุ่มน้อย ทำให้รัฐบาลพม่าพยายามแผ่อำนาจครอบคลุมพื้นที่เหล่านั้นเพื่อใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

6. การที่รัฐบาลพม่าพยายามแผ่อำนาจเข้าครอบคลุมพื้นที่ในรัฐของชนกลุ่มน้อย เพื่อใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ ได้กลายเป็นสาเหตุของความขัดแย้งที่สำคัญอีกประการหนึ่งระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อย

ความขัดแย้งทางเชื้อชาติภายหลังได้รับเอกราชจนถึงปัจจุบัน

การที่อังกฤษใช้หลักการแบ่งแยกแล้วปกครอง ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชนกลุ่มน้อยในพม่าไม่ต้องการรวมอยู่ในสหภาพพม่า ภายหลังที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษ โดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยง ได้หาทางเจรจากับอังกฤษ เพื่อเรียกร้องเอกราชเช่นเดียวกับพม่าแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ และในขณะที่พม่าเจรจากับผู้นำชนกลุ่มน้อยที่ปางหลวงจนนำสู่ข้อตกลง ปางหลวงเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2490 สภาแห่งชาติกะเหรี่ยงก็ได้จัดประชุมที่ย่างกุ้งในต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2490 และมีมติให้จัดตั้งสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Union - KNU) ขึ้นเพื่อดำเนินการเพื่ออิสรภาพของชาติกะเหรี่ยง (จจัดกัย นุรุษพัฒน์ 2538 : 134-135)

เมื่อพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษใน พ.ศ.2491 กะเหรี่ยง มอญ และคะยา ซึ่งไม่ปรารถนาจะรวมอยู่ในสหภาพพม่า ได้พากันจับอาวุธขึ้นต่อสู้โดยกะเหรี่ยงมีกองกำลังที่เข้มแข็งที่สุด สำหรับฉานหรือไทยใหญ่ในช่วง 10 ปีแรกที่ได้รับเอกราช ยังไม่มีการเคลื่อนไหวโดยใช้กำลังแต่อย่างใด กองกำลังของไทยใหญ่เพิ่งจะเริ่มเคลื่อนไหวใน พ.ศ.2501 โดยเจ้าน้อยชอหยันตะ ได้เป็นผู้รวบรวมไทยใหญ่ก่อตั้งกองกำลังกลุ่มศึกษาขึ้นที่เมืองปั่น

นอกจากกองกำลังชนกลุ่มน้อยแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์พม่าและกลุ่มกบฏอื่น ๆ ก็เริ่มปฏิบัติการต่อต้านรัฐบาลพม่า จนนำไปสู่สงครามกลางเมืองอย่างรุนแรงในช่วงกลาง พ.ศ. 2491-2493 ทำให้ฝ่ายกบฏสามารถยึดเมืองต่าง ๆ ในพม่าได้ถึง 31 แห่ง เมื่อนายพลเนวินได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้นำราชการทหารบกในต้น พ.ศ. 2492 กำลังฝ่ายรัฐบาลพม่าได้กลายเป็นฝ่ายรุกสามารถยึดเมืองและพื้นที่ฝ่ายกบฏควบคุมไว้ได้เป็นส่วนใหญ่ และในที่สุดก็สามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้

เมื่อควบคุมสถานการณ์ได้ รัฐบาลพม่าจึงจัดให้มีการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2494 ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ปรากฏว่า พรรคสันนิบาตเสรีชนต่อต้านฟาสซิสต์ ของอู๋ได้ประสพชัยชนะอย่างท่วมท้น สามารถคุมเสียงข้างมากในสภาได้ อู๋ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไปอีก แม้การก่อการร้ายชะลอความรุนแรง แต่รัฐบาลกลับเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรง นโยบายส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมประสบความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณไปเป็นจำนวนมากในการปราบปรามกลุ่มผู้ก่อการร้าย ในขณะที่ภาษีไม่สามารถเก็บได้ ทำให้สภาพเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในสภาพที่ล้มละลาย ทำให้รัฐบาลของอู๋ต้องสละตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นการ

ชั่วคราว เพราะปัญหาหลายด้านที่รัฐบาลประสบปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ความแตกแยกใน พรรครัฐบาล และหวั่นเกรงกลุ่มผู้ก่อการร้ายซึ่งผ่อนคลายการปฏิบัติการรุนแรงไปแล้วอาจจะพลิก สถานการณ์กลับมาปฏิบัติการรุนแรงอีก อันจะนำไปสู่สงครามกลางเมือง อนุจึงเสนอให้สภา ยอมรับ นายพลเนวิน เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพื่อรักษาการณ์ชั่วคราว

เหตุผลสำคัญที่รัฐบาลพลเรือนภายใต้การนำของอนุถึงฝ่ายทหารภายใต้การนำของนาย พลเนวิน เข้ามาปกครองพม่าในตอนนั้นได้แก่

1. เพื่อรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง
2. เพื่อแก้ไขภาวะเศรษฐกิจที่คุกคามประเทศในขณะนั้น
3. เพื่อเตรียมการจัดให้มีการเลือกตั้งรัฐบาลพลเรือนใหม่

นายพลเนวินได้เข้ามาบริหารประเทศระหว่าง พ.ศ. 2502-2503 ในช่วงนี้ได้มีการ ปรามปรามกลุ่มกบฏอย่างรุนแรง ทำให้ความสูญเสียให้กับฝ่ายกบฏอย่างหนัก ส่วนการแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจก็ประสบความสำเร็จพอสมควร รัฐบาลนายพลเนวิน จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งใน เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2503

อนุจึงได้กลับเข้ามาจัดตั้งรัฐบาลและได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง แต่ไม่อาจ หลีกเลี่ยงปัญหาความยุ่งยากไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุจะให้รัฐที่เป็นชนกลุ่มน้อยแยกตัวเป็น อิสระจากพม่า ซึ่งเป็นที่มาของปัญหาความยุ่งยากในเวลาต่อมา และมีผลกระทบไปถึงเศรษฐกิจของ พม่าด้วย ยิ่งไปกว่านั้นในวันที่ 1 มีนาคม 2505 รัฐบาลภายใต้การนำของอนุยังได้ประกาศยึดธุรกิจ ต่างชาติทั้งหมดมาเป็นของรัฐ จึงเกิดความปั่นป่วนวุ่นวายอย่างมากในย่างกุ้ง ด้วยเหตุนี้เองนาย พลเนวิน จึงได้นำกำลังทหารเข้ายึดอำนาจโค่นล้มรัฐบาลอนุในวันที่ 2 มีนาคม 2505

รัฐบาลพม่าภายใต้การนำของนายพลเนวิน ได้ใช้นโยบายการปรามปรามกวาดล้างกอง กำลังชนกลุ่มน้อยอย่างรุนแรงตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่พม่าได้รับเอกราชจาก อังกฤษ ซึ่งเป็นผลให้ชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าพากันอพยพหนีภัยสงครามเข้ามาพักพิงในเขตไทย ตลอดระยะเวลาจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลของพม่าจึงเป็นรัฐบาลที่ปกครองประเทศมีทหารเป็นผู้นำมา ตลอดหลายสิบปีจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2555 ผู้นำยังคงเป็นนายทหารอยู่

ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าประกอบด้วย ชาวกะเหรี่ยง ชาวมอญ และไทยใหญ่ จากการที่เข้ามา อยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานไม่สามารถเดินทางกลับถิ่นฐานเดิมในพม่าได้ จะต้องอาศัยอยู่ใน ประเทศไทยเป็นการถาวร และคนเหล่านี้ได้อพยพมาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้ว ลูกหลานส่วนใหญ่เกิดในประเทศไทย พูดภาษาไทยได้ บางส่วนก็ได้เข้ารับการศึกษารในโรงเรียน ไทย และได้กลายเป็นคนไทยโดยอัตโนมัติ สำหรับลูกหลานที่เกิดในเมืองไทย (ขจัดภัย บุรุษพัฒน์ 2528 : 135-136)

การกระจายตัวและจำนวนประชากร

จากการสำรวจจำนวนประชากรชาวเขาของกรมประชาสงเคราะห์ในรายงานทำเนียบหมู่บ้านคนไทยพื้นที่สูงใน พ.ศ. 2540 พบว่ามีชาวเขาอาศัยอยู่ในประเทศไทย 20 จังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เชียงราย ตาก ส่วนภาคกลางชาวเขาอาศัยอยู่ในจังหวัดที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศพม่าและส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี อุทัยธานี สุพรรณบุรี เพชรบุรี จังหวัดที่มีกะเหรี่ยงมากที่สุดคือ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนจังหวัดอื่นก็รอง ๆ ลงไป จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งแต่อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอศรีสวัสดิ์ พื้นที่สามอำเภอนี้จะเป็นพื้นที่ป่าเขาเสียเป็นส่วนใหญ่ ในแถบที่มีลุ่มน้ำสมบูรณ์จะมีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงอาศัยอยู่แทบทั้งสิ้น อยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ กระจุกกระจายกันไป จังหวัดอุทัยธานี เขตอำเภอบ้านไร่ และจังหวัดสุพรรณบุรี ในอำเภอด่านช้าง จะมีกลุ่มกะเหรี่ยงอยู่กันมากพอสมควร แต่น้อยกว่าในแถบจังหวัดกาญจนบุรี (พันธ์สุริย์ ลดาวัลย์ 2528:184)

วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของกะเหรี่ยงโปว์ เขตจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดสุพรรณบุรี

สมภพ ลาขโรจน์ ได้ศึกษากะเหรี่ยงแถบจังหวัดกาญจนบุรี อุทัยธานี และสุพรรณบุรี ในชุมชนหรือสังคมกะเหรี่ยงโปว์ ซึ่งมีความแตกต่างกันในลักษณะของความเชื่อและศาสนา เช่น กลุ่มกะเหรี่ยงโปว์ที่นับถือพุทธศาสนา และกลุ่มที่นับถือผี

1. กลุ่มกะเหรี่ยงโปว์ที่นับถือพุทธศาสนา ซึ่งโดยมากกลุ่มนี้จะอยู่อาศัยในภาคกลางและภาคเหนือตอนล่าง เช่น จังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี อุทัยธานี และประจวบคีรีขันธ์ บุคคลสำคัญในหมู่บ้านได้แก่

1.1 พระสงฆ์ ด้วยเหตุที่กะเหรี่ยงโปว์เหล่านี้มีความเคร่งครัดทางพุทธศาสนา ดังนั้นชาวกะเหรี่ยงจึงให้ความสำคัญ ศรัทธาและให้ความเคารพต่อพุทธศาสนามาก โดยเฉพาะต่อพระสงฆ์ เช่น หากชาวบ้านมีปัญหาต่าง ๆ หรือ เพื่อการร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาหมู่บ้าน กะเหรี่ยงโปว์เหล่านี้จะไปปรึกษาหารือกับเจ้าอาวาสเสมือนหนึ่งเป็นผู้ที่จะให้คำแนะนำในทุก ๆ เรื่อง

1.2 ผู้กระทำการพิธีทางศาสนาประจำหมู่บ้าน หรือ ผู้นำทางศาสนา คือ ผู้เป็นประธานในพิธีทางศาสนา ซึ่งมีความเชื่อทางประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมประจำหมู่บ้าน และมีประเพณีประจำหมู่บ้าน เช่น พิธีสะเดาะเคราะห์ กินข้าวใหม่ และปีใหม่

ตำแหน่งที่สำคัญอีกท่านหนึ่งคือ “ฤๅษี” ที่เป็นที่นับถือมากในทางศาสนกิจ ซึ่งชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเช่นเดียวกับพระสงฆ์ แต่มีอิทธิพลเหนือชาวบ้าน เพราะเชื่อกันว่า จะ

เป็นผู้นำที่จะทำให้ชาวบ้านที่ประพฤติปฏิบัติตนในทางศีลธรรมจะได้พบกับพระศรีอาริยมตไตร “ฤษี” จะไม่ฆ่าสัตว์ ไม่กินเนื้อสัตว์ ไม่เลี้ยงสัตว์ เช่น หมู เป็ด ไก่ ฯลฯ

นอกจากนี้แล้วยังมีอีกท่านหนึ่งคือ “เจ้าวัด” ซึ่งมีได้ห่มเหลืองเหมือนพระสงฆ์ แต่เป็นผู้ชายซึ่งเป็นผู้นำทางพิธีกรรมทางด้านความเชื่อ ซึ่งบางคนมักจะเชื่อกันว่า “เจ้าวัด” เป็นหมอผีก็มี หรือบางเจ้าวัดปฏิบัติตนเช่นเดียวกับพระก็มี

1.3 กลุ่มอาวุโส ซึ่งประกอบด้วยผู้ชายที่มีอายุมากหน่อย และมีหลาย ๆ คน หากมีการประชุมที่ไม่เป็นทางการ หรือ แม้แต่การปรึกษาหารือในหลาย ๆ เรื่องที่สำคัญ กลุ่มผู้อาวุโสเหล่านี้จะเข้าประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดการวินิจฉัยและการตัดสินใจในบางเรื่องได้ เพราะฉะนั้นจึงต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงบทบาทของกลุ่มผู้อาวุโสด้วย

2. กลุ่มกะเหรี่ยงโปว์ที่นับถือผี ซึ่งกลุ่มนี้จะตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภาคเหนือและอยู่บนภูเขาสูง อีกทั้งห่างไกลจากหมู่บ้านคนไทย และยังเคร่งครัดในเรื่องจารีตประเพณี กลุ่มนี้จะให้ความสำคัญและนับถือ “หมอผี” หรือ “เซียงเก็ง ตู” ที่เป็นผู้ชาย เพราะหมอผีจะเป็นผู้กำหนดงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่และความเจ็บไข้ได้ป่วยของชุมชนภายในหมู่บ้าน เช่น การโยกย้ายหมู่บ้าน การทำการเกษตร ปลูกข้าว หรือ ทำไร่ ฯลฯ และยังมีอิทธิพลต่อชุมชนในเรื่องการทำโทษ และปรับโทษต่อผู้กระทำความผิดต่าง ๆ

นอกจากนี้แล้ว กลุ่มอาวุโส ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของชุมชนกะเหรี่ยงที่ขาดเสียมิได้ เช่นเดียวกับกลุ่มกะเหรี่ยงพุทธศาสนาเหมือนกัน

กลุ่มในชุมชน กลุ่มเครือญาติ กลุ่มเครือญาติย่อย

ชุมชนหรือสังคมกะเหรี่ยงโปว์ มีการแบ่งแยกในการนับถือ “สกุลของฝ่ายมารดา” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การนับถือผีสายฝ่ายมารดา” เพราะฉะนั้นในแต่ละหมู่บ้านซึ่งนอกจากจะมีกลุ่มหรือสมาชิกของผีสกุลเดียวกันแล้ว ก็ยังมีกลุ่มใหญ่-เล็ก และกลุ่มสมาชิกของชุมชนในหมู่บ้านที่มีใช้กะเหรี่ยงโปว์แท้ ๆ อีก คือ บิดาอาจเป็น “สะกอ” ก็ได้ ดังนั้นกลุ่มสมาชิกเหล่านี้อาจถือได้ว่าเป็น “กลุ่มย่อย” ซึ่งไม่มีอิทธิพลมากเท่ากับกลุ่มสกุลฝ่ายมารดาที่เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด

นอกจากนี้แล้ว ยังมีกลุ่มอื่นซึ่งไม่ควรที่จะละเลย หรือต้องให้ความสำคัญต่อบทบาทของกลุ่มศาสนาคริสต์ด้วย

3. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในหมู่บ้าน

โดยทั่วไปหากเป็นชาวไทยเชื้อชาติกะเหรี่ยงโปว์ที่นับถือพุทธศาสนาแล้ว สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวในหมู่บ้านได้แก่ วัดศาลผีประจำหมู่บ้าน หรือสถานที่กราบไหว้เคารพและบูชาของชุมชนกะเหรี่ยง ซึ่งสิ่งที่ชาวบ้านเห็นว่าเป็นที่ที่ควรกราบไหว้ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นที่สิงสถิตของเทวดา ผีสง

หรือนางไม้ เช่น ที่ริมน้ำมีศาลตั้งอยู่ แล้วบริเวณดังกล่าวจะมีปลาอาศัยอยู่ ชาวกะเหรี่ยงจะไม่จับปลาที่อาศัยอยู่บริเวณศาล เพราะมีความเชื่อว่าปลาเหล่านั้นมีเจ้าของ คือ เหล่าเทวดา

สำหรับชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ที่นับถือผีนั้น ภายในหมู่บ้านมักจะเป็นที่ที่เรียกว่า “เป็นเขตหวงห้าม” ซึ่งเป็นเขตหวงห้ามนั้นจะเป็นเพียงชั่วคราว คือ มีกำหนด 3 วัน 3 คืน ซึ่งถ้าใครเข้าไปไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ผู้ฝ่าฝืนจะต้องจ่ายเงินที่เรียกว่า “ค่าปรับไหม” เป็นเงินเท่าที่ชาวบ้านได้ใช้จ่ายไป เช่น หากเป็นหมู 1 ตัว ผู้ฝ่าฝืนจะต้องจ่ายคืบตามราคาของหมู เพื่อเขาจะได้เลี้ยงผีไหมอีกครั้ง

อย่างไรก็ตามเขตที่ว่ามีเครื่องหมายไว้ให้เห็น เช่น ที่บันไดบ้าน หน้า-หลัง ที่ทางสามแพร่ง ประตูทางเข้าหมู่บ้าน ที่ขึงข้าว หรือบางครั้งอาจจะเป็นที่ไร่ เครื่องหมายนี้เรียกว่า “ตะเล” ในเขตหวงห้ามที่ชาวกะเหรี่ยงเลี้ยงผีนี้ อย่างกรณีเขตเลี้ยงผีอยู่ในเขตไร่ ในเขตไร่บุคคลภายนอกนอกเหนือจากบุคคลภายในครอบครัวจะเข้าไปไม่ได้โดยเด็ดขาด ถ้าเข้าไปถือว่าผิดผี ผู้เข้าไปจะต้องเสียค่าปรับในการเส้นไหว้ผีในครั้งใหม่ นอกจากนี้แล้ว ในบางท้องที่ห้ามบุคคลอื่นเข้าไปในหมู่บ้านตลอด 3 วัน 3 คืน หรือ บางคนจะอนุโลมให้เข้าไป แต่จะต้องอยู่ให้ครบ 3 วัน 3 คืน จะออกก่อนกำหนด 3 วัน 3 คืน ไม่ได้

ประการสุดท้าย สิ่งที่กะเหรี่ยงโปว์นับถือเป็นสถานที่เคารพบูชาได้แก่ บริเวณภายในตัวบ้าน เช่น ที่มุมบ้านเป็นที่หลับนอนของพ่อ-แม่ ซึ่งจะใช้เป็นที่ทำพิธีเลี้ยงข้าว น้ำ สุรา แก้วฝักบ้านผีเรือน หรือที่เรียกว่า “ไซบั้ง-ไซมึง” และอีกสถานที่อีกที่หนึ่ง คือ เตาไฟ สถานที่ที่เป็นที่หุงข้าวหรือประกอบอาหาร ชาวกะเหรี่ยงโปว์มีความเคารพนับถือเหมือนหนึ่งเป็น “เจ้าแม่เตาไฟ” เพราะเป็นที่ที่สามารถทำให้เขามีอาหารการกินอุดมสมบูรณ์เสมอมา

4. มารยาทต่างๆ

4.1 การทักทาย กะเหรี่ยงโปว์ทั้งที่พื้นราบและภูเขามิมีมารยาทที่ดีต่อการทักทายปราศรัย ซึ่งพวกเขา นับถือกันว่าเป็นสิ่งที่ดีและปกติและรวมไปถึงบุคคลอื่น ๆ อีกด้วย หากพบกันแล้วไม่ทักทายกันกะเหรี่ยงโปว์ถือว่าเป็นการ “เสียมารยาทอย่างมาก” หรือการอวด หรือ การร่วมกันรับประทานอาหาร การเยี่ยมบ้านบ้านของกะเหรี่ยงโปว์จะต้องระมัดระวังในเรื่องของเขตหวงห้ามดังที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ เรื่องของการ “เลี้ยงผี” บ้านใดมีการทำพิธีกรรมเลี้ยงผีเขาจะทำเครื่องหมายให้ทราบ ซึ่งส่วนใหญ่กะเหรี่ยงด้วยกันจะรู้กันว่าบ้านใดทำพิธีกรรมเลี้ยงผี ซึ่งจะห้ามเข้าเขตบ้านเป็นเวลา 3 วัน 3 คืน

4.2 การรื่นเริง อุปนิสัยของกะเหรี่ยงนั้นจะชอบดนตรีและการร้องรำทำเพลงมาก ในโอกาสต่าง ๆ ที่มีงานรื่นเริง เช่น เทศกาลปีใหม่ งานแต่งงาน หรือ งานฉลองต่าง ๆ สิ่งที่เขาได้เสียมิได้ คือ การเดินรำเข้าจังหวะดนตรีและการฟ้อนรำที่มีลักษณะคล้ายกับการเดินรำของมอญและพม่า

โดยมีเครื่องดนตรีวงใหญ่หลายชิ้น เช่น กลอง ระนาด ปี่ ฉาบ ฉิ่ง และคีย์บอร์ด แบบของพม่า การร้อง การเต้นจะทำพร้อมกัน ทั้งร้องทั้งเต้น

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีการร้องเพลงตอบโต้ระหว่างหนุ่ม-สาว ซึ่งมีความหมายในเรื่องความรัก และเกี่ยวพาราสักกัน

การรื่นเริงของกะเหรี่ยงไปวันนั้น เป็นที่ชื่นชอบและพวกเขาจะให้ความสำคัญตลอดวัน และเป็นการพบปะซึ่งกันและกัน ไม่เฉพาะหนุ่ม-สาวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคนแก่เฒ่า เพื่อนบ้าน และญาติมิตรก็จะมาพบกัน

สำหรับการรื่นเริงในสังคมกะเหรี่ยงบนภูเขา โดยเฉพาะกะเหรี่ยงทางเหนือที่นับถือผีนั้นจะแตกต่างไปจากกะเหรี่ยงทางใต้ เพราะการร้องรำทำเพลงจะไม่เหมือนกัน คือ ทางใต้จะคล้ายคลึงหรือเหมือนกับกลุ่มมอญและพม่า ในขณะที่ทางเหนือจะมีกลองยาวใหญ่ ฉิ่ง ฉาบ ไม่มีระนาดและปี่

นอกจากนั้นแล้วทางเหนือจะมีการร้องเพลงของกลุ่มผู้ชาย ซึ่งจะร้องเพลงคู่กัน หรือโต้ตอบกัน เช่น งานแต่งงาน งานกินข้าวใหม่ และงานศพ ถึงแม้ว่า “งานศพ” จะไม่ใช่งานรื่นเริงก็จริงแต่จะเป็นโอกาสที่หนุ่มสาวเท่านั้นจะได้มีโอกาสในการเกี่ยวพาราสีและการเลือกคู่ครองได้ก็จากการร้องเพลงในงานศพเท่านั้น

4.3 การเข้าร่วมพิธีกรรม สังคมของกะเหรี่ยงหากมีกิจกรรมอันหนึ่งอันใด ทุกคนจะต้องมีส่วนเข้าร่วมพิธีกรรมนั้น ๆ ซึ่งอาจจะมีส่วนร่วมในการร่วมแรงงาน ซึ่งมีได้ทั้งชาย-หญิง หรือมีส่วนในการรวบรวมเงินทองและสิ่งของก็ได้หากเป็นความต้องการของส่วนรวม

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าทุกคนจะต้องเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ แต่สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นและมองได้ชัดมาก คือ การแบ่งตามเพศ วัย เช่น กลุ่มชายอาวุโส กลุ่มสตรีแม่บ้าน และกลุ่มหนุ่ม-สาว อีกทั้งกลุ่มของวัยเด็กหญิง เด็กชาย ฯลฯ

ในการเข้าร่วมพิธีกรรมนั้น ชายก็จะแยกไปนั่งกลุ่มของชาย หญิงก็จะไปนั่งตามกลุ่มของหญิง การแบ่งกลุ่มเพศและวัยนี้นับว่ามีความสำคัญมากในบางเรื่อง เช่น ชายหนุ่มจะไม่เข้าไปยุ่งหรือร่วมกับหญิงสาว เช่น กลุ่มหญิงสาวกำลังดื่มก็ดี หรือกำลังพูดจาสนุกสนานในกลุ่มของพวกเธอก็ดี หากชายใดเข้าไปร่วมด้วยอาจจะถูกพิจารณาว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่มิชอบ และจะถูกตำหนิและปรับไหม

เรื่องบางเรื่องของพิธีกรรมอาจจะเป็นเรื่องของกลุ่มชายเท่านั้น เช่น พิธีศพคนตาย ที่มีที่ป่าช้า ซึ่งมีแต่ชายเท่านั้นที่ไปร่วม ส่วนผู้หญิงจะไม่ไปร่วมด้วยเพราะเชื่อกันว่าอาจจะถูกผีร้ายหรือวิญญาณของผู้ตายทำร้าย และสิ่งสู่ร่างกายได้ หรือเป็นเหตุให้หญิงเจ็บไข้และขวัญเสียได้

พิธีกรรมบางอย่างจะอนุญาตให้เฉพาะสมาชิกของกลุ่มหรือ สายผีเดียวกันเท่านั้น พิธีบางอย่างที่ทำขึ้นเฉพาะในหลังคาบ้านหนึ่ง ๆ นั้น จะมีเฉพาะสมาชิกในครัวเรือนเท่านั้น และ ประการหนึ่งที่สำคัญยิ่งหากมีพิธีเลี้ยงผีบรรพบุรุษของฝ่ายภรรยาในบ้านของเธอแล้ว ก็จะมีเธอและ ลูก ๆ ของเธอ ส่วนสามีจะไม่มีสิทธิหรือร่วมกิจกรรมกับเธอและลูก ๆ นั้น ไม่ได้เด็ดขาด ทั้งนี้เพราะ เธอและสามีจะนับถือผีกันคนละฝ่าย ซึ่งระบบเครือญาติของสังคมกะเหรี่ยงโปว์จะนับถือผีบรรพบุรุษของฝ่ายหญิงเท่านั้น

นอกจากนั้นแล้ว พิธีกรรมบางอย่างชาวบ้านอาจจะเชื่อเชิญให้เจ้าหน้าที่เข้าร่วมได้ หรือไม่ก็ได้ ซึ่งทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับพิจารณาจากหัวหน้าครัวเรือน หมอผี หรือฝ่ายอื่น ๆ ก็ได้ ซึ่ง จะต้องขึ้นอยู่กับความศรัทธา ความรัก และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของเจ้าหน้าที่คนนั้น ๆ เป็น คนคนไป

อนึ่ง การร่วมพิธีกรรมโดยเฉพาะของกะเหรี่ยงโปว์ในภาคกลางนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับสิ่งต่างๆ เช่น บุคคลอื่นที่มีใช้กะเหรี่ยง หรือเจ้าหน้าที่ของทางราชการ เมื่อจะเข้าร่วมพิธีกรรม จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง เช่น จะต้องแต่งตัวใส่เสื้อผ้าตามที่พวกเขาใส่ อีกทั้งจะต้องร่วมกินร่วมดื่ม ไม่ปฏิบัติตนออกนอกกลุ่มนอกทาง เช่น ทางจังหวัดกาญจนบุรี หากมีงานบุญแล้วจะต้องงดดื่มสุรา ไม่พูดเท็จ หรือต้องรักษาศีล 5 อีกทั้งไม่ฆ่าสัตว์เป็นเวลา 3 วัน 3 คืน ในขณะที่ทางภาคเหนือ นั้น จะต้องดื่มเหล้าและร่วมพิธีกรรมถึง 3 วัน 3 คืน

5. ข้อห้ามสำคัญ

5.1 ผู้สาว เรื่องผู้สาวของสังคมกะเหรี่ยงโปว์นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก หากใครฝ่าฝืน หรือกระทำความผิด จะต้องมีการพิจารณาโทษถึงที่สุด เช่น การปรับไหม การเลี้ยงผีเพื่อการขอมมาลา โทษต่อผีเจ้าที่เจ้าทาง ผีบรรพบุรุษ และเชื่อกันว่าใครกระทำความผิดในเรื่องผู้สาว ถึงแม้จะไม่เห็น จับไม่ได้ก็จริงอยู่ แต่ผีบ้านผีเรือน เจ้าที่เจ้าทาง มองเห็น

มีอยู่บ่อยครั้งที่คนไทยพื้นที่ราบเข้าไปอยู่ในหมู่บ้านกะเหรี่ยง ซึ่งเพียงแต่พูดคุย ธรรมดา ๆ กับสาวกะเหรี่ยงเท่านั้น ก็ถือว่า “ผิดผี” แล้ว กะเหรี่ยงยังคงปฏิบัติอย่างเคร่งครัดกันอยู่ในเรื่องที่ว่า “ชายหนุ่ม” ไม่ควรอยู่กับ “หญิงสาว” เพียงสองต่อสองในทุกเวลาและสถานที่

เชื่อกันว่า “เรื่องผู้สาว” จะเป็นสาเหตุให้หมู่บ้านกะเหรี่ยงจะประสบกับความชั่วร้ายและความหายนะ อีกทั้งความฉิบหาย ความเจ็บไข้ได้ป่วย และความตายจะมาเยือนทั้งหมู่บ้าน หรือสมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัว หรือแม้แต่ความโชคร้ายต่อผลผลิตพืชผลไม่สมบูรณ์ และความแห้งแล้งอีกด้วย

จากการที่ได้ศึกษาและเฝ้าดูกลุ่มกะเหรี่ยงโปว์ เรื่องผู้สาว ไม่เคยจะปรากฏบ่อยนัก แต่ก็มีบ้างที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นธรรมดา

5.2 การย่องสาวหรือการเที่ยวสาว คือ การที่ชายหนุ่มแอบเข้าไปคุยกับหญิงสาวในห้องนอนของฝ่ายหญิงในเวลากลางคืน ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้ว แต่เดิมพฤติกรรมเช่นนี้ไม่มีวัฒนธรรมของกะเหรี่ยง การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดจารีตประเพณีวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงจะต้องเสียค่าปรับไหมเป็นค่าเสียผี พฤติกรรมการย่องสาวได้ถือปฏิบัติมาช้านาน และถือว่าเป็นเรื่องของความสนุกสนานอย่างหนึ่ง

ความผิดในกรณีย่องสาวหรือเที่ยวสาวที่ผู้เสียหายนำขึ้นฟ้องร้องต่อกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน และผู้กระทำความผิดต้องถูกปรับไหมเกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- หญิงสาวไม่พอใจที่จะพูดคุยกับหนุ่มที่ย่องเข้าไปหาให้กลับออกไป แต่ชายหนุ่มไม่ยอมกลับ ถ้าหญิงสาวจุดตะเกียงชายหนุ่มต้องรีบหนีไป ถ้าชายหนุ่มไม่หนีไป หญิงสาวสามารถฟ้องร้องปรับไหมได้ เพราะถือว่าชายหนุ่มแสดงความดูถูกต่อพ่อแม่ของฝ่ายหญิง

- ชายหนุ่มเข้าไปย่องหญิงสาวขณะที่คนในครอบครัวของหญิงสาวเข้าป่าเพื่อไปล่าสัตว์ ถ้าฝ่ายหญิงนำเรื่องขึ้นฟ้องร้องฝ่ายชายจะต้องถูกปรับไหม เพราะการกระทำแบบนี้ถือว่าผิดจารีตประเพณี อาจเกิดเหตุร้ายต่อคนของครอบครัวที่อยู่ในป่าได้

- ชายหนุ่มที่ไปย่องสาวกลั่นแกล้งฝ่ายหญิง โดยย้ายบันไดบ้านของฝ่ายหญิงจากตำแหน่งเดิม ถ้าฝ่ายหญิงนำเรื่องขึ้นฟ้องร้องต่อกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ชายหนุ่มจะถูกปรับไหม

อนึ่ง ถ้าหญิงสาวลงมาถ่ายปัสสาวะในเวลากลางคืนจุดตะเกียงหรือจุดไฟถือมาด้วย ฝ่ายชายจะถือโอกาสปล้ำหญิงสาว อย่างนี้ถือได้ว่ามีความผิดฝ่ายชายจะต้องถูกปรับไหม แต่ถ้าไม่จุดตะเกียงหรือจุดไฟวางไว้ให้เป็นที่สังเกต ฝ่ายชายถือโอกาสนี้ปล้ำหญิงสาวฝ่ายหญิงจะฟ้องร้องเอาค่าปรับไหมไม่ได้

6. วันหยุดของกะเหรี่ยง

กะเหรี่ยงจะหยุดทำงานในไร่ในวัน 8 ค่ำ กับ 15 ค่ำ คือจะหยุดทำไร่ในวันพระ ทุกวัน พระกะเหรี่ยงจะเข้าวัดรับศีล ฟังธรรม และพัฒนาวัด ตลอดทั้งวันจะกลับบ้านตอนเย็น

ชาวกะเหรี่ยงหยุดทำงานตามจารีตประเพณี 2 ลักษณะ คือ วันหยุดประจำและวันหยุดจร

6.1 วันหยุดประจำ คือ วันหยุดตามปกติที่ได้กำหนดไว้ในประเพณี เป็นวันหยุดแน่นอนตายตัว วันหยุดประจำคือ ขึ้น 8 ค่ำ ขึ้น 15 ค่ำ แรม 8 ค่ำ แรม 15 ค่ำ วันทำบุญแม่โพสพ วันทำบุญใหญ่ประจำปี

6.2 วันหยุดจร คือ วันหยุดที่ไม่ได้กำหนดแน่นอนตายตัวเหมือนวันหยุดประจำ วันหยุดจรได้แก่ วันที่มีเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น การแต่งงาน มีการตายของบุคคลในหมู่บ้าน พิธีไหว้เจดีย์ วันหยุดจำส่วนใหญ่เป็นวันหยุดเฉพาะครอบครัว เป็นวันหยุดที่กำหนดขึ้นเองได้

7. พิธีสาบาน หรือ “แข่ง” (ฮู้) ชาวกะเหรี่ยงยังเชื่อใน “พิธีสาบาน” ว่าเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ สามารถให้คุณและให้โทษแก่ผู้กล่าวสาบานได้อย่างถึงที่สุด และถือว่าการสาบานเป็นการยืนยันเจตนาของบุคคลที่มีความหมายสูงสุดและรุนแรงที่สุด

“การสาบาน” หรือ “แข่ง” ใช้ใน 2 ลักษณะ คือ สาบานโดยคู่กรณีและสาบานโดยไม่มีคู่กรณี

7.1 การสาบานโดยมีคู่กรณี เป็นการสาบานของบุคคลสองฝ่ายที่เกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกัน แต่มีความเห็นไม่เหมือนกัน หรือเป็นคู่กรณีในลักษณะของโจทก์และจำเลย เช่น กรณีกล่าวโทษ ลักขโมย หรือ ละเมิดสิทธิระหว่างกันในเรื่องอื่น ๆ เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างยืนยันเจตนาของตนเอง และต้องการพิสูจน์ถึงเจตนาดังกล่าวทั้งสองฝ่ายจะใช้วิธีสาบาน หรือต่างฝ่ายต่างสาปแช่งฝ่ายตรงกันข้าม

7.2 การสาบานโดยไม่มีคู่กรณี เป็นการสาบานเฉพาะตัวบุคคลที่ต้องการยืนยันเจตนาของตนเอง เพื่อละเว้นหรือไม่ละเว้น การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามเจตนาที่ต้องการสาบาน เช่น เลิกสูบบุหรี่ เลิกเหล้า หรือกล่าวแช่งผู้ลักขโมยที่ไม่ทราบตัวตน ฯลฯ เป็นต้น

พิธีสาบาน คือ การที่เจ้าวัดกล่าว “แข่ง” ผู้ผิดคำสาบานให้ปราศจากผู้คุ้มครอง และถูกทำร้ายจำถึงกาลวิบัติจากผีทุกชนิดที่มีฤทธิ์เดชในสากลจักรวาล ไม่ว่าจะไปตกอยู่บนพื้นดินหรือพื้นฟ้าพื้นน้ำ คำสาปแช่งจะคำไปสู่ผู้ถูกสาปแช่งตลอดเวลา (สมภพ ลาขโรจน์ 2538)

วัฒนธรรมจารีตประเพณีและวิถีชีวิตของกะเหรี่ยงโปว์ โดยเฉพาะปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนไปตามกาลสมัยประเพณีเก่า ๆ เดิม ๆ บางอย่างได้เลือนหายไป ซึ่งเป็นสิ่งที่กะเหรี่ยงรุ่นใหม่ต้องการอนุรักษ์ไว้ ผู้วิจัยได้คลุกคลีอยู่กับกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูด 15 ปี ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด ทั้งทางด้านวัฒนธรรมประเพณี และปรับมาเป็นกะเหรี่ยงรุ่นใหม่เหมือนคนเมือง จนจะแยกไม่ออกว่าเป็นกะเหรี่ยงหรือคนไทย ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการแต่งตัว เพราะกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดรุ่นใหม่ลงมาเรียนหนังสือในเมือง พูดภาษาไทยชัดเจน แต่งตัวแบบคนไทย ยกเว้นคนรุ่นเก่าเท่านั้นที่ยังแต่งตัวแบบกะเหรี่ยง พูดกะเหรี่ยงอยู่

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและทางการเมืองของกะเหรี่ยง ตำบลแก่น มะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปที่ผู้วิจัยได้เฝ้าดูการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ประจำวันของชาวกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูด และผลกระทบที่ระบอบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาททำให้กะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดั้งเดิมไปมาก และข้อมูลผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มผู้นำชุมชนอย่างละเอียดแบบจับเข่าคุยกัน

ส่วนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานีมีลักษณะอย่างไร

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการเมือง กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมืองของกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ส่วนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การเปลี่ยนแปลงในส่วน 2,3,4 มักจะเกิดขึ้นตามลำดับกันไป คือ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้สึก ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามมาในที่สุด และได้นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิด เพื่อให้ผลวิจัยมีความสมบูรณ์รอบด้าน

ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการเฝ้าดูพฤติกรรมและสอบถามอย่างละเอียดจากผู้นำชุมชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ผู้นำบ้าน ครู ผู้ทรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาชาวบ้าน พระภิกษุ และผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และที่กล่าวมาข้างต้นเป็นชาวกะเหรี่ยงทั้งหมด ซึ่งจะได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับไป ตั้งแต่ส่วนที่ 1 – 4 อย่างละเอียดรอบด้าน เพื่อเป็นข้อสรุปให้สมบูรณ์ต่อไป

ส่วนที่ 1 ปัจจัยหลักของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมืองของกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูด คือ ปัจจัยจากการเมืองเป็นหลัก โดยเฉพาะระบบราชการได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

ด้านสังคมวัฒนธรรม จากการสัมภาษณ์นายเวียจะโพ คลองวะ อดีตกำนันตำบลแก่นมะกรูด ว่า “การเมืองมีส่วนทำให้สังคมกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูดเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง” นายเวียจะโพ คลองวะ ได้ตอบว่า “การเมืองไทยทำให้กะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูดสะดวกสบายมากขึ้นแทบทุกด้าน เช่น เรื่องการศึกษา ปัจจุบันทางรัฐให้การสนับสนุนการศึกษาชาวกะเหรี่ยงแทบจะทุกด้าน มีรถรับส่ง

เรื่องของการทำมาหากิน ราคาพืชผลก็ดีกว่าแต่ก่อน หนทางสะดวกสบายไปมาง่ายกว่าแต่ก่อนมาก เรื่องสุขภาพ ปัจจุบันก็เหมือนสมัยในหมู่บ้าน และศูนย์มาเลเรีย สะดวกสบายไปหมด”(เวียจะโพ คลองวะ สัมภาษณ์ 2555)

จากการสัมภาษณ์**พระอาจารย์ต่าย ยสินธโร** เจ้าอาวาสสำนักสงฆ์แก่นมะกรูด เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมของชาวกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด พระอาจารย์ต่าย ยสินธโรได้ตอบว่า “จิตวิญญาณเดิม ๆ ของกะเหรี่ยงปัจจุบันถูกกลืนหมดสิ้นแล้ว เห็นได้ว่าเด็กรุ่นใหม่ไม่รู้ภาษากะเหรี่ยง การแต่งตัวก็เปลี่ยนไป ไม่มีการแต่งกายชุดประจำเผ่าอีกแล้ว”(พระอาจารย์ต่าย ยสินธโร สัมภาษณ์ 2555) สัมภาษณ์**นายสหัส กริ่งไกร** ราษฎรหมู่ที่ 4 ตำบลแก่นมะกรูด เรื่องวัฒนธรรมและสังคมของกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด นายสหัส กริ่งไกร ได้ตอบว่า “วัฒนธรรมใหม่ก็เป็นของดี แต่ไม่ควรลืมวัฒนธรรมเก่าดั้งเดิมของเรา เด็กสมัยนี้ลืมภาษาของตัวเอง ไม่พูดภาษาของตัวเองน่าเสียดาย กะเหรี่ยงสมัยก่อนไม่ขายเหล้า มาสมัยนี้ขายเหล้ากันทั่ว เมากันตลอด กะเหรี่ยงแต่ก่อนไม่เป็นอย่างปัจจุบัน” (นายสหัส กริ่งไกร สัมภาษณ์ 2555) สัมภาษณ์**นายดำรงพล เชื้อโว** ครูประจำโรงเรียนบ้านใหม่คลองอังวะ เรื่องวัฒนธรรมและสังคมของกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด นายดำรงพล เชื้อโว ได้ตอบว่า “การอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง บางคนก็อยากอนุรักษ์ไว้แต่ไม่สามารถต้านกระแสของการเปลี่ยนแปลงได้ การรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมทำได้ยาก ปกติชาวกะเหรี่ยงจะหยุดทำไร่ในวันพระ แต่ปัจจุบันงานมันมากไม่ไปวัดแล้วต้องรีบทำงาน ตรงนี้เห็นได้ชัดเจนว่า วัฒนธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนไปหมดแทบจะไม่เหลือแล้วในปัจจุบัน”(ดำรงพล เชื้อโว สัมภาษณ์ 2555) และสัมภาษณ์**นายบุญช่วย น้ำพุ** ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลแก่นมะกรูดเรื่องวัฒนธรรมและสังคมของกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด นายบุญช่วย น้ำพุได้ตอบว่า “คนรุ่นเก่ายังคงรักษาเอาไว้ได้ เช่น การสะเดาะเคราะห์ การแต่งกาย การใช้ภาษา ตอนนี้คิดว่าพวกเราใช้ภาษาท้องถิ่นได้คืออยู่ การเรียนภาษากะเหรี่ยง หนังสือกะเหรี่ยง แทบจะสูญหาย อาจจะคิดว่า ไม่จำเป็น และปัจจุบันสื่อต่าง ๆ กระตุ้นอย่างมากเด็กรุ่นใหม่จะตามแฟชั่นตามยุคสมัยใหม่ ตรงนี้คงแก้ยาก”(บุญช่วย น้ำพุ สัมภาษณ์ 2555)

กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเมืองการปกครองของรัฐ ผลวิเคราะห์ข้อมูลระบบการเมืองไทย มีผลกระทบต่อสังคมกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูดในด้านบวก

ทางด้านเศรษฐกิจ จากการสัมภาษณ์**นายเวียจะโพ คลองวะ** อดีตกำนันตำบลแก่นมะกรูด เกี่ยวกับสถานะด้านเศรษฐกิจในปัจจุบันของชาวกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด นายเวียจะโพ คลองวะ ได้ตอบว่า ถนนหนทาง ไฟฟ้า ทำให้มีผลกระทบในทางไม่ดี เช่น ทำให้ใจไม่สงบ ดิ้นรนมากกว่าเก่าเพราะมีความต้องการมาก ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเป็นหนี้สินพัน

ล้นตัว การปลูกพืชต้องใช้สารเคมี ต้องลงทุนมาก เสี่ยงกับสารเคมีที่ซึมเข้าตัว ทำให้ป่วย ลำบากกับสารเคมี ไม่ใช่ก็ไม่ได้ ลำบากกว่าแต่ก่อนมาก ๆ (เวียจะโพ่ คลองวะ สัมภาษณ์ 2555)

สัมภาษณ์นายอ้วน คลองวะ กำนันตำบลแก่นมะกรูดคนปัจจุบัน เรื่องเศรษฐกิจในปัจจุบันของกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด นายอ้วน คลองวะ ได้ตอบว่ากะเหรี่ยงเราอาศัยทำการเกษตรเพื่อความเป็นอยู่ ในอดีตปลูกพืชผักเพื่อกินเท่านั้นปัจจุบันเพื่อขาย ตลาดปัจจุบันมีความต้องการพืชผักมาก ตรงนี้ทำให้เราต้องใช้เครื่องทุ่นแรงและใช้สารเคมีกันมากขึ้นและต้องขยันกันมากขึ้นเพื่อให้ทันกัน(อ้วน คลองวะ สัมภาษณ์ 2555) สัมภาษณ์นายตี๋ ภักไกร ครูประจำโรงเรียนบ้านใหม่คลองอ้งวะ นายตี๋ ภักไกร ได้ตอบว่าชาวกะเหรี่ยงสมัยนี้ทำกินตัว จากการให้การช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ของทางราชการ ทำให้การแข่งขันสูง การบุกรุกทำลายป่าสูงขึ้นแทบจะไม่มีเวลาส่วนตัว วิถีชีวิตเดิม ๆ ของกะเหรี่ยงปัจจุบันหายไปหมดแล้ว เพราะระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่แท้ ๆ (ตี๋ ภักไกร)

ชาวไทยเชื้อชาติกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูด อาศัยการทำการเกษตรกรรมเป็นปัจจัยในการดำรงชีพ ปัจจุบันการเพาะปลูกได้เปลี่ยนไปจากอดีต ในอดีตปลูกเพื่อยังชีพแต่ปัจจุบันปลูกเพื่อเศรษฐกิจ ชาวไทยเชื้อชาติกะเหรี่ยง ตำบลบ้านแก่นมะกรูด ปัจจุบันปลูก ข้าวโพด มัน ทางรัฐได้ให้การสนับสนุนในการประกันราคาพืชผล

ทางด้านการเมือง จากการสัมภาษณ์นายวินัย กริ่งไกร ราษฎรหมู่ที่ 4 ตำบลแก่นมะกรูด (ปราชญ์ชาวบ้าน) พ.ศ.2555 เรื่องปัจจัยด้านการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งในปัจจุบันของชาวกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด นายวินัย กริ่งไกร ได้ตอบว่า การเลือกตั้งทุกระดับเป็นเรื่องที่ดีในการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น แต่บางส่วนเข้าใจผิด ไม่ชัดเจนเช่น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น(วินัย กริ่งไกร สัมภาษณ์ 2555)

นายแหลมทอง มองเชิง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ตำบลแก่นมะกรูด กล่าวถึงเรื่องปัจจัยด้านการเมืองกับการเลือกตั้งในปัจจุบันของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด นายแหลมทอง มองเชิง ได้ตอบว่า การเลือกตั้งเป็นเรื่องดี แต่ไม่ชอบการเลือกตั้งกำนันที่ผ่านมา ที่ให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนชาวบ้านเลือกกำนัน คิดว่าชาวบ้านไม่ได้รับความยุติธรรม และการเลือกตั้งทั่ว ๆ ไป มีการซื้อเสียงกันเป็นประจำ (แหลมทอง มองเชิง สัมภาษณ์ 2555)

จากการสัมภาษณ์ นายจะอี เบ็ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลแก่นมะกรูดเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยด้านการเมืองกับการเลือกตั้งในปัจจุบันของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ได้ตอบว่า “เลือกตั้งทุกระดับถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาชาวบ้านทุกคนได้ไปใช้สิทธิ แต่การเลือกตั้งบางอย่างที่ใช้ตัวแทนชาวบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) เข้าไปเลือกตั้งแทนเช่น การเลือกกำนัน ในตำบลแก่นมะกรูด โดยใช้ผู้ใหญ่บ้านทั้งสามหมู่บ้านไปเลือกแทนชาวบ้าน ผม

คิดว่าในการเลือกตั้งกำนัน น่าจะให้ชาวบ้านทั้งตำบลแก่นมะกรูด ไปเลือกตั้งกันโดยตรงน่าจะดีกว่า”(จะอี เบ็ง สัมภาษณ์ 2555)

ทางรัฐได้ให้การสนับสนุนให้ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับชาติ และทางรัฐได้ให้ความรู้ทางการเมืองและการปกครองทั้งระดับท้องถิ่น, ระดับชาติ เพื่อให้ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูดมีความรู้ความเข้าใจการเมืองการปกครองมากยิ่งขึ้น

ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูดจะตื่นตัวกับการเลือกตั้งในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ ชาวกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด จะไปเลือกตั้ง ร้อยเปอร์เซ็นต์ ผู้วิจัยได้ไปดูการเลือกตั้งเกือบทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น หรือในระดับชาติ ชาวกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด จะไปยืนเข้าแถวตั้งแต่เช้าที่เริ่มเปิดหีบการเลือกตั้ง และจะคอยมีระเบียบ เท้าที่สังเกตใช้เวลาไม่เกินครึ่งวัน ผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งก็มาใช้สิทธิ์ครบจำนวนตามรายชื่อที่มีอยู่ในทะเบียนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จนกระทั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องรอเวลาเพื่อทำการปิดหีบ เหตุการณ์จะเป็นอย่างนี้แทบทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง

ส่วนปัจจัยอีกประการหนึ่งคือ **ปัจจัยด้านการศึกษา** ตามนโยบายของรัฐจะมุ่งเน้น เพราะการศึกษาถือว่าเป็นกุญแจสำคัญหรือเป็นหัวใจหลักทางการการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นแนวทางการพัฒนาในทุก ๆ เรื่อง ในตำบลแก่นมะกรูด มีโรงเรียนประจำตำบลอยู่ 3 แห่ง คือ

1. โรงเรียนบ้านแก่นมะกรูด
2. โรงเรียนบ้านคลองเสลา
3. โรงเรียนบ้านอิมาดอิทราย

โรงเรียนบ้านแก่นมะกรูดกับโรงเรียนบ้านคลองเสลาเป็นโรงเรียนปฐมต้น ส่วนโรงเรียนบ้านอิมาดอิทราย เป็นโรงเรียนมัธยมต้น ตั้งแต่ ม.1-3 เด็กชาวกะเหรี่ยงทุกคนในปัจจุบันต้องเข้าระบบการศึกษาทุกคน คือ ต้องเข้าโรงเรียนทุกคน และต้องเรียนชั้นต่ำตามที่ทางราชการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ในอดีตชาวกะเหรี่ยงน้อยคนจะเข้าเรียนหนังสือไทย เพราะกะเหรี่ยงมีภาษาเขียนอ่านเป็นของตัวเอง แต่ในปัจจุบันกะเหรี่ยงรุ่นใหม่ อ่านเขียนเป็นภาษาไทยจนลืมภาษาอ่าน เขียน ของกะเหรี่ยงไปหมดแล้ว กะเหรี่ยงรุ่นเก่าที่เข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยของแก่นมะกรูด ซึ่งจากข้อมูลมีอยู่ 1 ท่าน ปัจจุบันอายุประมาณเกือบ 60 ปี คือ **ครูตี๋ ภักไกร** ท่านเป็นครูบ้านแก่นมะกรูด พ่อของท่านเป็นผู้ใหญ่บ้านในอดีตได้ส่งครูตี๋ ไปเรียนหนังสือที่นครสวรรค์จนจบปริญญาตรีแล้วกลับมาเป็นครูในปัจจุบัน และเด็กรุ่นใหม่ที่จะจบปริญญาตรีเมื่อ 3-4 ปี ที่ผ่านมานับได้ 4 คน มีลูกสาวครูตี๋ 1 คน เป็นผู้หญิง ลูกกำนัน 1 คน เป็นผู้หญิง เป็นชาวบ้านแก่นมะกรูด ส่วนอีก 2 คน เป็นชาวบ้านอิมาดอิทราย มีผู้ชาย 1 คน ผู้หญิง 1 คน ส่วนบ้านคลองเสลา ยังไม่มีใครจบระดับ

ปริญญาตรี แต่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีอยู่หลายคน คิดว่าอีก 3-4 ปี คงจะสำเร็จไม่ต่ำกว่า 5-6 คน เป็นอย่างน้อย ส่วนปัจจัยของด้านผู้ปกครองนั้น ชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดให้การสนับสนุน ในด้านการศึกษา อีกประการหนึ่งทางรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนเต็มที่ โดยเฉพาะการรับส่งเด็กนักเรียนมีรถบริการ ไป-กลับ จากโรงเรียนถึงบ้าน

ส่วนปัจจัยพฤติกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี ปรับเปลี่ยนไปตั้งแต่การใช้ชีวิต การทำมาหากิน กะเหรี่ยงในอดีตจะช้าไม่ตื่นตัว ไม่เร่งรีบ จะทำอะไรก็ไม่วางแผนยาวไกล ทำพอกินไปวันหนึ่ง ๆ ก็เพียงพอแล้ว แต่การทำมาหากิน การใช้ชีวิตในปัจจุบันถูกปรับเปลี่ยนหมด โดยปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ชาอยู่ก็ต้องรีบ ที่จะพอกินไปวัน ๆ หนึ่งก็ไม่ได้ ด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เพราะในปัจจุบันกะเหรี่ยงมีเครื่องอำนวยความสะดวกแทบทุกอย่าง ไม่ว่า รถยนต์ โทรศัพท์ ตู้เย็น ฯลฯ ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยคือ เงิน ทำให้พฤติกรรมที่รักด้านวัฒนธรรมและประเพณีเก่า ๆ ได้ถูกลบเลือน โดยระบบทุนนิยมอย่างชนิดหน้ามือเป็นหลังมือ ระยะเวลาไม่เกิน 7-8 ปี นี้เอง เพราะผู้วิจัยได้เฝ้าดูอยู่ แต่ก่อนถนนเป็นทางเกวียนไปไหนเดินไป ไม่มีรถ มีบ้างไม่มากเหมือนปัจจุบัน สนุกสนาน ร้องรำทำเพลงเมื่อถึงเทศกาลเกี่ยวข้าว ปีใหม่มารวมตัวกันนั่งปรบทุกข์สุขกัน ช่วยเหลือกัน แต่งตัวตามแบบฉบับของกะเหรี่ยง ปัจจุบันแทบไม่พบเห็นสิ่งเหล่านี้เสียแล้ว

นี่คือข้อมูลด้านบุคคลและพฤติกรรมที่ผู้วิจัยได้เฝ้าดูและสอบถามอย่างละเอียด กับการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด รวมทั้งผลกระทบที่มีทั้งดีและไม่ดี ที่ระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามาบีบคั้นทำให้ชาวกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปมากพอสมควร

ส่วนที่ 2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยสอบถามและเฝ้าดูอย่างละเอียดเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอ บ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

จากข้อมูลที่เป็นปัจจัยหลักของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

1. ระบบราชการเป็นปัจจัยหลักในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองของชุมชนแก่นมะกรูด ตั้งแต่การเมืองระดับท้องถิ่นและการเมืองระดับประเทศ หรือแม้จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของไทยอย่างเคร่งครัด ปกติกะเหรี่ยงจะมีบทกฎหมายลงโทษเป็นแบบฉบับของตัวเองมานาน คล้าย ๆ แบบจารีตประเพณีที่ต้องถือปฏิบัติตามและคอยควบคุมบังคับชุมชนกะเหรี่ยงอย่างเข้มงวด ในการควบคุมให้ชุมชนกะเหรี่ยงต้องปฏิบัติตาม อย่างเช่น ถ้าเกิดมีการฆ่ากันตามขึ้นจะตั้งใจฆ่าที่ดี หรือ โดยความประมาทที่ดี ผู้ที่กระทำความผิดจะต้องรับโทษจากการตัดสินของคณะกรรมการที่ชุมชนจัดตั้งขึ้น โดยเอาผู้ที่ชุมชนให้ความเคารพ เช่น เจ้าวัด ผู้ใหญ่ที่ชาวบ้านให้ความเคารพ โทษ

จะหนักหรือเบาขึ้นอยู่กับที่การกระทำเป็นหลัก กรณีฆ่าคนตายโดยเจตนา ผู้กระทำจะต้องชดใช้สินไหมตามแต่ครอบครัวของผู้เสียหายจะเรียกร้อง ซึ่งผู้กระทำจะต้องชดใช้ แต่ถ้าผู้กระทำผิดซ้ำ ๆ คือ ฆ่าผู้อื่นตายอยู่บ่อย ๆ ตัวผู้กระทำจะต้องถูกลงโทษสูงขึ้นไป คือ จะต้องถูกฆ่าให้ตายตามกันไป และโทษอีกประการหนึ่งที่ถือว่ารุนแรงยิ่งกว่าถูกฆ่าให้ตามเสียอีกและกะเหริ่งกลัวที่สุดคือการสาปแช่งโดยใช้น้ำมันประภาศต่อฟ้าดินให้สาปแช่งผู้กระทำความผิดขอให้มอันเป็นไปทั้งครอบครัว การสาปแช่งน้ำมันนี้เป็นของเก่ามีมานานเป็นพัน ๆ ปีแล้ว ถือได้ว่าเป็นโทษที่กะเหริ่งใช้เป็นมาตรการสุดท้าย เช่น ผู้กระทำผิดไม่ยอมรับผิดทั้ง ๆ ที่ผิด หรือไม่ยอมชดใช้สินไหมกับผู้เสียหาย และประเพณีสาปแช่งน้ำมันกะเหริ่งจะถือปฏิบัติเหมือนกันหมดทั้งในเขตประเทศไทยและประเทศพม่า การสาปแช่งจะเกิดขึ้นน้อยมาก เพราะเป็นโทษที่รุนแรงที่สุด ชาวกะเหริ่งจะไม่ทำกันสักเท่าไร เพราะเขากลัวบาปกรรมจะตกกับครอบครัวของผู้สาปแช่ง เพราะชาวกะเหริ่งมีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาและเคร่งครัดในข้อวัตรปฏิบัติ การสาปแช่งถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายเข้าจึงหลีกเลี่ยงการสาปแช่ง

2. ข้อปฏิบัติทางกฎหมายอื่น ๆ ที่ลดหลั่นตามความผิดสมควรจะได้รับซึ่งไม่ต่างไปจากกฎหมายของทางราชการไทย นี่เป็นส่วนหนึ่งที่ชาวกะเหริ่งตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติ จากแนวทางปฏิบัติดั้งเดิมเปลี่ยนมาเป็นแนวทางปฏิบัติตามกฎหมายของทางราชการไทย จากการสอบถามกลุ่มที่ผู้วิจัยสอบถามอย่างละเอียด พบว่ากะเหริ่งพอใจระบบราชการไทยที่ครอบคลุมความประพฤติแทบจะทุกด้าน และให้การสนับสนุนและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ปัจจัยหลักของกระบวนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายกะเหริ่ง ตำบลแก่นมะกรูด ปัจจัยหลักคือ ทางรัฐที่ได้เข้าถึงชุมชนกะเหริ่ง ตำบลแก่นมะกรูด อยู่ห่างจากตัวอำเภอบ้านไร่ 33 กิโลเมตร เท่านั้น ปัจจุบันเส้นทางสัญจร ถนนลาดยางไปมาสะดวกสบาย ทางราชการได้ไปให้ความรู้ทางการเมืองในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะตัวแทนของราชการคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถือได้ว่าเป็นกระบอกเสียงให้กับราชการเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล เสียงที่สำคัญของทางราชการ คือ หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน เมื่อมีข่าวสารทางราชการ ทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะประกาศให้ทราบ และถ้ามีข่าวสำคัญมาก ๆ กำนันก็จะเรียกประชุม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชุมชนกะเหริ่งตำบลแก่นมะกรูดได้ซึมซับกับระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยธรรมชาติ เพราะในแต่ละเรื่องที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการอาศัยอยู่ในป่าเขตห้วยขาแข้งเราจะอยู่กันอย่างไร ให้ป่าอยู่ได้ สัตว์ป่าอยู่ได้ และคนอยู่ได้ เราจะจัดการกับป่าอย่างไร ป่าห้วยขาแข้งถือได้ว่าเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติแห่งแรกของประเทศไทย และที่อยู่ของกะเหริ่งตำบลแก่นมะกรูดอยู่ในเขตป่าห้วยขาแข้ง และการอนุรักษ์ป่า

เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาระหว่างชาวบ้านกับทางราชการ โดยเฉพาะกรมป่าไม้ ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างชาวบ้านแก่นมะกรูดกับหน่วยงานราชการหลายหน่วย ผู้วิจัยเองได้เข้าร่วมประชุมร่วมด้วยหลายครั้ง โดยเฉพาะแนวทางการใช้ป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุดและไม่กระทบกับสภาพแวดล้อมของป่ามรดกโลก แต่ยังหาข้อสรุปได้ไม่ชัดเจน สิ่งที่ได้ชัดเจนคือ การที่ชาวบ้านแก่นมะกรูดได้ให้ความร่วมมือกับทางราชการ ปัจจัยตรงนี้ถือได้ว่ามีส่วนผลักดันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองไปพอสมควร และชาวบ้านเริ่มกันเดินตามตามแนวทางของการพัฒนาทางการเมืองในระดับที่มีการเลือกตั้ง ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยเฉพาะในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้ง ผู้ใหญ่บ้าน หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล ชาวบ้านแก่นมะกรูดให้การสนับสนุนการปกครองเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม และตรงไปตรงมา และจะไปออกเสียงเลือกตั้งเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการเมือง กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมืองของกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ผลวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล จะมีปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองเชื่อมโยงเสมอ ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล จากการสอบถาม กำนันคนปัจจุบัน ตำบลแก่นมะกรูด ท่านให้คำตอบว่า ความสัมพันธ์ที่ชาวบ้านมีต่อระบบราชการที่ดี ต่อนักการเมืองที่ดี จะมีผลประโยชน์ร่วมกันทั้งในส่วนบุคคล สังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะนักการเมืองจะมีความคุ้นเคยกับผู้นำชุมชนและชาวบ้านทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม โดยเฉพาะนักการเมืองระดับชาติไม่ว่าจะเป็น ส.ส. , ส.ว. จะคุ้นเคยกับพื้นที่ ตำบลแก่นมะกรูด เป็นอย่างดี เพราะในเขตตำบลแก่นมะกรูดมีประชากรกะเหรี่ยงเป็นจำนวนมากที่มีสิทธิมีเสียงในการเลือกตั้ง และเป็นพื้นที่เข้าออกได้สะดวก และมีธรรมชาติสวยงามโดยเฉพาะป่ามรดกโลกห้วยขาแข้ง ผู้ที่เข้าสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดอุทัยธานีในเขตอำเภอบ้านไร่ จะต้องเข้าออกในพื้นที่แก่นมะกรูดตลอด ไม่ว่าจะเป็นช่วงหาเสียงเลือกตั้งหรือช่วงปกติที่ดี ต้องเข้ามาทำความคุ้นเคยกับชาวบ้านโดยส่วนตัว หรือในส่วนของพรรคการเมือง ตรงนี้จึงทำให้เกิดความคุ้นเคยและความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ความสัมพันธ์ระหว่างตัวผู้สมัคร ส.ส. หรือ ส.ส. เองจะมีความสัมพันธ์ต่างกับกับระบบราชการ

ระบบราชการส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายทางราชการที่จะติดตามหรือช่วยเหลือตามแผนนโยบายที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ ส่วน ส.ส. นั้นต่างกับส่วนราชการ ที่สามารถปรับเปลี่ยนหรือนโยบายได้ตลอด ส่วนได้ที่เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวเอง หรือชาวบ้าน หรือส่วนรวมก็สามารถใช้เป็นนโยบาย

ได้ และในส่วนที่ชาวบ้านได้ประโยชน์จาก ส.ส. การให้คำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการเมือง แนวคิด หรือ อุดมการณ์ทางการเมือง อย่างค่อย ๆ เป็น ค่อย ๆ ไป ทำให้ชาวบ้านมีความเข้าใจการเมืองมากขึ้น และติดตามการทำงานของรัฐบาลอยู่ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะนโยบายของพรรคการเมือง จากการสอบถามผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ท่านได้กล่าวว่า นโยบายพรรคการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศแล้ว ราคาสินค้าทางการเกษตรจะมีราคาดี คือ พรรคประชาธิปัตย์ ทุกครั้งพรรคประชาธิปัตย์เข้ามาบริหารประเทศราคาพืชผลดีมากทุกครั้งเท่าที่จำได้

และปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยด้านการศึกษาของกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด ยังต่ำอยู่ กะเหรี่ยงยังน้อยมากที่จบระดับปริญญาตรี การศึกษาสูง ๆ ถือได้ว่าเป็นการเปิดแนวคิดอย่างไรขอบเขตแทบจะทุกเรื่อง จะเป็นผู้ทันโลก ทันคน รู้สังคม เศรษฐกิจและการเมือง และเอาตัวรอดได้แทบจะทุกสภาวะ การศึกษาดี ๆ จะทำให้ประเทศง่ายต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ปัจจัยส่วนบุคคลอีกประการหนึ่ง ชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดได้ให้ความร่วมมือทางราชการ เช่น ปฏิบัติตามกฎหมายป่าไม้ การไม่เข้าไปล่าสัตว์หรือหาของป่า บุกรุกแผ้วถางป่าในเขตป่าสงวน จะมีบ้างก็เป็นส่วนน้อย โดยเฉพาะการล่าสัตว์ในปัจจุบัน ส่วนการบุกรุกแผ้วถางป่าจะมีบ้างก็เพื่อสำหรับเพาะปลูกเพื่อยังชีพมิได้บุกรุกป่าสำหรับเพื่อนายทุนหรือขายอะไร ในพื้นที่ตำบลแก่นมะกรูดเป็นพื้นที่ป่าสงวนทั้งหมดไม่มีเอกสาร จะเป็นพื้นที่สำหรับชาวบ้านไว้ทำกินเท่านั้น และเป็นพื้นที่พิเศษไม่อนุญาตบุคคลนอกพื้นที่เข้ามาอยู่เว้นไว้สำหรับคนกะเหรี่ยงเท่านั้น

ปัจจุบันประชากรกะเหรี่ยงได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นหลายเท่าตัว อดีตกำนัน เวียจะโพ คลองวะ ได้เคยเข้าประชุมใหญ่มีผู้ร่วมเข้าประชุมระดับข้าราชการผู้ใหญ่ของจังหวัดอุทัยธานี มีผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ สารวัตรใหญ่อำเภอบ้านไร่ ฯลฯ รวมทั้งตัวผู้วิจัยได้เข้าร่วมประชุมด้วยเมื่อปี พ.ศ. 2545-2546 กำนันเวียจะโพ ในตอนนั้นได้พูดว่า เมื่อ 30 กว่าปีก่อนเรามาอยู่แก่นมะกรูดมีชาวบ้านประมาณ 100 กว่าคน ทางเราได้จัดที่ให้เรากินคนละ 20 ไร่ จนปัจจุบันมีชาวบ้านเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนพันคนแต่ที่ดินก็ยังมิเท่าเดิม ชาวบ้านเข้าไปรุกที่ใหม่ก็โดนจับ ตรงนี้ขอให้ส่วนราชการไปรณพิจารณาเรื่องที่ทำกินให้กับเรา ชาวบ้านแก่นมะกรูดซึ่งประชากรเพิ่มมากขึ้นเราจะอยู่กันอย่างไรถ้าไม่มีที่ทำกิน อดีตกำนันได้กล่าวไว้ตัวผู้วิจัยยังจำได้ การเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่ายังไม่มีการจัดการอย่างเป็นรูปธรรม อย่างเช่น ป่าชุมชนแก่นมะกรูดไม่มี และการรุกป่าเขตต้นน้ำใน “มอตาจอย” ที่โดนบุกไปบางส่วน ตัวผู้วิจัยได้เข้าไปปรึกษากับกำนันคนปัจจุบัน ว่าจะจัดการอย่างไรกับป่าต้นน้ำ เพราะถ้าเข้าไปตัดต้นไม้ใหญ่มากเข้าจะทำให้หมดความชุ่มชื้น และน้ำจะไม่มีในที่สุด เพราะปัจจุบันรู้สึกช่วงหน้าแล้งน้ำแทบจะไม่มี ถ้าน้ำไม่มีชาวบ้านแก่นมะกรูดจะอยู่กินอย่างไร เพราะอาศัยน้ำจากห้วยนี้ห้วยเดียวเท่านั้น กำนันและหลาย ๆ ฝ่ายกำลังดำเนินการอยู่ ป่าต้นน้ำอยู่ด้านบน คือ อยู่ทางทิศตะวันออกติดกับบ้านอิมาดอิทราย

จำนวนประชากรกะเหรี่ยงทั้งหมดในแถบจังหวัดอุทัยธานี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี กำแพงเพชร ยังไม่เคยมีชาวกะเหรี่ยงที่เข้ามามีบทบาททางการเมือง เช่น เป็น ส.ส. , ส.ว. หรือที่มีส่วนในการเข้าไปจัดการทางการเมืองในระดับวางนโยบายในระดับชาติเลย ต่างกับชนกลุ่มน้อยอื่นๆ เช่น อิสลาม จีน มอญ ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้มีบทบาททางการเมือง โดย อิสลามในเขต 3 จังหวัดทางภาคใต้จะมีบทบาททางการเมืองค่อนข้างสูงมาก ส่วนคนจีนส่วนใหญ่จะเป็นใหญ่ในส่วนของการเศรษฐกิจของประเทศเสียเป็นส่วนใหญ่ ส่วนคนมอญมีอยู่บ้างที่มีส่วนทางการเมืองในระดับสูงแต่ไม่มากนัก

ส่วนที่ 3.1 ผลวิเคราะห์ปัจจัยด้านสังคมของกะเหรี่ยง ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

กะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูด เป็นกะเหรี่ยงโปว์ (Pwo Kgren) คนไทยเรียกว่ากะเหรี่ยงโปว์ พม่าเรียกว่า ตาเลียงกะยิ่น ย้อนกลับไปทำความเข้าใจกลุ่มชนชาติกะเหรี่ยงในด้านเชื้อชาติ ภาษา และประชากร ในประเทศไทย

1. ด้านเชื้อชาติ คนทั่วไปในภาคกลางเรียกชาวเขาเผ่านี้ว่า กะเหรี่ยง พม่าเรียก กะยิ่น ส่วนคนพื้นเมืองในภาคเหนือและพวกไทยใหญ่ เรียกว่า ยาง ส่วนชาวยุโรป เรียกว่า (Karen) กะเหรี่ยงถูกจัดอยู่ในตระกูลทิเบต-พม่า แบ่งเป็นแขนงที่สำคัญดังนี้

1) กะเหรี่ยงสะกอ (Skaw Karen) กะเหรี่ยงสะกอเรียกตัวเองว่า กะยา คนไทยเรียกว่า ยางขาว กลุ่มกะเหรี่ยงสะกอในแถบตะวันตกของจังหวัดเชียงใหม่ เรียกตัวเองว่า บูนุโย

2) กะเหรี่ยงโปว์ (Pwo Karen) คนไทยเรียกกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ว่า ยางโปว์ ซึ่งเป็นกะเหรี่ยงกลุ่มตำบลแก่นมะกรูด และในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี และจังหวัดตาก เขตอำเภออุ้มผาง เป็นกะเหรี่ยงโปว์

3) กะเหรี่ยงบเว (Byhwe Karen) กะเหรี่ยงกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า กะยา ส่วนคนไทยเรียกว่า ยางแดง พม่าเรียกว่า กายินนี สมัยปัจจุบันเรียกว่า กะยา ชาวยองกฤษเรียกว่า คารเนนี

4) กะเหรี่ยงตองตู หรือ ปะโอ (Pa-O) คนไทยและพม่าเรียกกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ว่า ตองตู พวกไทยใหญ่เรียกว่า ตองซู

2. ด้านภาษา กะเหรี่ยงแต่ละเผ่ามีภาษาพูดที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่าง ๆ พื้นฐานของภาษาไม่เป็นที่ทราบแน่นอน บางแห่งบอกว่ามาจากต้นตระกูลจีน-ทิเบต แต่บางแห่งสันนิษฐานว่ามีความใกล้เคียงกับแขนงของ ทิเบต-พม่า ซึ่งเข้าใจว่าข้อสันนิษฐานอันหลังน่าจะถูกต้องมากกว่า ภาษาของกะเหรี่ยงสะกอ โปว์ และบเว มีความใกล้เคียงกันแต่ไม่สามารถเข้าใจกันได้ เพราะตัวผู้วิจัยได้เข้าไปในพม่ากับอาจารย์เวียโพ ซึ่งท่านเป็นเจ้าอาวาสที่วัดแก่นมะกรูด ไปพบกะเหรี่ยงในพม่าพูดกันไม่รู้เรื่อง ส่วนรูปร่างหน้าตาก็เหมือนกับอาจารย์เวียโพ คือ ตัวเล็ก ๆ ไม่ใหญ่ ผิวพรรณเหมือนกัน ซึ่ง

ท่านได้บอกตัวผู้วิจัยว่า พวกนี้น่าจะเป็นกะเหรี่ยง และเป็นที่น่าสังเกตว่าภาษาของกะเหรี่ยงสะกอ และกะเหรี่ยงโปว์ นักวิชาการด้านภาษาได้กล่าวว่า กะเหรี่ยงสะกอและโปว์ น่าจะได้รับอิทธิพลจาก ภาษาในตระกูล มอญ-เขมร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษามอญ เพราะชนชาติมอญในอดีตนั้น ครอบครองดินแดนพม่ามาก่อน

3. ด้านประชากร ชาวกะเหรี่ยงเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในพม่ามากที่สุด จากการสำรวจสำมะโนประชากรของพม่า พ.ศ. 2474 ซึ่งเป็นระยะเวลา 80 กว่าปี กะเหรี่ยงที่อยู่ในพม่ามีมากถึง 1,340,000 คน ในจำนวนนี้เป็นกะเหรี่ยงสะกอมีจำนวนมากที่สุด มี 500,000 คน กะเหรี่ยงโปว์มี 473,000 คน กะเหรี่ยงปะโอมี 223,000 คน และกะเหรี่ยงบเว หรือ คะยา มีจำนวน 32,000 คน ส่วนกะเหรี่ยงในประเทศไทยโดยเฉพาะกะเหรี่ยงโปว์ นายปีเตอร์ อินตัน ได้ทำการศึกษากะเหรี่ยงโปว์ ในภาคเหนือของประเทศไทยมีจำนวนประชากรมากถึง 200,000 คน ซึ่งเป็นตัวเลขเมื่อ พ.ศ. 2512 เมื่อประมาณ 43 ปี มาแล้ว ปัจจุบันประชากรชาวกะเหรี่ยงคงมีมากเป็นจำนวนล้านคนแน่นอน (ขจิต คุรุพัฒน์ 2528)

ปัจจัยด้านสังคมของกะเหรี่ยงโปว์แก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

สภาพความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยงโปว์แก่นมะกรูด ปัจจุบันตั้งหลักแหล่งอยู่แบบถาวร การสร้างบ้านในปัจจุบันแตกต่างกับเมื่อ 10 กว่าปีก่อน เมื่อ 10 กว่าปีก่อนกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดจะสร้างบ้านไม้ไผ่ หลังคาอาศัยแฝกเป็นส่วนใหญ่และอยู่ได้ไม่กี่ปีก็สร้างใหม่ ปัจจุบันสร้างแบบสมัยใหม่แบบคนไทยคือ สร้างด้วยไม้เสียบเป็นส่วนใหญ่และมีบ้านปูนบ้างไม่มากนัก และการหาที่ทำเลของกะเหรี่ยงแทบทุกกลุ่มจะคล้าย ๆ กัน คือ การสร้างบ้านจะตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มก้นกระทะ ล้อมรอบด้วยภูเขา กะเหรี่ยงจะอาศัยอยู่ระหว่างหุบเขาและปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ แหล่งน้ำ แหล่งน้ำที่กะเหรี่ยงอาศัยอยู่ต้องมีลำห้วย แหล่งน้ำสมบูรณ์ต้องไหลตลอดทั้งปี กะเหรี่ยงจะไม่อยู่บนสันเขา ไม่เหมือนกับกลุ่มชาวเขาเผ่าม้งชอบอาศัยอยู่บนสันเขา จากการสัมภาษณ์นายเวีย จะโพ่ คลองวะ อดีตกำนันตำบลแก่นมะกรูด “ปัจจุบันความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูดเปลี่ยนไปมาก จากหน้ามือเป็นหลังมือ ไม่ว่าสภาพความเป็นอยู่ หรือระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้กะเหรี่ยงปรับตัวแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการทำมาหากิน ซึ่งอันนี้เป็นปัญหามากที่สุด เมื่อ พ.ศ. 2518 ประชากรตำบลแก่นมะกรูดมีไม่กี่ร้อยคน แต่ปัจจุบันประชากรเพิ่มมากขึ้นเป็นพันคน ทางรัฐได้จัดที่ทำกินให้ครอบครัวละ 20 ไร่ เราก็อยู่กันได้ไม่มีปัญหา ปัจจุบันประชากรเพิ่มขึ้นที่ทำกินก็ยังเท่าเดิม ตรงนี้เป็นปัญหามาก ผมเป็นกำนันหนักใจมากเกี่ยวกับการบุกรุกป่าเพื่อใช้เป็นที่ทำกิน นี่

เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทางรัฐต้องรีบเข้ามาดูแลความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูด”(เวียจโพ คลองวะ สัมภาษณ์ 2555)

การสร้างครอบครัว กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดชายหญิงเมื่อแต่งงานกันแล้ว โดยปกติฝ่ายชายจะต้องไปอยู่ที่บ้านของฝ่ายหญิงจนกว่าจะมีลูกด้วยกัน จึงแยกตัวออกมาสร้างครอบครัวเป็นของตนเอง ชาวกะเหรี่ยงถือว่าบ้านเป็นสถานที่ทางวิญญาณของภรรยา เมื่อไปสร้างครอบครัวของตนเองแล้ว เมื่อเข้าอยู่บ้านหลังใหม่ที่ตนเองสร้างจะมีการทำพิธี เตะบึงเซี่ยง คือพิธีไหว้ผีผู้พิทักษ์ การสืบสายฝ่ายมารดา ความมุ่งหมายของพิธีกรรมนี้เพื่อแจ้งแก่ผีสายมารดาให้ทราบถึงการแต่งงาน หลังจากนั้นภรรยาก็มีอำนาจในการตกลงใจอนุญาต หรือห้ามมิให้ใครมาอาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้ การอยู่ครองเรือนของชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะมีผัวเดียวเมียเดียวการหย่าร้างมีน้อยมาก

การแต่งตัว ชุดประจำเผ่าของกะเหรี่ยง ผู้ชาย ผู้หญิง เด็กผู้ชาย เด็กผู้หญิง จะแตกต่างกันไป

ชุดประจำเผ่าผู้ชาย ผู้ชายจะนุ่งผ้าถุงยาวถึงตาตุ่มและเป็นสีแดงสด ส่วนเสื้อนั้นสีขาวมีเส้นสีแดงแซมที่ตัวเสื้อทั้งตัว เสื้อดู ๆ แล้วเหมือนกระสอบที่ผ่าตรงตุ้มกระสอบให้หัวผ่านได้ ส่วนแขนไม่มีผ้าเป็นช่องให้แขนผ่านได้ ส่วนชายเสื้อจะมีพู่ห้อยพอประมาณ เด็กผู้ชายก็เหมือนกัน เครื่องประดับของผู้ชายไม่มีอะไร

ชุดประจำเผ่าผู้หญิง ผู้หญิงกะเหรี่ยงจะนุ่งผ้าถุงเหมือนกับผู้ชาย ผู้หญิงจะมีสีแดงแต่มีลวดลายสวยงามพอๆ โดยเฉพาะท่อนล่างของผ้าถุงจะมีลาย สีส้มพู สีเหลือง สีดำ ทอสลัไปสลัมาสวยงามมาก ส่วนเสื้อนั้นก็สวยเช่นกัน จะเป็นสีแดงเป็นหลักและสลักด้วยสีชมพู เหลือง ดำ โดยเฉพาะตรงส่วนกลางของเสื้อจะมีลวดลายสลักกัน เสื้อจะเหมือนกับของผู้ชาย แต่จะสั้นกว่ามาก เสื้อผู้หญิงจะอยู่ขนาดเอว ส่วนเสื้อของผู้ชายจะยาวไปถึงขาอ่อน ผู้หญิงที่มีสามีแล้วจะใส่สีแดง ส่วนเด็กผู้หญิงหรือเป็นเด็กสาวที่ยังโตอยู่จะแต่งชุดสีขาวแซมด้วยสีแดงเล็กน้อย และจะเป็นคล้ายๆ ชุดนอนของคนไทยที่ใส่อยู่บ้าน ก็จะเป็นชุดยาว ยาวจนถึงตาตุ่มไม่มีคอหรืออะไรยาวจนตาตุ่มเลย ส่วนเครื่องประดับของผู้หญิงที่เห็นอยู่เป็นประจำคือ กะเหรี่ยงจะเกล้าผม และเสียบดอกไม้ที่มวยผม ดอกไม้ทุกชนิดจะเสียบได้และมีเครื่องรางผูกที่คอแน่นคอตีเดียว เครื่องรางนี้จะใส่ตลอดแทบจะไม่ถอดเลย

ชุดประจำเผ่าของกะเหรี่ยง โดยเฉพาะกะเหรี่ยงโปว์จะเหมือนกันหมด ไม่ว่าจะอยู่จังหวัดไหน และเป็นชุดที่ทอด้วยมือและทอเอง ผู้วิจัยเคยได้ชุดประจำเผ่าของกะเหรี่ยงมาสองชุดเป็นชุดของผู้หญิงทอด้วยมือสวยงามและหนาๆ โดยเฉพาะเสื้อ และต้องใช้เวลานานมากเป็นเดือนๆ จะได้สักชุดหนึ่ง เพราะไม่มีขาย กะเหรี่ยงในปัจจุบันจะไม่แต่งชุดประจำเผ่า ยกเว้นในวันเทศกาลสำคัญๆ เท่านั้น เช่น วันเลี้ยงผีบรรพบุรุษ วันพระใหญ่ๆ หรือวันสำคัญที่ส่วนราชการต้องการให้กะเหรี่ยงลงไปเมืองเพื่อต้องการให้รู้ว่ากะเหรี่ยงก็มีการแต่งตัวเป็นแบบฉบับของตัวเอง ส่วนใหญ่

ถ้าไม่มีเหตุการณ์สำคัญก็จะแต่งตัว ใส่กางเกง เสื้อ แบบฉบับของคนไทยเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะมันง่ายดี ซึ่งหาสะดวกสบายกว่า ส่วนชุดประจำเผ่าก็เก็บไว้นาน ๆ จะออกมาใส่สักครั้งหนึ่ง

ค่านิยมทางสังคมของกะเหรี่ยง ในสังคมกะเหรี่ยงถือว่าความมั่งคั่งและมีวัวควาย เป็นสิ่ง ที่แสดงถึงสถานะอันสูงส่ง ในสังคมของกะเหรี่ยง การประกอบอาชีพไม่มีความสำคัญอย่างใดต่อ สถานะทางสังคม ทั้งนี้เพราะกะเหรี่ยงแทบทั้งหมดมีอาชีพทางเกษตรกรรมชาวกะเหรี่ยง คือ การ แสดงความมั่งคั่ง หรือ แสดงให้คนอื่นเห็นว่าคนนั้นมีสมบัติ การแสดงในส่วนนี้กะเหรี่ยงจะไม่ แสดงให้ใครรู้ คือจะไม่โอ้อวด

ค่านิยมอีกประการหนึ่งของกะเหรี่ยง คือกะเหรี่ยงจะให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์อัน เพื่อนมาก เขาจะซื่อสัตย์ เชื่อมั่น และสืบทอดกัน ความเป็นพี่น้องกันจะมีความแน่นแฟ้นมาก ยิ่ง ในสมัยก่อนด้วยแล้วยังยอมรับนับถือกันมากกว่าปัจจุบัน ชาวกะเหรี่ยงถือว่าความรักใคร่สัมพันธ์ ภายในเผ่ามีความสัมพันธ์และสำคัญกว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวเสียอีก

ระบบการปกครองหมู่บ้าน ผู้มีอิทธิพลที่สุดในหมู่บ้านคือ “เชี้ยเก็งตู” คือ หัวหน้าหมู่บ้าน นอกจากจะเป็นหัวหน้าหมู่บ้านแล้วยังเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตำแหน่ง เชี้ยเก็งตู ได้มาโดยการสืบทอดมาจากบิดา เชี้ยเก็งตูจะเป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินกรณีพิพาท ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน การทำหน้าที่ของเชี้ยเก็งตูมิได้ตัดสินข้อพิพาทโดยเอาความเห็นส่วนตัว โดยมิได้ฟังความเห็นของผู้เฒ่าผู้แก่ของหมู่บ้าน เชี้ยเก็งตูจะต้องปรึกษารื้อกับผู้เฒ่าผู้แก่ก่อนและ เอาเสียงส่วนใหญ่เป็นหลักตัดสิน จะต้องเห็นด้วยทั้งเชี้ยเก็งตูและผู้เฒ่าผู้แก่จึงจะตัดสินข้อพิพาท

ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นข้อพิพาทที่จบด้วยการชดใช้สินไหมให้กับผู้เสียหาย ส่วนความผิดร้ายแรง เช่น ฆ่าคนตาย ในสมัยก่อนผู้กระทำผิดคือไปฆ่าคนตาย ตัวผู้ฆ่าคนอื่นตาย จะต้องถูกฆ่าให้ตายตามกันไป แต่ปัจจุบันกะเหรี่ยงแคว้นมะกรุจะไม่จัดการกับเรื่องนี้ จะมอบให้ เป็นหน้าที่ของรัฐบาลจัดการ ลงโทษตามความผิดที่จะได้รับ แต่การฆ่ากันตาย ตัวผู้วิจัยอยู่แคว้น มะกรุมา 10 กว่าปี ยังไม่มีการฆ่ากันตาย แต่เรื่องการมีเรื่องมีราวกันพอมียู่บ้าง เหตุที่มีส่วนใหญ จะในช่วงมีการแต่งงาน เพราะดื่มเหล้า การดื่มเหล้าแล้วเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้มีเรื่องมีราวกัน ส่วนความผิดอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจคือ การลักขโมย ผิดผู้หญิง และการกระทำความผิดนี้ต้องกระทำ ความผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก หรือผู้หญิงที่ชอบไปเป็นชู้กับสามีชาวบ้านเป็นชู้ซ้ำแล้วซ้ำอีก เชี้ยเก็งตู เดือน เทำไรก็ยังทำผิดอยู่รำไป การทำผิดแบบนี้จะต้องถูกขับไล่ออกจากหมู่บ้าน ส่วนผู้หญิงที่เป็นชู้จะถูก เชี่ยนตี และประจานทั้งหมู่บ้านแล้วขับไล่ออกจากหมู่บ้านเช่นกัน กว่าจะกลับหมู่บ้านได้ต้อง ปรับตัวเองให้เป็นที่พอใจ เชี้ยเก็งตูและผู้เฒ่าผู้แก่ของหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์ นายดี ภักโคร์ ครู โรงเรียนบ้านใหม่คลองอ้งจะกล่าวว่า “ในสมัยก่อนการปิดถูกผิดเมียจะถูกขับไล่ออกจากหมู่บ้าน 3-5 ปี เมื่อมีการคบชู้เกิดขึ้นถ้าฝ่ายชายอยากได้เมียคืนต้องซื้อคืน กฎนี้เริ่มหายไป มีการใช้

กฎหมายสมัยใหม่เข้ามาแทน อาจมีการฟ้องร้องขึ้นโรงขึ้นศาล แต่ยังคงใช้กฎหมายอยู่บ้าง สมัยก่อนถ้ามีการฆ่ากันตาย ผู้ใหญ่เป็นผู้ตัดสิน ถ้ามีการกระทำผิดซ้ำบ่อยๆ ผู้กระทำผิดอาจต้องตายตกตามกัน เพราะทางราชการยังเข้าไม่ถึง การสาปแช่งเป็นเรื่องที่ชาวกะเหรี่ยงกลัวมากที่สุดอาจมีการกินน้ำ

ศาสนา ชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดนับถือ พุทธศาสนา และนับถือผีบรรพบุรุษ ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าแทบทุกหนทุกแห่งจะมีผีสิงสถิตอยู่ เช่น ในป่า ในไร่ หรือ ในหมู่บ้าน ผีที่กะเหรี่ยงนับถือมีอยู่สองอย่างคือ ผีเรือน กับ ผีบ้าน

ผีเรือน คือ ผีเจ้า หรือ ผีประจำหมู่บ้าน คือเมื่อ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ได้ตายไป วิญญาณของท่านเหล่านั้นคงวงเวียนไปมาในบ้านเรือนและหมู่บ้าน คอยปกป้องดูแลลูกหลานให้อยู่ด้วยความสงบสุข

ผีบ้าน คือ ผีเทพารักษ์ หรือ เป็นผีเจ้าที่คอยรักษาหมู่บ้าน กะเหรี่ยงถือว่าผีเจ้าที่มีความสำคัญมากคนหนึ่ง เพราะมีความสำคัญในพิธีเกี่ยวกับการเกษตร และพิธีกรรมเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของคนทั้งหมู่บ้าน

และจะมีการเลี้ยงผีปีละ 2 ครั้ง ทั้งผีบ้านและผีเรือน ครั้งแรกช่วงฤดูฝน ครั้งที่สองจะจัดวันสิ้นฤดูการเกษตร

ความเชื่อในเรื่องวิญญาณและภูติผีของชาวกะเหรี่ยง มีผลดีต่อความเป็นอยู่ของสังคมกะเหรี่ยงมาก ทำให้เกิดคุณธรรม เพราะการทำผิดต่าง ๆ เช่น การลักขโมย การผิดลูกเมียของผู้อื่น กะเหรี่ยงถือว่าผีข่มเหินเสมอและจะลงโทษ จะทำให้ครอบครัวเดือดร้อน เจ็บไข้ได้ป่วย และจะทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย ความโกรธของผีจะมีต่อทุกคนในหมู่บ้าน ด้วยเหตุนี้กะเหรี่ยงจึงไม่กล้าทำผิด

พุทธศาสนา กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดในปัจจุบันทั้งเด็กและผู้ใหญ่รวมทั้งผู้ที่ประกอบพิธีกรรม หรือ เจ้าวัด จะให้ความเคารพต่อพุทธศาสนา วันพระสำคัญ เจ้าวัดก็เข้าวัดมารับศีลฟังธรรม ความเชื่อต่อพุทธศาสนาของกะเหรี่ยงมีมานานนับพันปีแล้ว กะเหรี่ยงได้รับอิทธิพลมาจากชนชาติมอญในพม่า ชนชาติมอญมีความศรัทธาพุทธศาสนาเป็นที่สุด เคารพพระในพุทธศาสนา เมื่อครั้งประเทศพม่ายังเป็นของมอญอยู่เราจะเห็นเจดีย์สวย ๆ ในประเทศพม่า เช่น ขเวดากองเจดีย์ มอญเป็นผู้สร้าง หรือแม้กระทั่งเจดีย์ที่พุททามสวยงามที่สุดของพม่า ในประเทศพม่า ปัจจุบันยังมีรัฐมอญซึ่งเป็นแถบที่คนมอญอาศัยอยู่ และอยู่ติด ๆ กันคือรัฐกะเหรี่ยง กะเหรี่ยงได้รับอิทธิพลจากมอญในการนับถือพุทธศาสนา กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดโดยเฉพาะพวกเด็กผู้ชายทุกคนจะต้องมาอยู่วัดรับใช้พระช่วยงานวัด กวาดวัด ทำวัตรสวดมนต์ สาเหตุที่มาอยู่วัด เพราะพ่อแม่ให้มาอยู่ เพราะกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าเด็ก ๆ ถ้ามาอยู่วัดแล้วเด็กจะไม่คือ เป็นเด็กดี และช่วงโรงเรียนปิดเทอม

เด็กชายชาวกะเหรี่ยงจะบวชเป็นสามเณรอย่างน้อย 1 เดือน เด็กผู้หญิงจะบวชชี ผู้ชายชาวกะเหรี่ยงทุกคนต้องบวชอย่างน้อย 1 พรรษา หรือมากกว่า ปัจจุบันประเพณีนี้กะเหรี่ยงยังถือปฏิบัติอยู่อย่างเคร่งครัด วัดถือได้ว่าเป็นเสมือนศูนย์รวมของกะเหรี่ยง คล้ายกับคนไทยในยุคโบราณอาศัยวัดในทุกเรื่อง ตั้งแต่การศึกษา แพทย์ สถาปัตยกรรม ฯลฯ กะเหรี่ยงมีปัญหาอะไร เจ็บไข้ได้ป่วยก็มาหาพระให้ปัดเป่าก็มีอยู่ในปัจจุบัน เวลาจะคลอดลูกก็มาหาพระขอน้ำมนต์เพื่อให้คลอดลูกง่าย โดยเฉพาะตัวผู้วิจัยเองเป็นหมอย่อย ๆ ในการปัดเป่า หรือมาขอน้ำมนต์เวลาจะไปคลอดลูกที่โรงพยาบาล เพราะทุกครั้งที่เอาน้ำมนต์ไปจะออกลูกง่ายไม่เจ็บปวดเลย เลยเป็นที่กล่าวขานไปทั้งตำบล กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดไม่ว่าจะยากจนอย่างไร ในตอนเช้าถ้าพระไปบิณฑบาตจะใส่บาตรพระแทบทุกบ้าน และให้ความเคารพในที่สุดพระว่ากล่าวอย่างไรก็รับฟังและนำไปปฏิบัติ พระกลัวเป็นบาปถ้าพระพูดเขาจะทำตามเสมอ

นี่เป็นส่วนหนึ่ง ปัจจัยด้านสังคม ตั้งแต่เชื้อชาติ ภาษา ประชากร ครอบครัว การปกครอง การแต่งตัว และศาสนา ปัจจุบันก็มีการปรับเปลี่ยนไปตามกาลสมัย เพื่อให้เข้ากับสภาวะโลกในระบบทุนนิยม เพื่อความอยู่รอดของชนเผ่าถ้าไม่ปรับตัวเองไม่ว่าเป็นชนชาติใดคงจะอยู่ไม่ได้ แต่จะปรับตัวเองอย่างไรรากเหง้าของชนเผ่ากะเหรี่ยงก็ยังคงอยู่ต่อไป

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจของชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด คือ การทำการเกษตรเป็นหลัก และในอดีตเป็นการทำการเกษตรเพื่อยังชีพเท่านั้น กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดจะปลูกข้าวเป็นหลักไว้สำหรับบริโภคให้พอในครอบครัวปีหนึ่ง ๆ เท่านั้น ส่วนพืชอย่างอื่นก็มี พริกขี้หนู ถั่วลิสง มะละกอ พักทอง ฯลฯ และมีไว้กินเท่านั้น มิได้ปลูกไว้ขายแต่ประการใด แต่ในปัจจุบันการเพาะปลูกของชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดได้เปลี่ยนไป โดยเฉพาะการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง สำหรับป้อนโรงงาน และเริ่มปลูกพืชเศรษฐกิจหลักคือ ปลูกยางพารา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ กำนันแก่นมะกรูด ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่ ได้รับคำตอบเหมือนกันหมดเรื่องของความเป็นอยู่กับเศรษฐกิจของหมู่บ้าน นายเวียจะโพ คลองวะ อดีตกำนัน ตำบลแก่นมะกรูด ได้กล่าวว่า “ปัจจุบันชาวบ้านมีความเป็นอยู่สะดวกสบายกว่าแต่ก่อนมาก เช่น การเดินทางไปไหนมาไหน หนทางสะดวกสบายลาดยาง แต่ก่อนช่วงหน้าฝนจะไปไหนไม่ได้เลยหนทางจะลื่นเพราะถนนเป็นลูกรังและก่อนหน้าไปไหนจะเดินกันเป็นส่วนใหญ่รถราแทบจะไม่มี ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นหน้ามือเป็นหลังมือ มีรถกันแทบทุกบ้านและก็เป็นหนี้กันถ้วนหน้า รวมทั้งผมด้วย เป็นหนี้กันทุกบ้านครับ อย่างน้อยบ้านหนึ่ง ๆ ต้องมีรถมอเตอร์ไซด์ ซึ่งเงินผ่อนทั้งนั้น และผ่อนเป็นปี ปีหนึ่งไปจ่ายเขารั้งหนึ่งหลังจากเก็บเกี่ยวพืชผล ถ้าปีไหนผลผลิตไม่ได้ก็เป็นหนี้เพิ่มครับ ตรงนี้ทำให้เราลำบากก็ธรรมดาดีก็มีเสีย ” (เวียจะโพ คลองวะ สัมภาษณ์ 2555)

ผู้วิจัยได้สอบถามอีกว่า หลังผลผลิตแต่ละปีเป็นอย่างไรบ้าง ราคาดีหรือเปล่า ท่านกล่าวว่า ผลผลิตโดยเฉพาะข้าวโพดแทบจะไม่ได้อะไร อย่างผมปลูกมากปีนี้ได้ประมาณ 7 แสนกว่า แต่หัก ค่าลงทุนทั้งปุ๋ย ยา แรงงานต่าง ๆ หักไปเกือบ 6 แสน นี่ยังไม่ได้คิดค่าแรงในครอบครัวที่ได้ลงแรง ไปก็พออยู่ได้ ท่านได้กล่าวต่อไปอีกว่า “ ปัจจุบันหนทางไปมาสะดวกทำให้เราได้ขายผลผลิตที่ ปลูกเสริม เช่น ถั่วฝักยาว มะละกอ พริกทอง ทำให้รายได้เพิ่มขึ้น อย่างปลูกพริกทองนี้ เช่น ลงทุนเมล็ด พริกทอง 2 กระป๋อง ถ้าฝนดี ๆ ไม่แล้งจนเกินไป ปลูกครั้งหนึ่งบางครั้งได้ 6-7 หมื่นบาท ลงทุนไม่ถึง พัน ยังดีกว่าปลูกข้าวโพดซึ่งเป็นพืชหลัก แต่การปลูกพริกทองที่จะได้ราคาดี ๆ มันอยู่ที่จังหวะ มัน ได้เป็นบางครั้ง เช่น พริกทองขาดตลาดและมีคนปลูกน้อยจึงจะได้ราคาดี ส่วนมะละกอ ราคาก็ได้ พอสมควร ถั่วฝักยาวก็ได้ดีกว่าแต่ก่อน สาเหตุที่ชาวบ้านขายได้ เพราะหนทางสะดวก แต่ก่อนเป็นทาง ลูกวิ่งพ่อค้าไม่เข้ามาซื้อเลย เพราะการไปมาลำบากระยะทางประมาณ 10 กว่ากิโล ต้องใช้เวลาการ ไปมาเกือบ 2 ชั่วโมง และเป็นทางขึ้นเขาทำให้พ่อค้าไม่เข้ามาซื้อ แต่ปัจจุบันพ่อค้าแย่งกันซื้อ พริกทอง มะละกอ ถั่วฝักยาว ราคาดีพออยู่ได้ แต่ก่อนถั่วฝักยาวไม่มีราคาหัวหนึ่งสัก 50 สตางค์ ก็ยังไม่ได้สุก นำมาคั้นเพราะไม่มีคนซื้อ ปัจจุบันหัวหนึ่ง 5-7 บาท ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ ถั่วฝักยาวเป็นพืชเสริมปลูก ทั้ง ๆ ไร่”(เวียจะโพ่ คลองวะ สัมภาษณ์ 2555)

ตัวผู้วิจัยได้ถามต่อไปอีกว่า การปลูกพืชเชิงเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับการปลูกพืช เพื่อยังชีพในอดีตรูปแบบไหนจะดีกว่ากัน ท่านได้ตอบว่า “มันคืออย่างเสียอย่าง การปลูกพืชเชิง เศรษฐกิจในปัจจุบันเราลงทุนสูง ถ้าเหตุการณ์ปกติฝนฟ้าตกดีไม่แล้งก็พออยู่ได้ไม่ลำบาก แต่ถ้าแล้ง มากปัญหาตามมาทันที เพราะผลผลิตเสียหาย ปัจจุบันเรื่องของฟ้าฝนสำคัญที่สุดเป็นตัวตัดสินผลผลิต กันเลยทีเดียว เพราะที่แก่นมะกรูดการเพาะปลูกอาศัยธรรมชาติอย่างเดียว ของดีและเสียมันก็อยู่ ตรงนี้แหละ และข้อดีอีกอย่างหนึ่งของการปลูกพืชเชิงเศรษฐกิจ คือ ทำให้กะเหรี่ยงแก่นมะกรูด ตื่นตัวและพัฒนาไปมาก แต่ก่อนทำอะไรไม่เป็น ทำอะไรก็ช้าไม่ทันกัน ปัจจุบันเข้ามาก็ต้องเข้าไร่ ทำกินกันทั้งวันต้องขยันดูแลตลอด ไม่ดูแลไม่เอาใจใส่ไม่ได้กันแน่นอน ตรงนี้ถือได้ว่าทำให้ กะเหรี่ยงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเก่า ๆ คือ ช้ามากกลับเร็วขึ้นกว่าเก่าเยอะ ส่วนข้อเสียและลำบากมาก คือกะเหรี่ยงเป็นหนี้กันแทบทุกบ้าน เพราะการเพาะปลูกสมัยใหม่ต้องใช้เครื่องทุ่นแรง เช่น ต้องมี รถไถ รถขนส่งพืชผล เครื่องทุ่นแรงเหล่านี้มีราคาแพงและจำเป็นต้องมีเลยทำให้กะเหรี่ยงเป็นหนี้ บางครอบครัวเป็นหนี้อยู่หลายล้านบาท” (เวียจะโพ่ คลองวะ สัมภาษณ์ 2555)

ผู้วิจัยได้สอบถามครอบครัวที่มีรถไถ รถหกล้อ รถกระบะ เครื่องสีข้าวโพด ไปถามดูพบว่าเป็นหนี้อยู่ 2 ล้านกว่า ได้ยินแล้วตกใจเพราะเป็นหนี้มากอาศัยผลผลิตปีหนึ่ง ๆ ได้ไม่ทำอะไร ต้องเสีย ดอกเบี้ยหรืออะไรต่าง ๆ มากมาย ตรงนี้ถือได้ว่าลำบากมากที่ต้องแบกภาระหนี้สิน คนที่สบายคือ

นายทุน อาศัยเก็บเกี่ยวกำไรจากการทำไร่จากกะเหรี่ยงโดยไม่ต้องทำอะไร อาศัยเงินทุนเป็นปัจจัย ทำให้กะเหรี่ยงต้องขยันมากขึ้นหลายเท่าตัว เพราะอยู่ในสภาวะจำยอม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสอบถามเฝ้าดูมาหลายปี ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมทำให้กะเหรี่ยงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากที่สุด มากกว่าปัจจัยด้านการเมืองและสังคม ปัจจัยด้านอื่น ๆ ทำให้กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดเปลี่ยนพฤติกรรมแบบช้า ๆ ค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป แต่ระบบเศรษฐกิจทำให้กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดเปลี่ยนอย่างทันด่วน จากสังคมเกษตรกรรมแบบเก่าเข้าสู่สังคมเกษตรกรรมสมัยใหม่ การเปลี่ยนโครงสร้างแบบเก่า เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ ระบบเศรษฐกิจมีส่วนผลักดันและพัฒนาให้กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดเปลี่ยนแปลงมากที่สุด

จากการวิเคราะห์อีกประการหนึ่ง ระบบเศรษฐกิจทำให้เกิดผลกระทบหลายอย่างเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนแก่นมะกรูด เช่น มีการบุกรุกป่ามากขึ้น เพื่อต้องการพื้นที่เพาะปลูกเพื่อเพิ่มรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายซึ่งเพิ่มมากขึ้น การปลูกพืชเพื่อยังชีพในอดีตใช้พื้นที่ประมาณ 5 ไร่ ก็เพียงพอสำหรับปลูกข้าวและพริก ฯลฯ ไร่กินปีหนึ่ง ๆ เพราะมิได้มีหนี้สินอะไร แต่ปัจจุบันอยู่แบบอดิใจไม่ได้และการรุกรป่ามีผลกระทบต่อส่วนรวม โดยเฉพาะทางราชการได้ทำการจับกุมผู้ที่รุกรป่าทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย สำหรับผู้ที่ถูกจับกุมต้องขึ้นโรงขึ้นศาลเสียเวลาเสียเงินเสียทอง และเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันกับการรุกที่ทำกินในเขตป่ามรดกโลกห้วยขาแข้ง ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ สาเหตุหลัก คือ ชาวบ้านต้องการเพิ่มผลผลิตเพื่อให้พอใช้หนี้เป็นประเด็นแรก

ผู้วิจัยเคยเสนอแนวคิดต่อทางรัฐที่เข้ามาดูแลพื้นที่แก่นมะกรูด เราได้จัดการประชุมใหญ่มีผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี นายอำเภอบ้านไร่ พัฒนาการ ฯลฯ ได้ประชุมเรื่องการรุกรป่ามรดกโลกห้วยขาแข้งจะหาทางจัดการการรุกรป่าอย่างไร ผู้วิจัยได้เสนอว่าเราจะเอาพืชอะไรที่ใช้พื้นที่น้อยและให้ผลผลิตมาก ผู้วิจัยได้เสนอพืชเศรษฐกิจหลักของภาคใต้คือ ยางพารา ใช้พื้นที่น้อยและให้ผลผลิตมากและพอที่จะเลี้ยงให้กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดเอาตัวรอดโดยไม่เป็นหนี้ในอนาคตระยะยาวได้ ยางพารา 1,000 ต้น ใช้พื้นที่ปลูก 15 ไร่ สามารถเลี้ยงคนในครอบครัวใหญ่ที่มีอยู่ 15 คนได้ โดยใช้พื้นที่ 15 ไร่ 1 ไร่ปลูกได้ 70 ต้น ต้นหนึ่งในปัจจุบันให้ผลผลิตต้นละ 3 บาท (คิดแบบถูกที่สุด) 70 ต้นก็ได้แล้ว 210 บาท สามารถเลี้ยงได้ 1 คนแล้ว ปัจจุบันยางพาราภิบาลกรัมละ 100 กว่าบาท ยางพาราใช้เวลาปลูกประมาณ 5-6 ปี ก็สามารถให้ผลผลิตแล้วและประโยชน์มหาศาลจากยางพารา โดยเฉพาะประโยชน์ที่จะเกิดกับชุมชนแก่นมะกรูด พื้นที่เราเห็นเป็นเนินโล้นที่แก่นมะกรูดจะหมดไป พื้นที่กลับชุ่มชื้น สภาพแวดล้อมสดสวยเขียวขจี หนาวร้อนก็กลับเย็น สัตว์ป่าที่หายไปก็กลับมา รายได้ของชาวบ้านมั่นคงได้ทุกวันทำให้ชาวบ้านอยู่ดีกินดีและจะไม่รุกรป่าอีกต่อไป และมีผลกระทบต่อส่วนรวม เศรษฐกิจ และสังคม แทบจะครบวงจรเลยทีเดียว ตัวผู้วิจัยได้เสนอแนวคิดต่อที่ประชุมดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

การปลูกยางพาราเท่ากับเป็นการช่วยทางราชการปลูกป่า ยางพาราถึงแม้ว่าจะไม่แข็งแรงเหมือนไม้ป่าธรรมชาติ เช่น ประดู่ มะค่าโมง ก็จริงแต่ต้นยางพาราใบดกร่มรื่น และอีกประการหนึ่งชาวบ้านแก่นมะกรูดปัจจุบันสุขภาพแย่เพราะผลกระทบจากการใช้ยาต่าง ๆ เช่น ยาฆ่าหญ้า ยาปราบศัตรูพืชต่าง ๆ และทำลายสภาพแวดล้อมของส่วนรวม เช่น แหล่งน้ำกินน้ำใช้ ชาวบ้านแก่นมะกรูดอาศัยน้ำจากลำห้วยใช้บริโภค พวกยาฆ่าหญ้าบ้างครั้งเมื่อฉีดใหม่ ๆ ฝนเกิดตกลงมาฝนจะล้างเอายาฆ่าหญ้าลงไปในลำห้วย ตรงนี้ถือได้ว่าเป็นอันตรายอย่างคิดไม่ถึงสำหรับผู้นำไปบริโภคหรือล้าง และการปลูกยางพาราจะลดการใช้ยาลงเท่ากับประหยัดรายจ่าย ประหยัดสุขภาพ ประหยัดเวลา และหยุดการเผาป่าลง ยางพาราเป็นพืชที่แพ้ไฟถ้าโดนไฟจะตาย ตรงนี้เท่ากับทำให้ชาวบ้านเลิกเผาไร่ ปกติถ้าปลูกข้าวโพดหลังเก็บเกี่ยวจะเผาไร่ ไร่ได้ที่อยู่ติดกับเขตป่าหวงห้ามไฟจะไหม้เข้าไปทุก ๆ ปี ถ้าปลูกยางพาราชาวบ้านจะไม่ยอมให้เผาไร่แน่นอน เพราะกลัวไฟจะลามมาไหม้ไร่ยางพารา ยางพาราให้ประโยชน์มหาศาลและยางพาราเป็นที่ต้องการของโลกในปัจจุบันเกือบจะพอ ๆ กับน้ำมันเลยที่เดียว ไม่ต้องต่อรองราคาเหมือนกับผลผลิตข้าวโพด มัน ฯลฯ ยางพาราจึงเป็นพืชทางเลือกที่จะทำให้กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดกลับฟื้นจากการเป็นหนี้ สุขภาพแย่ และจะเป็นพืชที่สร้างความกินคืออยู่ได้อย่างยั่งยืน นาย บุญช่วย น้าพ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลแก่นมะกรูด ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เป็นการกระทบต่อวิถีชีวิตเดิมๆ อย่างมากในด้านการทำกิน เมื่อรัฐส่งเสริมเราก็ทำตามไม่สามารถอยู่แบบเดิมๆ ได้ ทำให้ต้องดิ้นรนอย่างมาก วิถีเดิมๆ ทำข้าว ทำพริก ทำไร่หมุนเวียน มีต้องดิ้นรนมากมาย”(บุญช่วย น้าพ สัมภาษณ์ 2555)

ผู้วิจัยได้นำยางพารามาปลูกที่แก่นมะกรูดหลายพันต้นเมื่อ พ.ศ.2548 ปัจจุบันยางพาราเหล่านั้นได้ให้ผลผลิตแล้ว ซึ่งทำให้เจ้าของที่ปลูกอยู่แบบสบาย ๆ ได้ผลผลิตหลายแสนแล้วระยะเวลาเพียงปีเดียวเท่านั้น และปัจจุบันทางรัฐได้ให้การสนับสนุนในการปลูกยางพารา ปัจจุบัน (พ.ศ.2555) ได้ปลูกกันหลายหมื่นต้นคิดว่าอีก 2-3 ปี คงจะเต็มพื้นที่ ห้วยขาแข้งแก่นมะกรูดมรดกโลกคงจะกลับเขียวและสวยงามอีกครั้งหนึ่งคงไม่เกิน 10 ปี ข้างหน้าแน่นอน

ปัจจัยด้านการเมือง โดยเฉพาะประโยชน์ที่ได้จากการเมืองของชาวแก่นมะกรูด ปัจจัยด้านการเมืองมีส่วนผลักดันและพัฒนากะเหรี่ยงแก่นมะกรูดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดั้งเดิม และมีความกระตือรือร้นในเรื่องสิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในการแสดงออก แสดงความคิดเห็นกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดในอดีตจะไม่สนใจการเมือง จะสนใจในการทำมาหากินอย่างเดียว กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดเป็นคนไทยสัญชาติกะเหรี่ยง คนเหล่านี้เกิดในเมืองไทยมีสิทธิความเป็นไทยเหมือนกับคนไทยทั่ว ๆ ไป อยู่ภายใต้กฎหมายไทย นายวันพ พอสุข ราษฎรหมู่ที่ 3 ตำบลแก่นมะกรูดกล่าวว่า “การเมืองการปกครองเข้ามามีบทบาททำให้มีการพัฒนาในด้านต่างๆอย่างมาก มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในทางดี

และทางไม่ดี ส่วนที่ดีก็คือได้รับสาธารณูปโภค การอนามัย การสื่อสารที่ดีขึ้น ส่วนที่ไม่ดีคือมีความวุ่นวายตามมา สังคมเปลี่ยนไปคนรุ่นเก่าๆไม่สามารถตามทันมีการทำเพื่อเอาหน้ามากขึ้น อีกอย่างคือนโยบายของรัฐไม่สามารถทำตามได้จริงหรือมีแต่นโยบายแต่ในทางปฏิบัติทำไม่ได้” (วันนพ ขอสุข สัมภาษณ์ 2555)

ในตำบลแก่นมะกรูดมี โรงเรียน อนามัย คอยดูแลเรื่องของความรู้สมัยใหม่และดูแลด้านสุขภาพของชาวบ้าน สังคมของชาวกระเหรี่ยงเป็นสังคมเกษตร มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความเอื้ออาธรรมน้ำใจ รักสนุกสนานร้องรำทำเพลง มีภูมิปัญญาพื้นบ้านในการดำรงชีวิตมานับพันปี ตัวแปรที่ทำให้กระเหรี่ยงแก่นมะกรูดเปลี่ยนแปลงและปรับตัวคือ การศึกษาแบบสมัยใหม่ของไทยเป็นประการแรก

ประการที่สอง คือ ระบบการเมืองในตำบลแก่นมะกรูดมีการเลือกตั้งทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ การเมืองเป็นตัวแปรทำให้ตำบลแก่นมะกรูดได้พัฒนาไปมากและพัฒนาแทบจะทุกด้าน โดยเฉพาะนโยบายของรัฐ หน่วยงานของราชการให้การดูแลชาวบ้านกลุ่มนี้เป็นกรณีพิเศษ เช่น ความเป็นอยู่ การทำมาหากิน ทางรัฐจะให้การช่วยเหลือแทบจะทุกด้าน ด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เพื่อที่จะให้ชาวกระเหรี่ยงแก่นมะกรูดดูแลตัวเองได้ ทางรัฐจึงได้ให้การสนับสนุนเรื่องความเป็นอยู่ เช่น การทำมาหากิน กระเหรี่ยงแก่นมะกรูดอาศัยการเกษตรเป็นอยู่ ทางรัฐก็การสนับสนุนในเรื่องของพันธุ์พืชที่ชาวบ้านต้องการ และให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูก โดยให้นักวิชาการทางการด้านเกษตรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูก ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องดินว่าจะปลูกพืชอะไรจึงจะเหมาะสมกับดินและอากาศ การเพาะปลูกของชาวกระเหรี่ยงแก่นมะกรูดจึงมีผลผลิตที่พอจะเลี้ยงตัวได้

ผู้วิจัยได้สอบถามกำนันเกี่ยวกับการเมืองว่าระบบการเมืองของไทยมีส่วนทำให้กระเหรี่ยงแก่นมะกรูดพัฒนาอะไรไปบ้าง นายเวียะโพ คลองวะ ได้ตอบน่าสนใจว่า “การเมืองมีส่วนมากที่สุดในการพัฒนาแทบจะทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเป็นอยู่ การศึกษา สุขภาพ เรื่องของความปลอดภัยและโดยเฉพาะเรื่องของถนนหนทางของแก่นมะกรูดกับบ้านไร่ นักการเมืองแท้ ๆ เลยที่ได้ทำถนนเส้นนี้ให้สะดวกสบายไปไหนมาไหนคล่องตัวประหยัดเวลา ถนนสายแก่นมะกรูด-บ้านไร่ ระยะทาง 3.3 กิโลเมตร แต่ที่เป็นถนนดิน 13 กิโลเมตรเท่านั้น ต้องใช้เวลาเดินทางเป็นชั่วโมงและถ้าเป็นหน้าฝนจะสัญจรไม่ได้เลย เพราะถนนลื่นใช้ไม่ได้ ตรงนี้ผมถือว่าการเมืองได้ช่วยเราให้มีถนนเส้นนี้ ก่อนหน้านี้นักการเมืองจะสร้างแต่กรมป่าไม้ไม่ยอมให้สร้างเพราะไปกระทบกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและป่าไม้ที่สมบูรณ์ ได้อาศัย ศ.ส. ของพื้นที่ไปคุยกับกรมป่าไม้จึงได้ข้อตกลง แต่กว่าจะได้สร้างใช้เวลาหลายปี”(เวียะโพ คลองวะ สัมภาษณ์ 2555)

ผู้วิจัยได้เฝ้าดูโดยเฉพาะนักการเมืองมีส่วนผลักดันในหลาย ๆ เรื่อง เช่น เรื่องการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา ต้นกล้าแพงจากปัจจุบัน พ.ศ. 2555 ต้นละ 40-50 บาท หนึ่งพันต้นตก 40,000 – 50,000 บาท ชาวบ้านไม่มีทุนพอจะซื้อกล้ายางพาราเลยไปขอกับ ส.ส. ให้การสนับสนุนโดยจัดงบประมาณสำหรับซื้อพันธุ์ยางพารา เมื่อ พ.ศ. 2549 ได้ทยอยส่งมอบให้ทางกำนันและผู้ใหญ่ให้กับผู้ที่ต้องการยางพาราที่ได้ทำเรื่องขอไว้ ใน พ.ศ. 2549 พันธุ์ยางพาราได้ส่งมาถึงชาวบ้านล่าช้าไปมาก มาถึงแก่นมะกรูดเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่ฝนกำลังจะหมด ชาวบ้านปลูกไม่ทัน แต่ก็ปลูกยางพาราที่ทาง ส.ส. มาแจกเกือบ 1 แสนต้น ที่ชาวบ้านปลูกตายเกือบหมด เหลืออยู่ไม่เกิน 2 พันต้น และในปีถัดมาได้นำมาแจกอีกและมาแจกประมาณเดือนพฤษภาคม ซึ่งเริ่มต้นหน้าฝนทำให้ยางพาราไม่ตาย และปัจจุบันยางพาราในตำบลแก่นมะกรูดกำลังปลูกเพิ่มขึ้นทุกปี คิดว่าคงจะเต็มพื้นที่อีกไม่เกิน 10 ปี ข้างหน้าแน่นอน

ยางพาราถือได้ว่าเป็นปัจจัยจากการเมืองที่ให้การช่วยเหลือชาวบ้าน และจะทำให้แก่นมะกรูดกลับมาร่มรื่นเหมือนเมื่ออดีตและทำให้ชาวบ้านอยู่ดีกินดีอย่างแน่นอน และนโยบายของรัฐอีกประการหนึ่ง คือการประกันราคาพืชไร่ บางอย่างเช่น ข้าวโพด มัน ทางรัฐให้การประกันราคาจึงทำให้ทางพ่อค้าที่รับซื้อพืชไร่ต้องปรับการซื้อ ต้องซื้อในราคาที่ทางรัฐประกันราคา ปกติแล้วทางพ่อค้าจะเป็นผู้กำหนดราคาซื้อ-ขายเองแต่เมื่อทางรัฐประกันราคาทางพ่อค้าต้องปรับการซื้อตามที่ทางรัฐประกันราคา นักการเมืองถ้ามองประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง ประเทศไทยคงจะพัฒนาได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนในตำบลแก่นมะกรูด ถือได้ว่าชาวบ้านโชคดีที่ทางรัฐและนักการเมืองมองประโยชน์ของชาวบ้านเป็นใหญ่ จึงได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและนักการเมือง หน่วยงานของรัฐและนักการเมืองถือได้ว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาในทุกด้าน ถ้านักการเมืองและหน่วยงานของรัฐมองเห็นประโยชน์ของประเทศเป็นที่ตั้งแล้ว ประโยชน์ที่จะเกิดกับประเทศมหาศาลในที่สุด

ผลวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการเมืองอีกประการหนึ่ง การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแก่นมะกรูด เช่น การเลือกตั้งการบริหารส่วนตำบล เป็นการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จากการเฝ้าดูของตัวผู้วิจัยเองและการสอบถามกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลาย ๆ ท่าน ชาวบ้านแก่นมะกรูดจะให้ความร่วมมือกับการเลือกตั้งในทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การเลือกในทุกระดับชาวบ้านแก่นมะกรูดจะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ และเป็นการไปใช้สิทธิในฐานะเป็นหน้าที่เท่านั้น ความเข้าใจหรือบทบาทหน้าที่แนวทางการเมืองนั้นชาวบ้านแก่นมะกรูดยังไม่เข้าใจ อย่างเช่น การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่อะไรบ้าง เป็นต้น

ชาวบ้านแก่นมะกรูดยังมีทักษะทางการเมืองน้อยมาก โดยเฉพาะการเมืองส่วนท้องถิ่นถือว่า เป็นหน้าที่ของชาวบ้านที่จะเข้ามาบริหารจัดการในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การเข้าถึงการมีส่วนร่วมและการแสดงความเป็นเจ้าของของการจัดการ รัฐธรรมนูญฉบับ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการในชุมชนของตนเองเป็นการกระจายอำนาจจากภาครัฐมุ่งส่งเสริมบทบาทชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารจัดการชุมชนของตนเอง เช่น ในการคิด การตัดสินใจ การพัฒนาท้องถิ่น การแก้ปัญหาสังคม การอนุรักษ์ทรัพยากรทาง ธรรมชาติ การฟื้นฟูวัฒนธรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และการกำหนดอนาคตของชุมชน กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดยังต้องพัฒนาฝึกฝนทักษะของตนเองในการบริหารจัดการ คงต้องใช้เวลาอีกพอสมควร การเมืองส่วนท้องถิ่นมีส่วนผลักดันในการส่งเสริมกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดมีทักษะเข้าใจในความหมายของการจัดการท้องถิ่นของตัวเองมากขึ้น อย่างน้อยก็เป็นบทเรียนแรกในการพัฒนาบทบาทการเมืองระดับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมทางการเมือง นายตี๋ ภักีโร่ ครูประจำโรงเรียนบ้านใหม่คลองอ้งวะกล่าวว่า “การเลือกตั้งเป็นเรื่องที่ดี ในการสรรหาผู้ใดผู้หนึ่งมาทำหน้าที่เพราะมันในได้ว่าจะได้คนดีมาทำหน้าที่ สมัยก่อนทางการเมืองเข้ามาสอบถามความเห็นของชาวบ้านว่าคนนั้นคนนี้เหมาะหรือไม่ ถ้าเหมาะก็ตกลงเอาคนนั้นเป็นผู้นำ หรือเลือกผู้อาวุโสอันเป็นที่เคารพมาเป็นผู้นำ ทำให้การเลือกตั้งสมัยใหม่ไม่เป็นปัญหาอะไร ปัญหาการเลือกตั้งสมัยใหม่คือการซื้อเสียง ทำให้ไม่มั่นใจว่าจะได้คนดี”(ตี๋ ภักีโร่ สัมภาษณ์ 2555)

ปัจจัยด้านการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติมีส่วนผลักดันทำให้กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีความเข้มแข็งและมีทักษะในการพูด คิด ทำ เพื่อ ประโยชน์ของชุมชนแก่นมะกรูดอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมืองของกะเหรี่ยงอีกประการหนึ่ง กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดได้ปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยอย่างเคร่งครัด เช่น ปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐเป็นอย่างดี ทางรัฐได้จัดอบรมให้ความรู้พื้นฐาน ด้านการเมือง การปกครอง และกระบวนการเรียนรู้ในระบอบประชาธิปไตย เพื่อต้องการให้ชาวกะเหรี่ยงเข้าใจในการขับเคลื่อนบทบาทของกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดให้มีความทันสมัย การเมืองสมัยใหม่ และการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมที่ดีงาม เพื่อสืบสานไว้ให้ชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดในรุ่นหลังสืบไป

ส่วนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมืองของกะเหรี่ยง แก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

แนวทางการส่งเสริมประการแรก คือ การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจสังคม โลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงมาก การเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูด ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 แก่นมะกรูด ระบบเศรษฐกิจได้เข้ามามีบทบาทในความเป็นอยู่เป็นอย่างมาก สังคมของกะเหรี่ยงต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด จากการเฝ้าดูของตัวผู้วิจัย หน่วยงานหลักที่เข้ามาส่งเสริมเพื่อความอยู่รอดทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง คือ หน่วยงานของราชการแทบจะทุกกระทรวงกรมได้เข้ามาส่งเสริมความเป็นอยู่ เรื่องการทำมาหากิน เรื่องสุขภาพ การศึกษา การอนุรักษ์วัฒนธรรม และการเมือง เช่น การส่งเสริมในการเพาะปลูก กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดอาศัยการเกษตรกรรมเป็นหลัก ทางรัฐจึงได้ให้การส่งเสริมการเพาะปลูกโดยได้จัดนักวิชาการด้านการเกษตรมาให้ความรู้ในการเพาะปลูก การปรับปรุงดิน และทางรัฐได้รับประกันราคาพืชผลบางประเภท ทางรัฐได้ประกาศราคาพืชผลไว้ก่อน เพื่อเป็นทางเลือกในการเพาะปลูก อย่างประกันราคาข้าวโพดตันละ 12,000 บาท เพื่อให้กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดได้คำนวณรายรับรายจ่ายได้ล่วงหน้าว่าปลูกไปแล้วมีรายได้คุ้มหรือไม่ การส่งเสริมการเพาะปลูกและประกันราคาพืชผลเป็นส่วนหนึ่งที่ทางรัฐได้ส่งเสริมและพัฒนาให้กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดอยู่ดีกินดี

แนวการส่งเสริมประการต่อมาคือ การส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด หน่วยงานหลักก็เป็นหน่วยงานของรัฐที่ให้การส่งเสริม เช่น หน่วยงานด้านการศึกษาและวัฒนธรรม เช่น เน้นเรื่องการศึกษาสมัยใหม่และอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิม เช่น การอนุรักษ์การอ่านเขียนภาษากะเหรี่ยง การแต่งตัวแบบกะเหรี่ยง โดยทางกระทรวงศึกษาธิการได้ทำหลักสูตรให้กะเหรี่ยงเรียนภาษีกะเหรี่ยง แต่งตัวแบบกะเหรี่ยงมาโรงเรียนอาทิตย์ละ 1 วัน พระสมชัย โชติวโร ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : วัฒนธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่รัฐมีนโยบายกลืนวัฒนธรรมของพวกเราสมัยปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ บวกกับการรับเอาอารยธรรมต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาพวกเราเกือบกลายเป็นพื้นราบเต็มร้อย เหลืออยู่บ้างก็เพียงเล็กน้อย เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียนนั้นเกือบหมดอย่างสิ้นเชิงคนเขียนหนังสือได้เกือบไม่มี การแต่งตัวชุดประจำเผ่าก็จะแต่งกันแต่ในเทศกาลสำคัญเท่านั้น และ นาย จะอี เบ็ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลแก่นมะกรูด ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “การเรียนการสอนเมื่อก่อนไม่มีโรงเรียน ต้องเรียนต้องสอนกันในวัด เมื่อนักเรียนต้องไปเรียนในโรงเรียน วัฒนธรรมต่างๆก็เริ่มหายไป ภาษาพูดเด็กๆ ใช้ภาษาราชการทำให้เด็กแทบไม่รู้ภาษากะเหรี่ยงยิ่งหนังสือกะเหรี่ยงไม่รู้เลย มีการรื้อฟื้นภาษาพูดภาษาเขียนบ้างในโรงเรียนคิดว่าเป็นเรื่องดีที่เด็กชาวเขารุ่นใหม่ยังคงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้บ้าง” ปัจจุบันกะเหรี่ยงแก่นมะกรูดจะเรียน

ภาษากะเหรี่ยง แต่งตัวแบบกะเหรี่ยงมาโรงเรียนในวันศุกร์ ปกติเด็กกะเหรี่ยงสมัยปัจจุบันจะเขียนอ่าน ภาษากะเหรี่ยงไม่ได้แล้ว สิ่งที่เหลืออยู่ในปัจจุบันคือ การพูดภาษากะเหรี่ยงเท่านั้น กะเหรี่ยงปัจจุบันยังพูดภาษากะเหรี่ยงกันอยู่ และส่งเสริมประเพณีเก่าแก่กับผู้สูงอายุให้สืบทอดภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาพื้นบ้านดั้งเดิมของกะเหรี่ยงบางอย่างก็สูญหายไป ส่วนราชการให้การส่งเสริมในการสืบหาด้านต่อสืบหาผู้รู้ในการสืบทอด เช่น เรื่องการผัดผิ การผัดป่า กะเหรี่ยงจะกลัวมากเรื่องของการผัดผิและผัดป่า ผัดผิ คือ การกระทำทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย เช่น ลักขโมย ทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับความเสียหาย หรือการผัดป่า เมื่อเข้าป่าแล้วจะไม่ล่าสัตว์ใหญ่ เช่น ช้าง เสือ กระทิง เป็นต้น ถ้าผู้ใดกระทำล่วงเกินต่อสิ่งเหล่านี้ถือว่าผัดผิ ผัดป่า จะทำให้ผีโกรธ ผีจะทำให้ตัวเองพร้อมครอบครัวจะได้รับความวิบัติตามมา โดยปกติกะเหรี่ยงจะนับถือผีอยู่แล้ว ประเพณีนี้ส่วนราชการให้การส่งเสริมและสนับสนุนเพราะเป็นประเพณีที่ช่วยส่วนราชการในการรักษาความเรียบร้อยของชุมชนเป็นอย่างดี”(จะอี เบ็ง สัมภาษณ์ 2555)

แนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง การเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาและส่งเสริมทางการเมืองโดยทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น เป็นแนวทางพัฒนาทางการเมือง กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดจะให้การสนับสนุนในการเลือกตั้งในทุกๆ การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การเลือกตั้งเป็นส่วนที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับนักการเมืองและพรรคการเมืองมีความใกล้ชิดกัน โดยเฉพาะระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับผู้เลือกตั้ง นักการเมืองพรรคการเมืองมีส่วนส่งเสริมและให้ความรู้ทางการเมืองและพัฒนาสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ โดยเฉพาะนักการเมืองและนโยบายพรรคการเมืองมีส่วนในการพัฒนาในทุกด้าน พัฒนาประชาชนให้เข้าใจแนวทางหรือหลักของระบอบประชาธิปไตย พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน หรือประโยชน์ของส่วนรวม โดยยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นหลักใหญ่ของการพัฒนาตามวิถีทางของประชาธิปไตย

พรรคการเมืองถือได้ว่าเป็นสถาบันที่สำคัญทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นที่รวมของนักการเมืองที่มีอุดมการณ์เหมือน ๆ กัน พรรคการเมืองเป็นแหล่งผลิตนักการเมืองที่พร้อมจะเข้ามาทำงานให้กับประเทศชาติ โดยมองเห็นประโยชน์ของชาติเป็นหลัก พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่เสนอนโยบายเพื่อประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้ง พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเปรียบเสมือนโรงเรียนใหญ่ หรือ มหาวิทยาลัยในการเรียนการสอน หรือ ผลิตบุคคลากรให้มีคุณภาพและเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ และให้การอบรมให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจและทันต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม ตามเจตนารมณ์ของประชาธิปไตยที่มีหลักการสำคัญ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอิสระสูงสุดในการปกครอง

การพัฒนาทางการเมืองของตำบลแก่นมะกรูด อยู่ในเกณฑ์ต่ำอยู่ การพัฒนาทางการเมืองมิใช่การไปลงคะแนนเลือกตั้งอย่างเดียว กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดจะพร้อมใจและให้ความร่วมมือกับการเลือกตั้งในแต่ละครั้งไม่ว่าจะเลือกตั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ พระอาจารย์ต่าย ยสินธโร ให้สัมภาษณ์ว่า “การเลือกตั้งทุกระดับเป็นเรื่องดี ชาวบ้านให้ความสนใจกันมากทุกครั้งพอใจที่ได้มีสิทธิ์ใช้สิทธิในการเลือกตั้งจากวิถีนโยบายของตนเองจะได้ผู้ที่ดีอย่างแท้จริงมาทำงาน แต่ข้อเสียของการเลือกตั้งก็คือมีการใช้อิทธิพลและการซื้อเสียง ถ้ายังมีการซื้อเสียงอย่างนี้ น่าจะให้มีการซื้อเสียงอย่างถูกกฎหมาย แบบเต็มรูปแบบไปเลย อีกนัยหนึ่งคือให้มีการซื้อเสียงอย่างเสรีไปเลย ในตอนหาเสียงใครจะให้อะไรแก่ใคร หรือซื้อเสียงอย่างไรทำได้ตามสบาย แล้วค่อยไปเข้มงวดกับเรื่องการโกงกินงบประมาณอีกทีตอนหลัง น่าจะดีกว่าการซื้อเสียงอย่างลับๆ”(พระอาจารย์ต่าย ยสินธโร สัมภาษณ์ 2555)

การเมืองระดับท้องถิ่นมีส่วนพัฒนาการเมืองพื้นฐานในการใช้สิทธิเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐมาให้การส่งเสริมและให้ความรู้การเมืองระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล มีความหมายและสำคัญอย่างไรต่อตำบลแก่นมะกรูด ทางหน่วยราชการหรือนักการเมืองท้องถิ่นมาฝึกอบรม เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานทางการเมืองกับชาวบ้าน เช่น ฝึกอบรมให้ชาวแก่นมะกรูดให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของ สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล ว่าได้ทำอะไรบ้างในแต่ละปี ได้ใช้งบประมาณในการทำงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ไปเท่าไร หรือการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินการเสนอข้อบ่งชี้ การวางแผน การพัฒนาโครงการต่าง ๆ ในตำบลให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตรงนี้ถือได้ว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมในการเรียนรู้ ในการพัฒนาทางการเมืองและเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาและสะสมประสบการณ์ทักษะอันจะเป็นการตกลึกทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ

การส่งเสริมกระบวนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด จากการเมืองระดับท้องถิ่น โดยให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ถือได้ว่าเป็นการสื่อนและการพัฒนาทางการเมือง และเป็นกุญแจหลักของการพัฒนาและเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวแก่นมะกรูดโดยสมบูรณ์ในที่สุด